

Diagnoza Strategiczna Miasta Ząbki

W ramach opracowywania
Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033

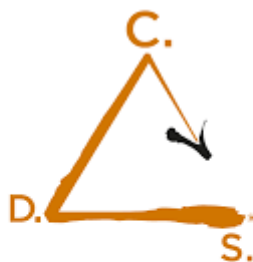

Miasto Ząbki
tu rodzi się przyszłość

REALIZACJA DIAGNOZY:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

D. Bieńkowska, C. Ulański, J. Szymańska, M. Widuch

Centrum Doradztwa
Strategicznego

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
WYMIAR SPOŁECZNY	5
Demografia.....	5
Edukacja.....	12
Pomoc społeczna	16
Aktywność społeczna	20
Oferta czasu wolnego i kultura	25
Bezpieczeństwo publiczne	28
Opieka zdrowotna	30
WYMIAR GOSPODARCZY	32
Przedsiębiorczość	32
Finanse samorządowe	39
Rynek pracy	45
Turystyka	51
WYMIAR PRZESTRZENNY	54
Środowisko przyrodnicze i tereny zielone	54
Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna, MPZP	59
Transport i komunikacja	63
WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ	67
Mocne strony	67
Słabe strony.....	69
Szanse.....	71
Zagrożenia.....	71
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW.....	72

WPROWADZENIE

Niniejsza diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej stanowi załącznik i jednocześnie jeden z głównych elementów projektowania Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033. Została ona sporządzona na podstawie poradnika „Strategia rozwoju gminy krok po kroku” Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej opublikowanego w 2021 roku oraz zaleceń Ustawy z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw.

Diagnoza składa się z 3 rozdziałów, które dotyczą kolejno wymiaru społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego, o których mówi art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Pierwszy z wymiarów obrazuje sytuację demograficzną miasta Ząbki, aspekty związane z edukacją, ofertą spędzania czasu wolnego, pomocą społeczną, bezpieczeństwem publicznym, stanem zdrowia mieszkańców oraz ich aktywnością społeczną. Wymiar gospodarczy przedstawia stan przedsiębiorczości, atrakcyjności inwestycyjnej, finanse samorządowe, ale także sytuację na rynku pracy i atrakcyjność turystyczną. Wymiar przestrzenny zawiera charakterystykę środowiska przyrodniczego, mieszkalnictwa, infrastruktury komunalnej, transportowej oraz komunikacji publicznej.

Wymiary zostały przeanalizowane przy użyciu możliwie najbardziej aktualnych danych ilościowych oraz jakościowych. Skupiono się przede wszystkim na okresie 5 lat – od 2017 do 2021 roku, ale w niektórych przypadkach zastosowano większe okresy czasowe, np. 10 lat, a także informacje z 2022 roku. Posłużono się dwiema jednostkami porównawczymi, które zastosowano przy opracowywaniu niektórych z wskaźników i są nimi: powiat wołomiński oraz województwo mazowieckie.

Dane zostały pozyskane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL GUS) oraz baz danych przekazanych przez Urząd Miasta Ząbki, Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie oraz Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie. Poza tym wykorzystano także publicznie dostępne bazy danych (np. Monitor Rozwoju Lokalnego – MRL, Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa – KMZB, Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej – CEIDG, System Ewidencji Wypadków i Kolizji - SEWIK), dane publikowane przez Państwową Komisję Wyborczą, Centralną Komisję Egzaminacyjną, Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz Urzędu Komunikacji Elektronicznej, ale także raporty, opracowania tematyczne oraz oficjalne strony internetowe.

WYMIAR SPOŁECZNY

Pierwszym z wymiarów diagnozy strategicznej jest wymiar społeczny. Został on przeanalizowany pod względem różnych aspektów, wśród których można wymienić: sytuację demograficzną, poziom edukacji oraz kapitał społeczny, pomoc społeczną, bezpieczeństwo publiczne, opiekę zdrowotną, ofertę spędzania czasu wolnego, ale także uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym i społecznym.

Został on opracowany na podstawie ogólnie dostępnych informacji, których źródła zostały określone we Wprowadzeniu, ale także na podstawie: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Żąbki Na Lata 2021-2027; Oceny zasobów pomocy społecznej za 2017 oraz 2021 rok; Sprawozdań z realizacji programu współpracy Miasta Żąbki z organizacjami pozarządowymi za lata: 2017, 2018, 2019, 2020, 2021; Raportów o stanie Miasta Żąbki za lata 2019, 2020, 2021 oraz Rejestru żłobków i klubów dziecięcych prowadzonych przez Burmistrza Miasta Żąbki.

Część społeczna diagnozy składa się z 7 części, które zostały zwieńczone zestawieniem tabel oraz wykresów.

Demografia

- Według danych BDL GUS liczba ludności w 2021 roku na obszarze miasta Żąbki wynosiła **44 325 osób**. W ciągu ostatnich 10 lat **liczba ludności stale rosła**, a jej zmiana pomiędzy 2012 a 2021 rokiem wyniosła **44%**. W latach 2012-2019 był to **systematyczny wzrost** w granicach 3%, natomiast w 2020 roku **doszło do gwałtownego przyrostu** o 15% w stosunku do roku 2019. Ma to związek z aktualizacją danych w BDL GUS wynikającą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Według danych przekazanych przez Urząd Miasta Żąbki liczba zameldowanych w 2021 roku wynosiła 35 814 osób. Do konstruowania wskaźników w dalszej części diagnozy posłużono się liczbą ludności z Banku Danych Lokalnych GUS ze względu na posiadanie także innych wskaźników oraz danych z BDL służących do przeliczania wskaźników.
- W okresie 2017-2019 **liczba zameldowań w Żąbkach ciągle rosła, tak samo liczba wymeldowań**, która także odznaczała się trendem wzrostowym. W 2020 roku w związku z pandemią COVID-19 i spadkiem mobilności ludności obie wartości zanotowały regres w porównaniu do roku poprzedniego. Po tym okresie nastąpiło ponowne odbicie i wzrost obu wartości. **Liczba zameldowań znacznie przewyższała liczbę wymeldowań w badanym okresie** (niemal dwukrotnie), wobec czego **saldo migracji w mieście odznaczało się wartościami dodatnimi**. W porównaniu do salda migracji na 1000 osób dla powiatu wołomińskiego i województwa mazowieckiego, **Żąbki w każdym roku cechowały się dużo wyższą wartością wskaźnika**. Napływ nowych mieszkańców jest związany z **korzystnym położeniem i sąsiedztwem w stosunku do stolicy kraju – Warszawy**, skąd ludność przenosi się i dochodzi do procesów suburbanizacji na teren Żąbek.

- Różnica między napływem a odpływem ludzi młodych (w wieku 15-39 lat) na 1000 osób uwidacznia **wysoki odsetek młodych dorosłych przybywających na miasta** i w ostatnim 5-leciu wynosił około 24-39 osób. Jest to szczególnie istotne z uwagi na fakt, że wartości salda migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób dla całego województwa były ujemne.
- **Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców** dla miasta Ząbki znacząco wyróżnia się na tle powiatu i województwa. Na przestrzeni 10 lat przyjmował on wysokie wartości (powyżej 9), jedynie w ciągu ostatnich 2 lat współczynnik osiągnął nieco niższe wartości (powyżej 7). Oznacza to, że **w Ząbkach liczba urodzeń jest znacznie wyższa niż liczba zgonów**, pomimo faktu, że w województwie sytuacja ta jest odwrotna.
- Z każdym rokiem w Ząbkach **rodzi się coraz więcej dzieci**. Rosnąca liczba urodzeń przyczynia się do **zwiększania udziału grupy w wieku przedprodukcyjnym** (25%). Wśród mieszkańców **dominują osoby w wieku produkcyjnym** (63%), a na przestrzeni lat udział osób **w wieku poprodukcyjnym nie zwiększył się** (12%), tak jak miało to miejsce w powiecie i województwie. Podczas gdy w Polsce obserwuje się proces starzenia się społeczeństwa, Miasto wyróżnia się **niskim udziałem seniorów i korzystnym udziałem osób młodych**.
- **Przyrost ludności w mieście** wiąże się z trzema istotnymi aspektami: **przybyciem nowych mieszkańców w wyniku suburbanizacji, stabilną liczbą urodzeń oraz przybyciem uchodźców wojennych z Ukrainy**. Od początku wojny na Ukrainie tj. 24 lutego 2022 roku nadano obywatelom Ukrainy 2407 statusów UKR.
- **Współczynnik obciążenia demograficznego** dla Ząbek w latach 2017-2021 utrzymuje się **na stałym, niskim poziomie** (48,7 w 2021 roku) w porównaniu z powiatem czy województwem, w którym wskaźnik jest ponad dwukrotnie wyższy. Podobne tendencje wykazuje **współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi**. Wobec tego na tle grupy porównawczej Miasto jest zamieszkałe przez znacznie niższy odsetek osób w wieku emerytalnym.
- Miasto wypada równie pozytywnie w przypadku wskaźnika określającego liczbę ludności w wieku 25-34 lat na 1000 mieszkańców. Oznacza to, że Ząbki odznaczają się **wysokim potencjałem młodych mieszkańców** w wieku najbardziej rozwojowym. Podczas gdy w grupie porównawczej następował stały spadek wartości wskaźnika, w Ząbkach obserwowane są wahania wskaźnika – nagły wzrost w 2020, a następnie spadek w 2021 roku.
- **Powierzchnia Miasta jest niewielka** (11,13 km²), wskutek tego gęstość zaludnienia na terenie Ząbek jest bardzo wysoka (4037 os./km² w 2021 roku) i z roku na rok jest coraz wyższa. Wiąże się to z **lokalizacją ośrodka w otoczeniu wielkiego miasta**, podatnego na proces suburbanizacji, co przyczynia się do napływu nowych mieszkańców, zwłaszcza młodych rodzin, często poszukujących mieszkania na przedmieściach, z dala od zatłoczonego miasta.
- **Miasto Ząbki uzyskało IV miejsce w rankingu „Depopulacja i starzenie się ludności w gminach”** Pisma Samorządu Terytorialnego „Wspólnota”, w kategorii miasteczka. W rankingu skupiono się na zmianach liczby ludności w okresie lat od 2004 do 2020. W rankingu przedstawiono samorządy, które odnotowały

największe tempo depopulacji oraz samorządy z największym wzrostem demograficznym.

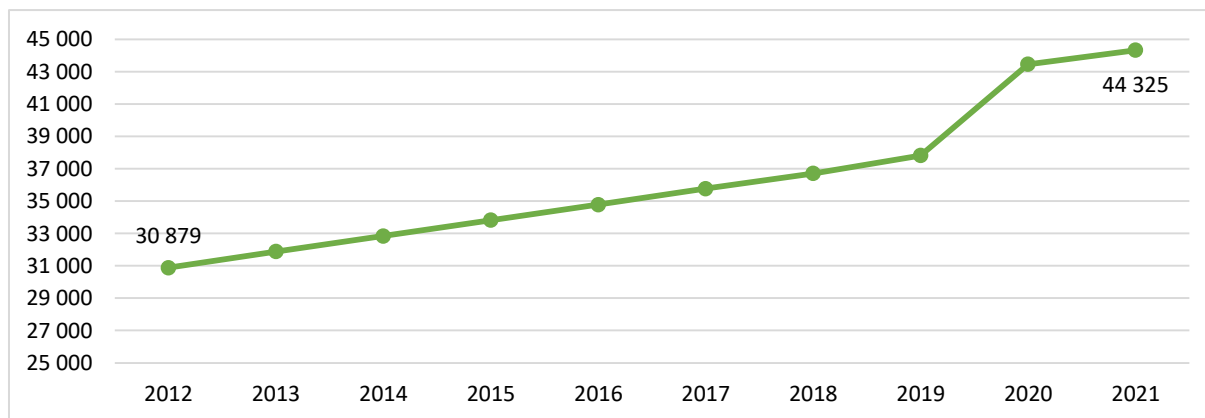
- Miasto Ząbki uplasowały się na 31 miejscu w rankingu miast i gmin, które miały największy przyrost osób przeprowadzających się do nich nad liczbą osób wyprowadzających się z tych miast gmin (uwzględnione są także osoby emigrujące za granicę) – dane GUS za I półrocze 2020 roku.¹

Tabela 1. Liczba ludności w analizowanych jednostkach w latach 2012-2021

Rok	MAZOWIECKIE	powiat wołomiński	Ząbki
2012	5 301 760	225 655	30 879
2013	5 316 840	228 830	31 884
2014	5 334 511	231 757	32 844
2015	5 349 114	235 043	33 818
2016	5 365 898	238 478	34 784
2017	5 384 617	241 890	35 770
2018	5 403 412	245 357	36 706
2019	5 423 168	249 299	37 818
2020	5 517 616	267 541	43 455
2021	5 512 794	270 560	44 325
Zmiana liczby ludności 2012-2021	4%	20%	44%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

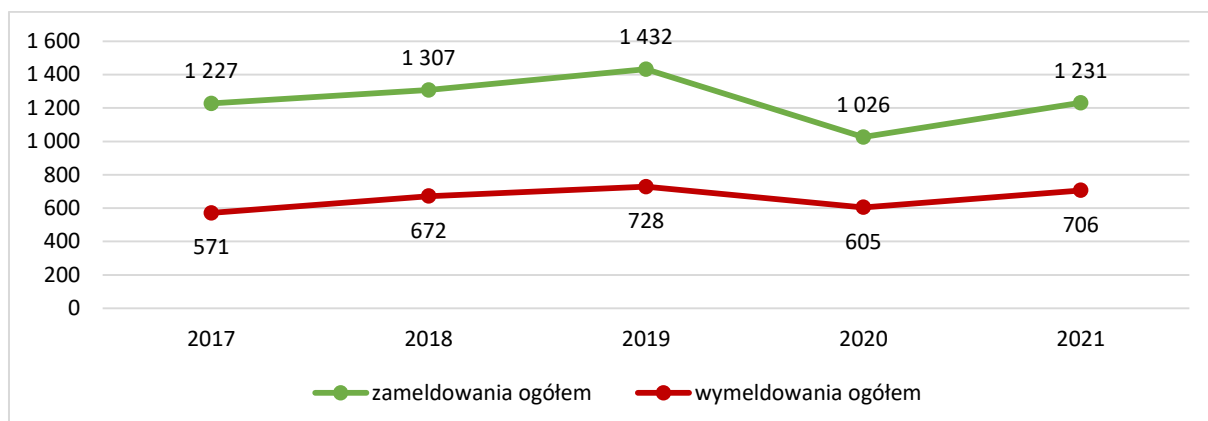
Wykres 1. Zmiana liczby mieszkańców w mieście Ząbki w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

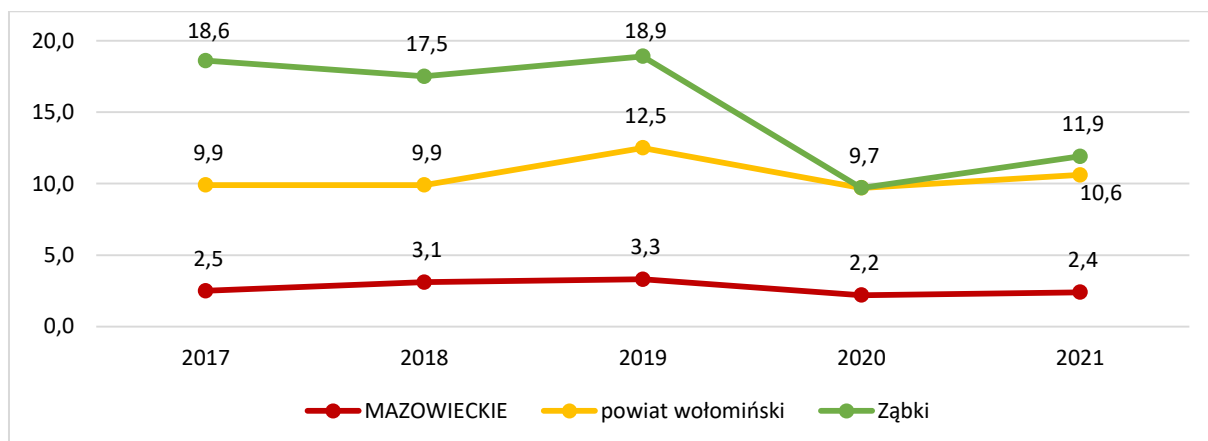
¹ TuWartomieszkac.pl

Wykres 2. Liczba zameldowań oraz wymeldowań ogółem w mieście Ząbki w latach 2017-2021

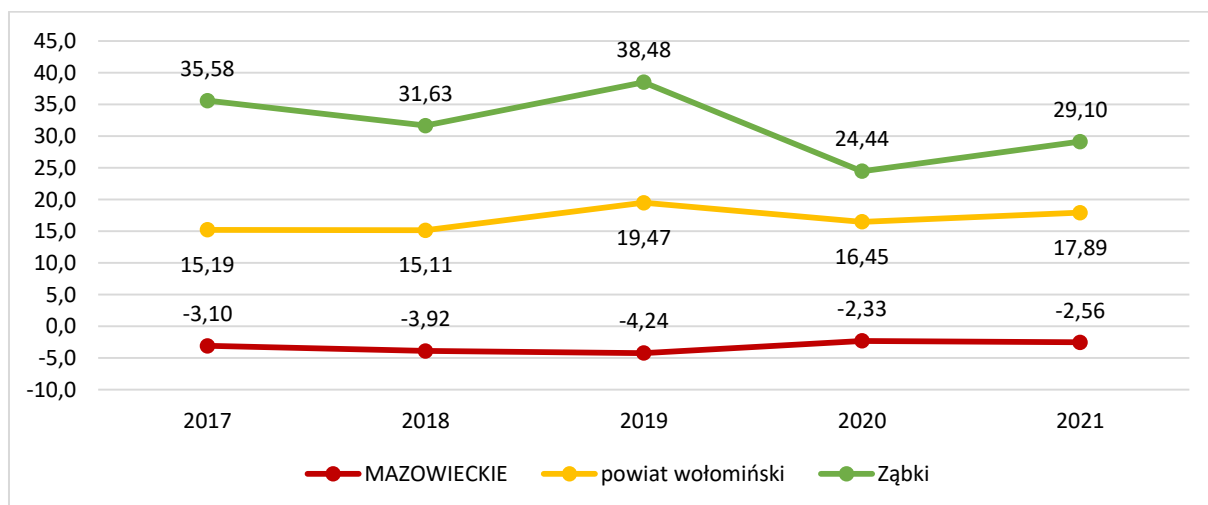
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 3. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

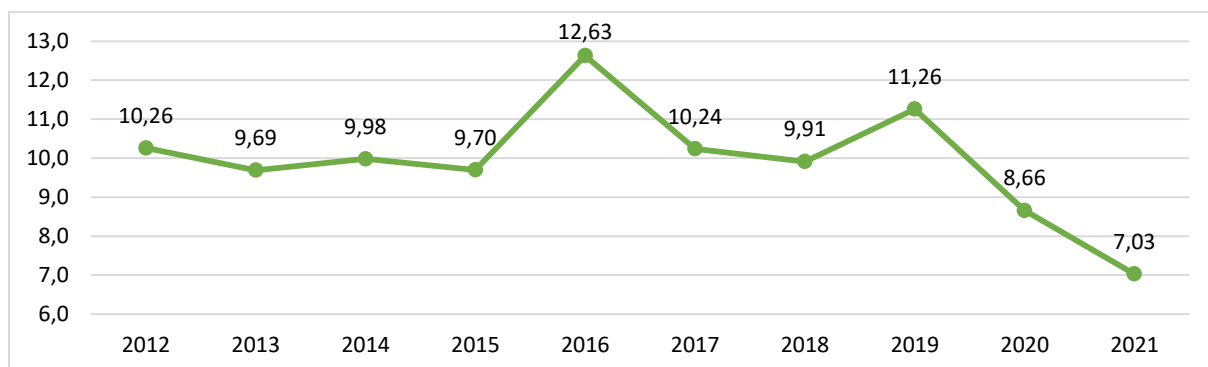
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 4. Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

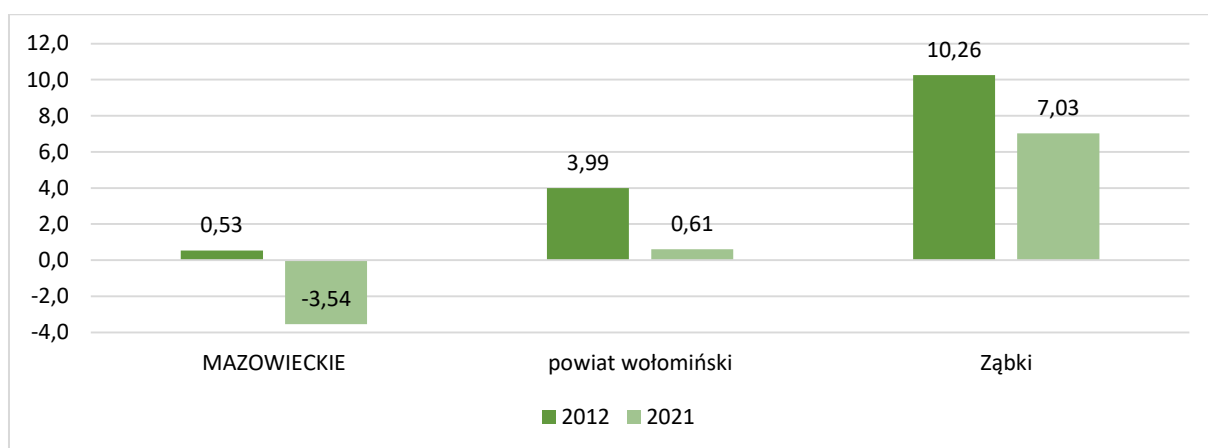
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRL.

Wykres 5. Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców w mieście Ząbki w latach 2012-2021

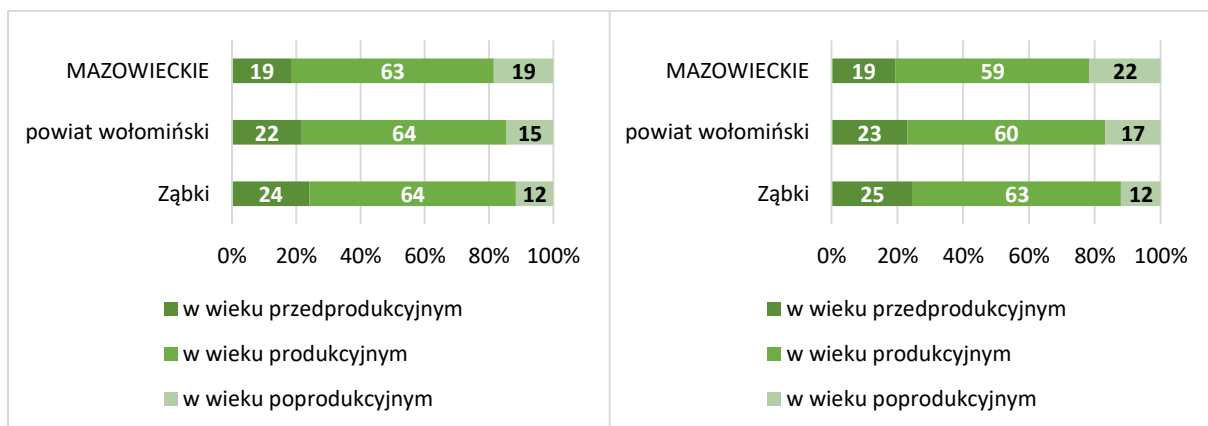
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 6. Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców w analizowanych jednostkach w roku 2012 i 2021

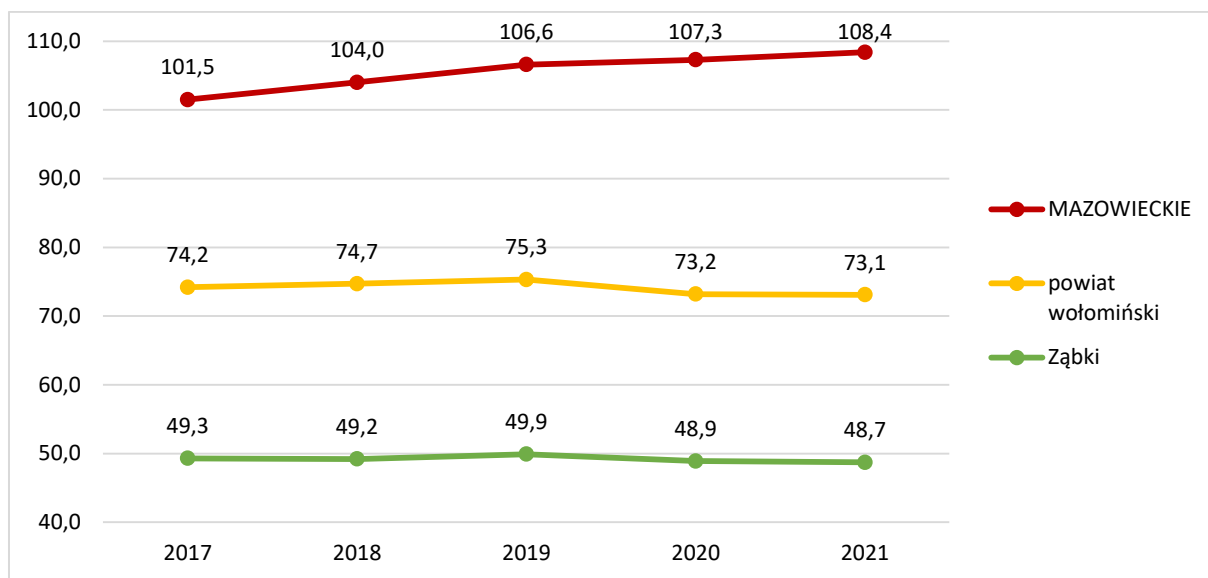
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 7. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w jednostkach w 2012 (L) oraz 2021 (P) roku

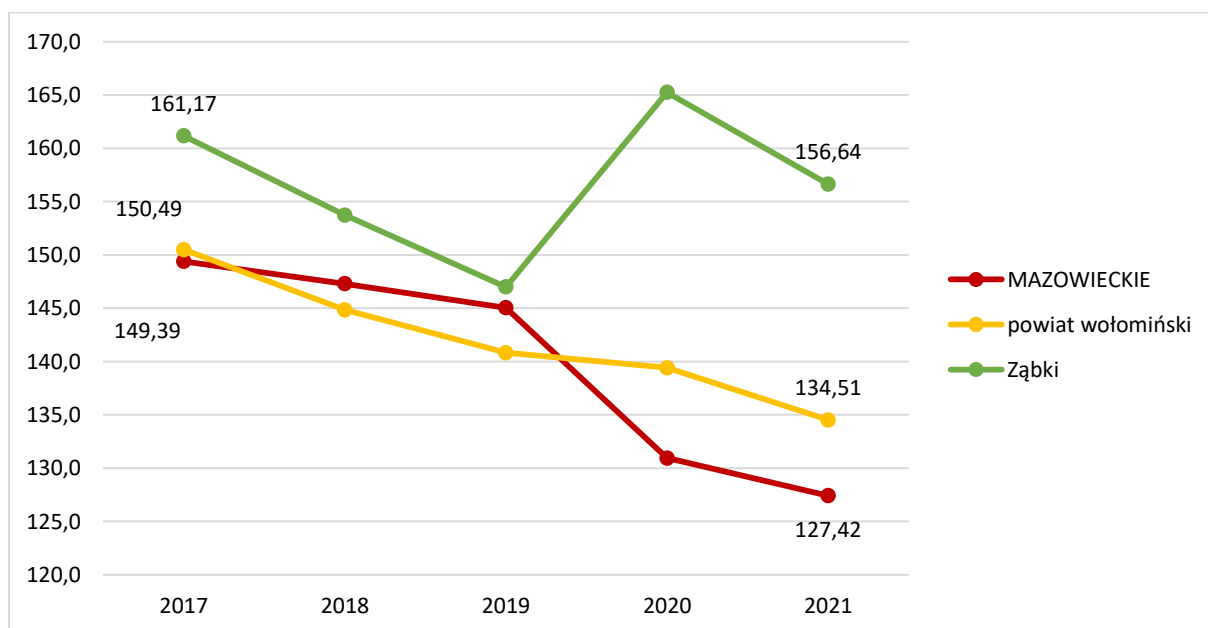
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 8. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

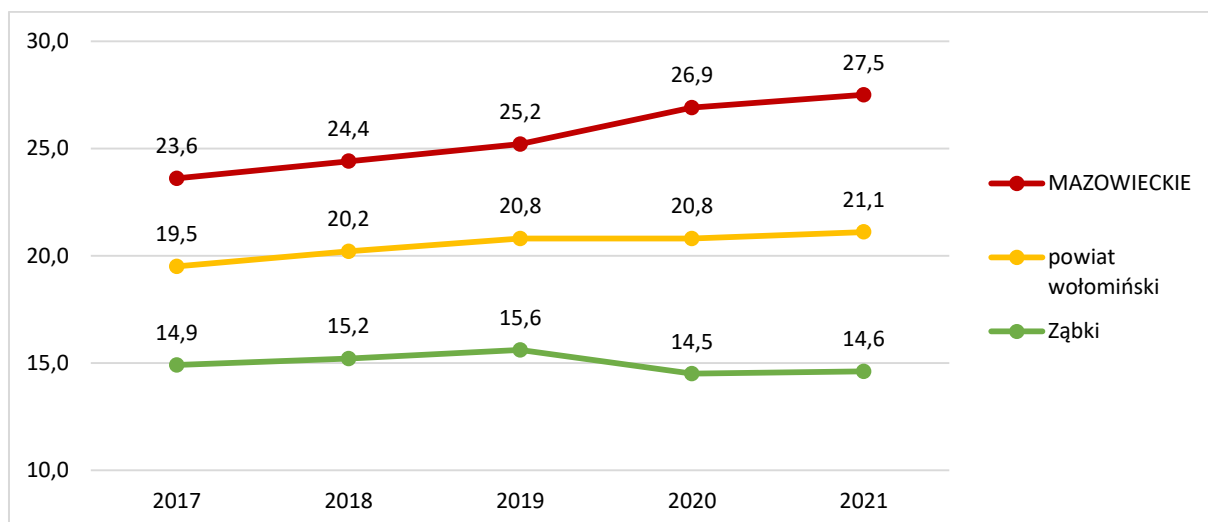
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRL.

Wykres 9. Liczba ludności w wieku 25-34 lat na 1000 mieszkańców w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

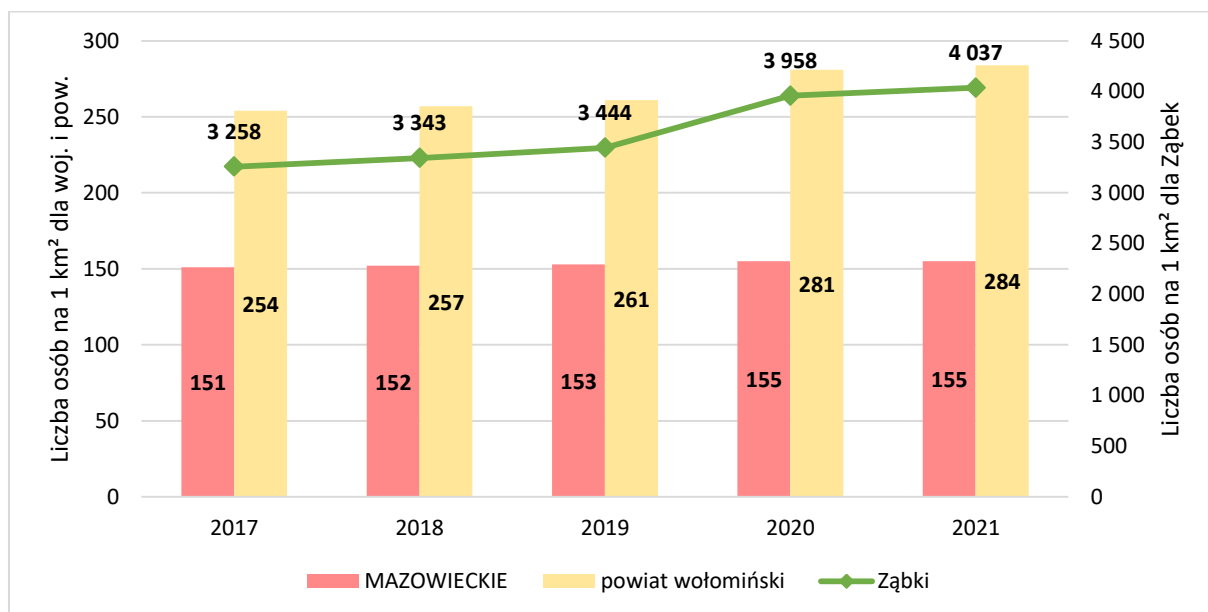
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRL.

Wykres 10. Liczba ludności w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 mieszkańców w wieku 15-64 lata w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRL.

Wykres 11. Gęstość zaludnienia w Ząbkach na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Edukacja

- Na koniec 2021 roku na terenie Miasta Ząbki **nie funkcjonował żaden żłobek publiczny**. Działało za to **9 żłobków niepublicznych** (7 prowadzonych przez osoby fizyczne oraz 2 przez osoby prawne), **8 klubów dziecięcych** – prowadzonych przez osoby fizyczne oraz **20 dziennych opiekunów** – zatrudnionych przez osoby fizyczne. W ciągu ostatnich 3 lat wzrosła liczba klubów dziecięcych (z 5 do 8), a także opiekunów dziennych (z 12 do 20), natomiast liczba żłobków zmniejszyła się (z 10 do 9).
- W 2019-2021 **dostępność do opieki nad dziećmi do lat 3 w Mieście zwiększyła się**. Liczba dostępnych miejsc z roku na rok jest coraz większa, dodatkowo **miejsc jest więcej niż zapisanych dzieci**. Wobec tego w Mieście **nie występuje problem oczekiwania na miejsce w żłobku**. **Miasto Ząbki nie dofinansowuje pobytu dzieci w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3**.
- W 2022 roku w Ząbkach działało **25 placówek wychowania przedszkolnego** – 11 placówek publicznych (3 prowadzone przez Miasto, 8 przez osoby fizyczne lub prawne) oraz 14 przedszkoli niepublicznych.²
- Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2017-2021 przekraczał wartości 100%, co oznacza, że **do placówek wychowania przedszkolnego działających w Ząbkach uczęszczali także dzieci spoza obszaru Miasta**. W ostatnich dwóch latach odnotowano spadek odsetka wynikający prawdopodobnie z panującej w tym czasie pandemii COVID-19. Funkcjonująca sieć przedszkoli **zaspokaja potrzeby nie tylko mieszkańców miasta Ząbki, ale również osób z innych gmin**. Pomimo stałego napływu nowych mieszkańców, **liczba miejsc w przedszkolach jest nie tylko wystarczająca, ale pozwala także na przyjmowanie większej liczby dzieci**. Miasto od trzech lat zapewnia miejsca w przedszkolach publicznych dla wszystkich dzieci, które biorą udział w rekrutacji.
- Napływ uchodźców do Polski spowodowany wojną na Ukrainie doprowadził także do wzrostu liczby dzieci uczęszczających do szkół podstawowych oraz przedszkoli. **Liczba dzieci z Ukrainy o statusie uchodźcy uczęszczających do placówek oświatowych w Ząbkach** utrzymuje się na stałym poziomie. Począwszy od marca 2022 roku jest to ok. 500 dzieci, a **w dniu 10 marca 2023 ich liczba wyniosła 527**. Najwięcej z nich na początku marca 2023 roku znajdowało się w szkołach podstawowych – 368 dzieci (w tym także dzieci z Ukrainy o statusie uchodźcy uczęszczające do Publicznej Katolickiej Szkoły Podstawowej oraz Szkoły Podstawowej im. Ks. Jerzego Popiełuszki).
- Do końca 2020 roku w Mieście Ząbki obowiązywała **Powiatowa Karta Rodziny TAKrodzina.pl**, która gwarantowała m.in. **50% zniżki** w opłacie za pobyt dziecka w przedszkolu publicznym. Od 2021 roku zastąpiła ją **Kartą Mieszkańca „Jestem z Ząbek”**, która również oferuje 50% zniżkę na pobyt dziecka w przedszkolu publicznym, dla którego organem prowadzącym jest Miasto Ząbki.

² www.zabki.pl/oswiata/przedszkola

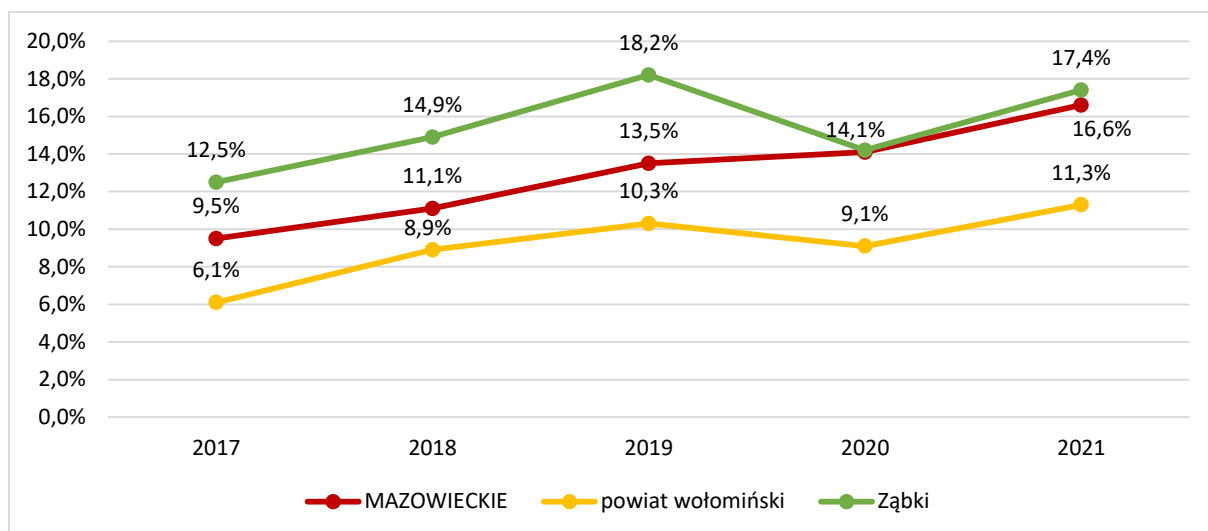
- W latach 2017-2021 **wzrosła liczba szkół podstawowych** (z 5 do 8), a także ilość oddziałów w szkołach (ze 163 do 215). **Tendencja wzrostowa** (32% pomiędzy 2017 a 2021) obserwowana jest też w **liczbie uczniów uczęszczających do szkół podstawowych** na terenie Miasta Ząbki. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkole podstawowej w mieście utrzymuje się na stałym poziomie (23 uczniów) i przewyższa wartości dla powiatu i województwa.
- **Jakość kształcenia w mieście utrzymuje się na wysokim poziomie** – w każdym roku średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty **były wyższe** niż średnia dla powiatu i województwa (2021 rok dla Ząbek: j. polski – 69%, matematyka – 55%, j. angielski – 76%, przy średniej dla województwa odpowiednio: 64%, 52% oraz 71%).
- Od 2020 roku w Ząbkach działa **jedna niepubliczna szkoła ponadpodstawowa** – Liceum Ogólnokształcące im. rtm. Witolda Pileckiego w Ząbkach, do której w 2021 roku uczęszczało 81 uczniów. Szkoła ta funkcjonuje także w Markach.
- Rosnąca liczba dzieci, napływ nowych mieszkańców i dodatni przyrost rzeczywisty doprowadziły do **wzrostu zapotrzebowania na usługi edukacyjne** na obszarze Miasta.
- **Miasto Ząbki otrzymało certyfikat „Samorządowy Lider Edukacji” 2020/2021. podczas X edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacji Gmin, Powiatów i Samorządowych Województw.** Został on nadany na podstawie rekomendacji Komisji Ekspertów reprezentujących polskie środowisko akademickie. Certyfikat potwierdza, że uhonorowana nim jednostka samorządu terytorialnego realizuje lokalną politykę edukacyjną w sposób wzorcowy: nowoczesny, innowacyjny, zgodny z potrzebami interesariuszy JST, z uwzględnieniem aktualnych wyzwań demograficznych, kulturowych, gospodarczych i społecznych. Certyfikat „Samorządowy Lider Edukacji” stanowi potwierdzenie przestrzegania przez JST najwyższych standardów jakościowych w dziedzinie zarządzania lokalną przestrzenią edukacyjną. Certyfikat przyznano na 12 miesięcy.

Tabela 2. Liczba żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów oraz ilość miejsc i zapisanych dzieci w mieście Ząbki w latach 2019-2021

Rodzaj	Ilość			Liczba miejsc			Liczba zapisanych dzieci		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
żłobki	10	10	9	275	285	288	231	242	253
kluby dziecięce	5	6	8	104	100	133	101	72	91
dzienni opiekunowie	12	14	20	64	84	137	64	84	99
Razem	27	30	37	443	469	558	396	398	443

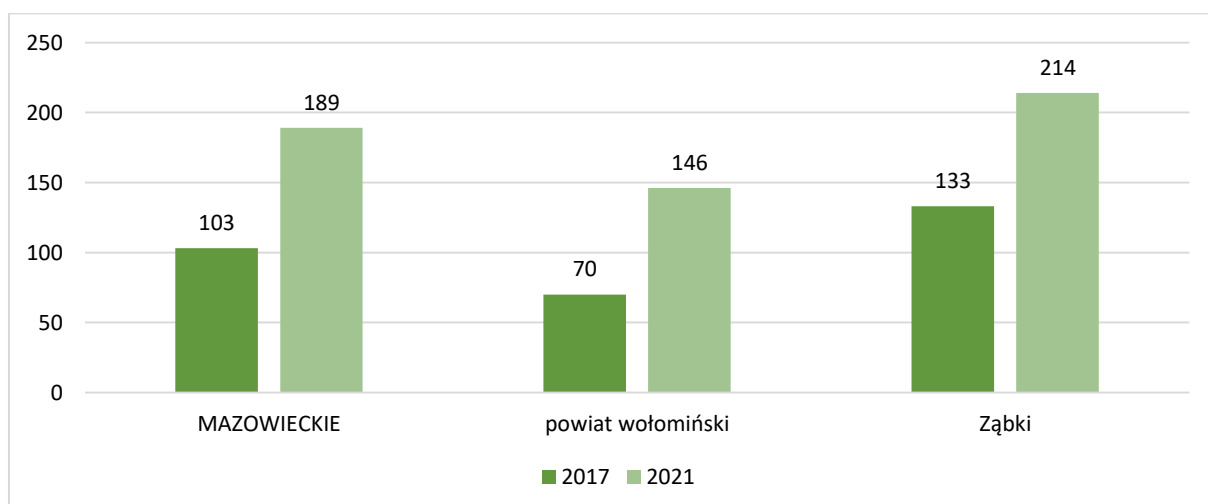
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie miasta Ząbki za rok 2019, 2020, 2021.

**Wykres 12. Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach [%]
w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021**

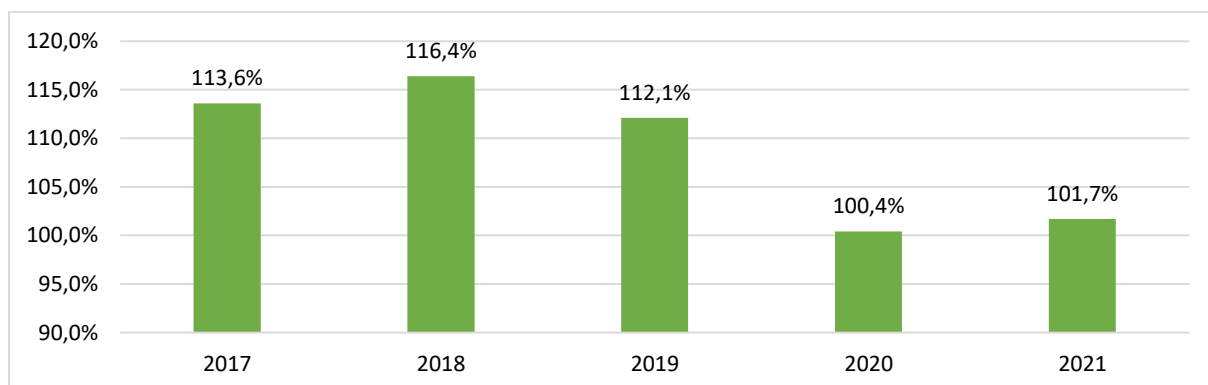
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

**Wykres 13. Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3
w analizowanych jednostkach w 2017 i 2021 roku**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

**Wykres 14. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]
w mieście Żąbki w latach 2017-2021**

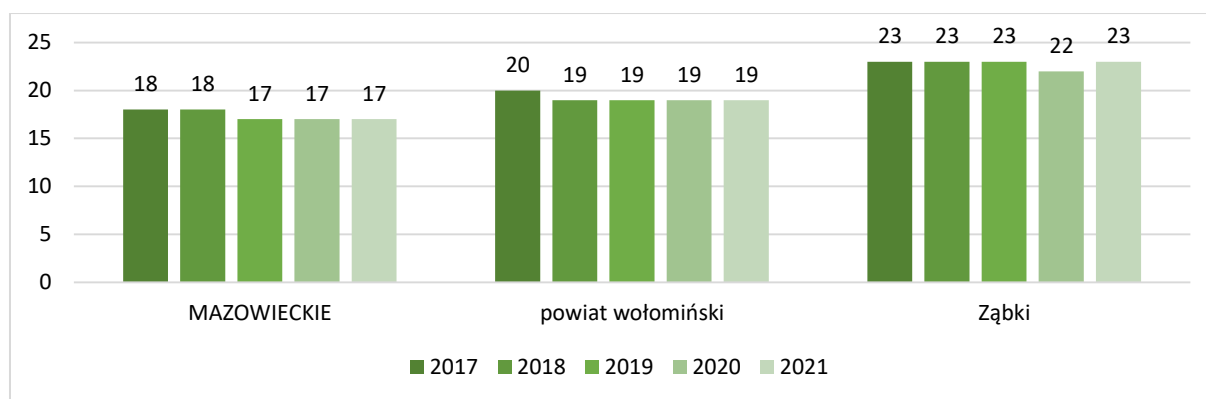
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 3. Liczba szkół podstawowych, ich oddziałów oraz liczba uczniów w mieście Ząbki w latach 2017-2021

Rok	Liczba szkół	Liczba oddziałów w szkołach	Liczba uczniów	Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział
2017	5	163	3 694	23
2018	5	190	4 359	23
2019	5	197	4 458	23
2020	7	209	4 671	22
2021	8	215	4 859	23

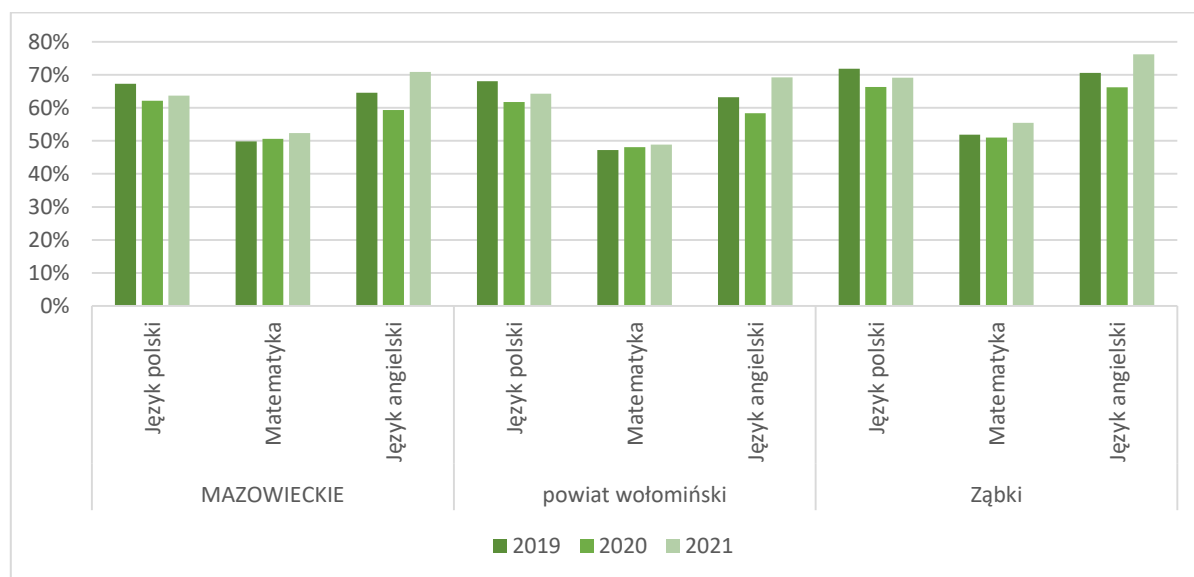
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 15. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkole podstawowej w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 16. Średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w analizowanych jednostkach w latach 2019-2021

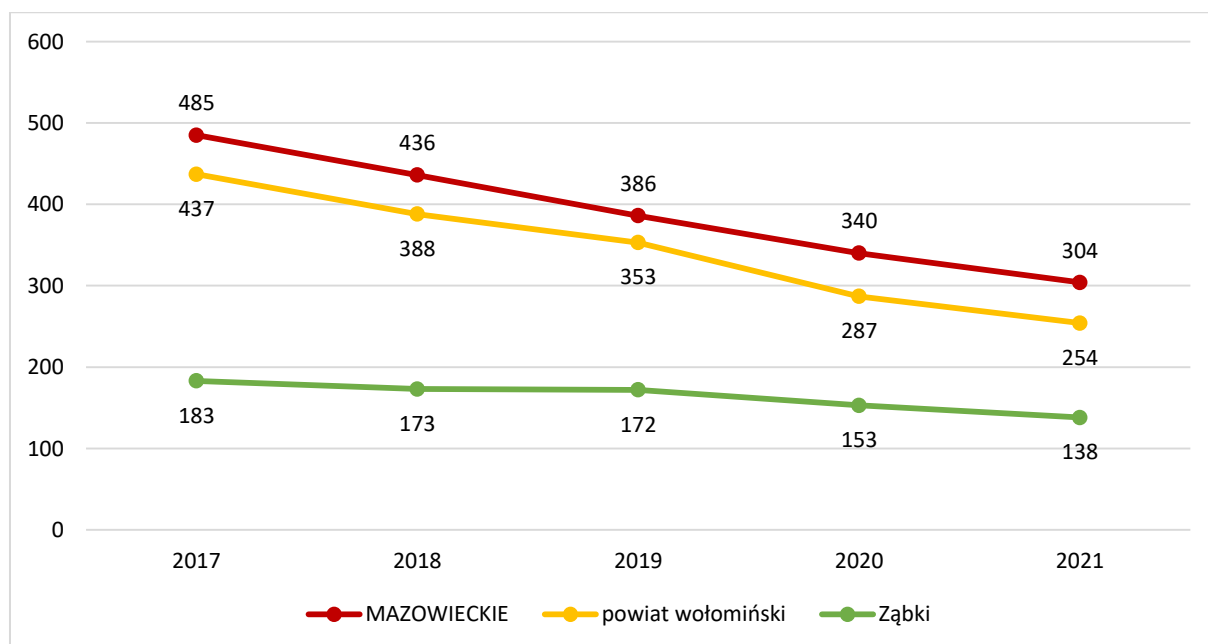
Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>.

Pomoc społeczna

- Zadania z zakresu pomocy społecznej są realizowane przez **Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkach**. Rozwiązywaniem problemów społecznych zajmują się instytucje funkcjonujące na terenie miasta Ząbki tj.: Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS), Komisariat Policji, Straż Miejska, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki oświatowe, Świetlice Środowiskowe, ośrodki zdrowia, Miejska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Kultury.
- Na przełomie ostatnich 5 lat **liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. osób zmniejszyła się**, pomimo tego w tym samym czasie **liczba beneficjentów pobierających świadczenia wzrosła** (spadek w 2021 – 511 rodzin). Na tle województwa i powiatu sytuacja w Ząbkach wypada zdecydowanie korzystnie, a **liczba pobierających świadczenia jest o ponad połowę mniejsza** niż w analizowanych jednostkach.
- Wśród powodów udzielania pomocy rodzinom w 2021 roku najczęściej wsparcia udzielano w związku z **ubóstwem** – 221 rodzin (30%), **długotrwałą lub ciężką chorobą** – 179 (24%), **niepełnosprawnością** – 106 (14%) oraz **bezrobociem** – 73 (10%). W przypadku wydanej liczby świadczeń dominował powód związany z **długotrwałą lub ciężką chorobą** – 979 świadczeń (35%) oraz **ubóstwem** – 741 (26%).
- W Ząbkach działają następujące **instytucje pomocy społecznej** finansowane z budżetu Miasta: – placówki wsparcia dziennego oraz prowadzone przez inny podmiot – Środowiskowy Dom Samopomocy i noclegownia.
- **Liczba osób objętych całodobową opieką z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wzrosła**. W 2017 roku w domach pomocy społecznej przebywało 10 osób, natomiast w 2020 roku opieką objęto 20 osób.
- Od 2019 roku w strukturze organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Ząbkach działa **Klub Senior+**. Klub funkcjonuje w ramach **Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2020 – 2025** i w jego ramach realizowane są usługi rekreacyjne, kulturalne i edukacyjne.
- OPS w 2021 roku kontynuował realizację **kilku programów wspierających społeczność lokalną**: „Opieka wytchnieniowa”, „Wspieraj Seniora”, „Restart w OPS w Ząbkach!”.
- W Ząbkach realizowanych jest **kilkanaście programów skupiających się na poprawie sytuacji społecznej mieszkańców**. Wśród nich warto wskazać:
 - Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Ząbki,
 - Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Ząbki,
 - Gminny Program Wspierania Rodziny w mieście Ząbki na lata 2021 – 2023,
 - Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Ząbki na lata 2014-2020,

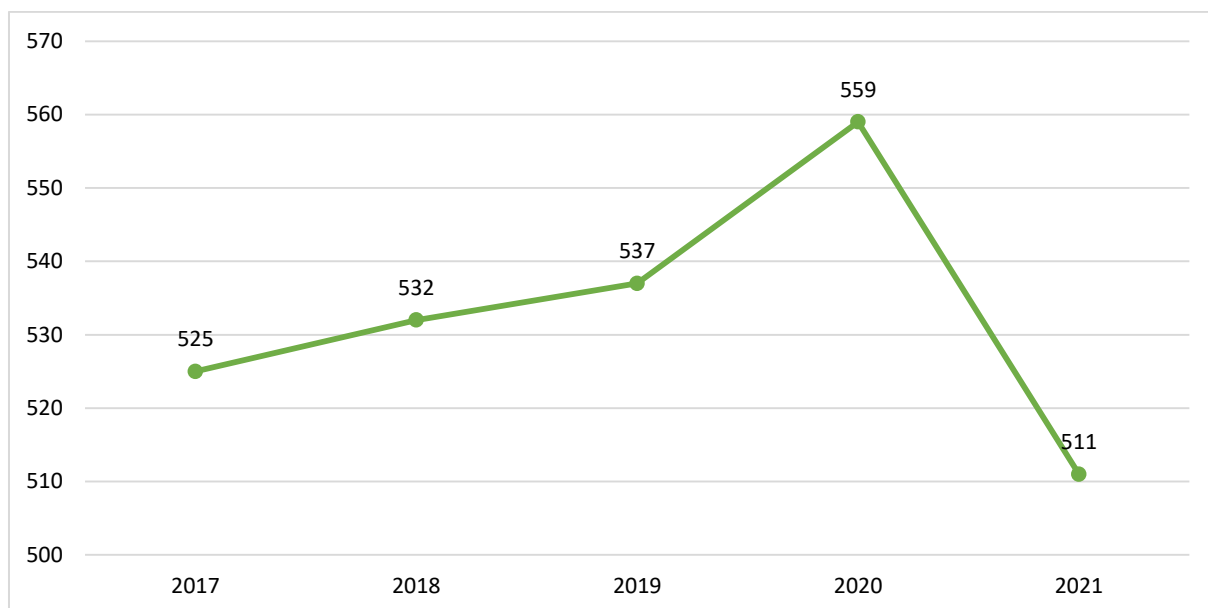
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Ząbki na 2022-2027,
 - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ząbki na lata 2014-2020,
 - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ząbki na lata 2021-2027,
 - Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” edycja 2022.
- Od 2013 do końca 2020 roku we współpracy ze Starostwem Powiatu Wołomińskiego w Ząbkach funkcjonował **lokalny program Powiatowej Karty Rodziny „TAKrodzina.pl”**. Program wsparcia dla rodzin wielodzietnych obejmował system zniżek i ulg dla posiadaczy Karty – 50% zniżki na opłaty za: pobyt dziecka w przedszkolu publicznym, zajęcia sportowe prowadzone w MOSiR, zajęcia prowadzone w ramach sekcji i kół zainteresowań w MOK, posiłki wydawane w formie obiadów przez publiczne szkoły podstawowe i publiczne gimnazja. Od 2021 roku zrezygnowano z programu TAKrodzina.pl i wdrożono nowy system – **Program Karta Mieszkańca „Jestem z Ząbek”**. Nowa Karta Mieszkańca, podobnie jak w przypadku Powiatowej Karty Rodziny, umożliwia dofinansowanie na pobyt dziecka w przedszkolu, udział w zajęciach sportowych i kulturalnych oraz korzystanie z posiłków w szkołach.

Wykres 17. Liczba osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

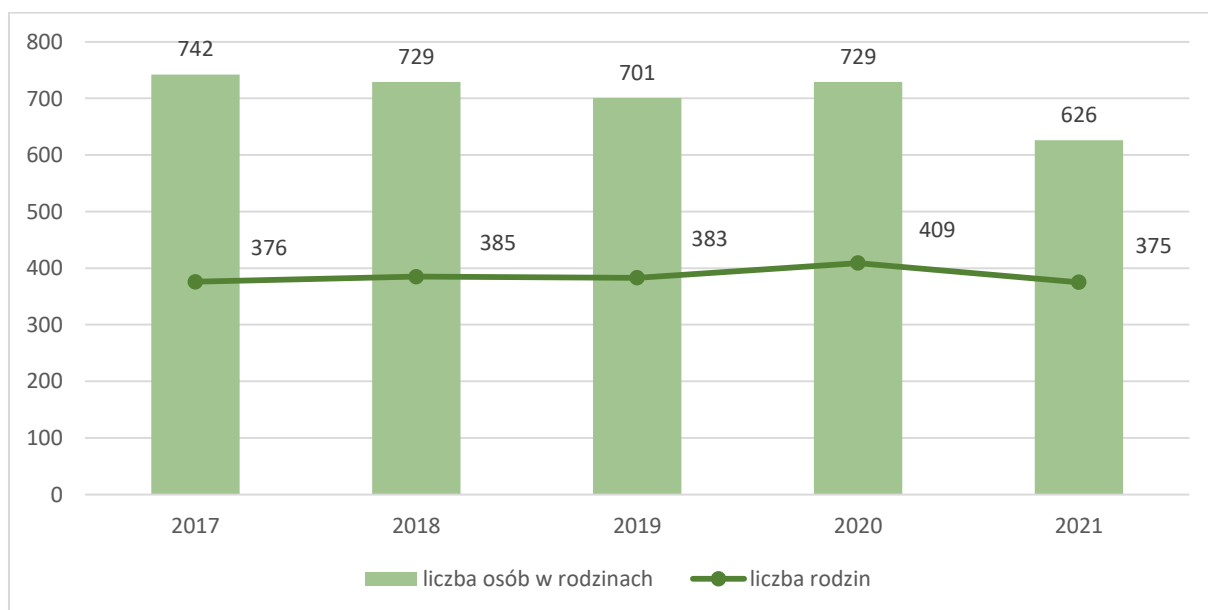
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 18. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w mieście Ząbki w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Miasta Ząbki za 2021 rok.

Wykres 19. Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w mieście Ząbki w latach 2017-2021

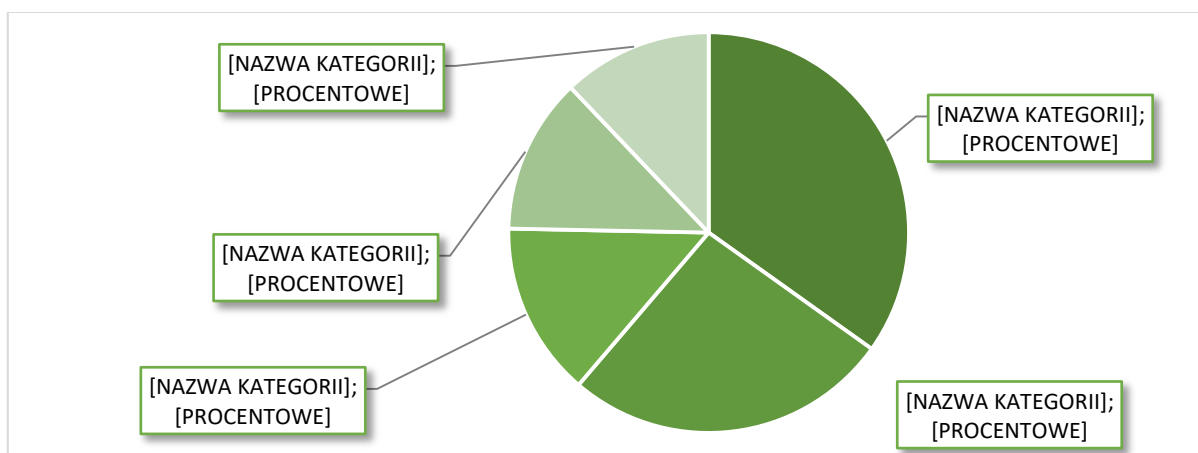
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Miasta Ząbki za 2021 rok.

Tabela 4. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w mieście Ząbki w 2017 i 2021 roku

Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom	Liczba rodzin	
	2017	2021
Ubóstwo	234	221
Długotrwała lub ciężka choroba	181	179
Niepełnosprawność	119	106
Bezrobocie	91	73
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	62	38
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem w tym rodziny niepełne	-	26
Alkoholizm	44	24
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	15
Bezdomność	11	13
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	12
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem w tym rodziny wielodzietne	-	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa – w tym potrzeba ochrony wielodzietności	19	7
Narkomania	5	5
Sytuacja kryzysowa	-	5
Przemoc w rodzinie	5	4
Zdarzenia losowe	4	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Miasta Ząbki za 2017 i 2021 rok.

Wykres 20. Główne powody przyznania świadczeń w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Miasta Ząbki za 2017 i 2021 rok.

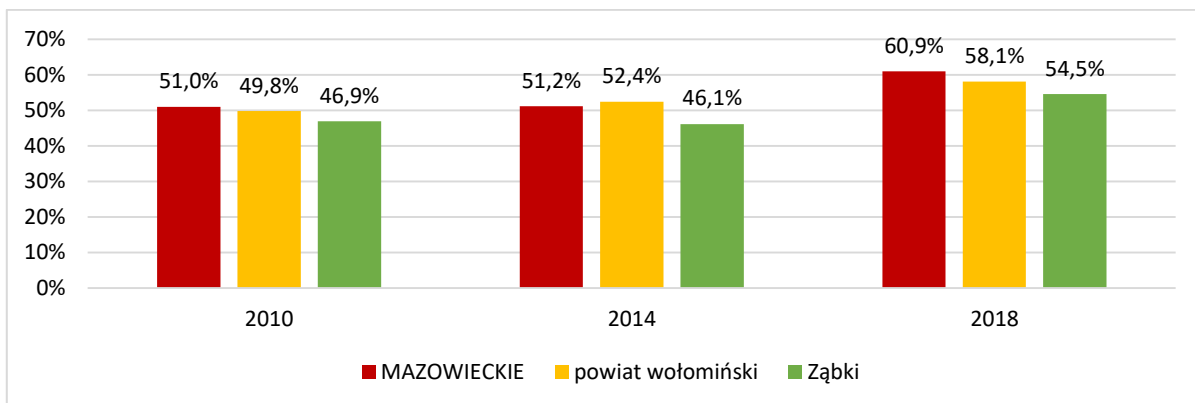
Aktywność społeczna

- **Frekwencja mieszkańców Miasta Ząbki** w trzech kolejnych wyborach samorządowych **była niższa niż średnia dla powiatu wołomińskiego i województwa mazowieckiego**. Porównując wyniki na przestrzeni lat można zauważyć **znaczącą poprawę aktywności mieszkańców**. Pomiędzy dwoma ostatnimi wyborami samorządowymi z 2014 i 2018 roku **frekwencja wzrosła o 8,4%**, co wpisywało się w ogólnopolskie trendy.
- W ostatnich latach wprowadzono **Budżet Obywatelski Miasta Ząbki**. Początkowo realizacja zyskała roboczą nazwę – wnioski mieszkańców. **W dniu 15.01.2020 roku Radni Miasta Ząbki podjęli uchwałę Nr XX/195/2020 r. w sprawie konsultacji społecznych z mieszkańcami Miasta Ząbki w formie budżetu obywatelskiego**. W 2019 roku liczba głosujących była najwyższa – **2535**, natomiast w kolejnych latach **frekwencja znacznie spadła** (poniżej 1000 osób), a dopiero w 2022 liczba głosów wzrosła do ponad 1000. **Niewielka liczba głosujących świadczy o stosunkowo małym zainteresowaniu BO wśród mieszkańców**. W każdym roku wśród głosujących **dominują kobiety**, a pod względem wieku **najwięcej głosów oddają osoby z przedziału 36-49** oraz **26-35**, natomiast najmniejsza frekwencja odnotowana jest w grupie seniorów. **Budżet obywatelski corocznie stanowi 0,8% dochodów miasta Ząbki, uzyskanych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, określonych w ostatnim przedłożonym sprawozdaniu z wykonania budżetu, niemniej jednak niż 500 000 zł** - co wynika z ww. obowiązującej uchwały § 3 ust.1) w podziale na dwie pule: **zadania infrastrukturalne (70% kwoty)** i **projekty społeczne (30%)**. Wśród projektów z puli infrastrukturalnej znalazły się np. budowa placów zabaw, skateparku, miejskiego obserwatorium, wzmocnienie bezpieczeństwa czy doświetlenie przejść dla pieszych. Z kolei w puli projektów społecznych wybrano różnego rodzaju zajęcia, warsztaty, wydarzenia dla mieszkańców m.in.: o charakterze sportowym, zdrowotnym, kulturalnym. Planowane kwoty na budżet obywatelski obliczane wg. obowiązującej uchwały wyniosły, w 2020 r. – 500 884,18 zł, w 2021 r. – 500 000 zł, w 2022 r. – 566 130,98 zł, w 2023 r – 571 332 zł. Jednak realizacja niektórych zadań wymagała zwiększenia nakładów, w związku ze wzrostem ich cen. Okres pandemii spowodował utrudnienia w realizacji BO, czego efektem było przedłużenie realizacji zadań na kolejny rok oraz rezygnacja z realizacji niektórych zadań, zgłoszonych przez mieszkańców w formie wniosków. Kwoty realizacji BO w poszczególnych latach wyniosły w 2021 r. – 224 053,278 zł, w 2022 r. – 412 810,18 zł. Po czasach pandemicznych można zauważyć **rosnące zainteresowanie BO wśród mieszkańców**, gdyż w ostatniej edycji liczba projektów wybranych do głosowania i zrealizowanych była najwyższa, a także liczba głosujących wzrosła. Co więcej w ostatniej edycji wojewódzkiego **Budżetu Obywatelskiego Mazowsza** na rok 2022 jedno ze zwycięskich zadań dotyczące zakupu dwóch ambulansów dla pogotowia ratunkowego zostanie zrealizowane w Ząbkach.³

³ <https://zabki.budzet-obywatelski.org/wyniki>

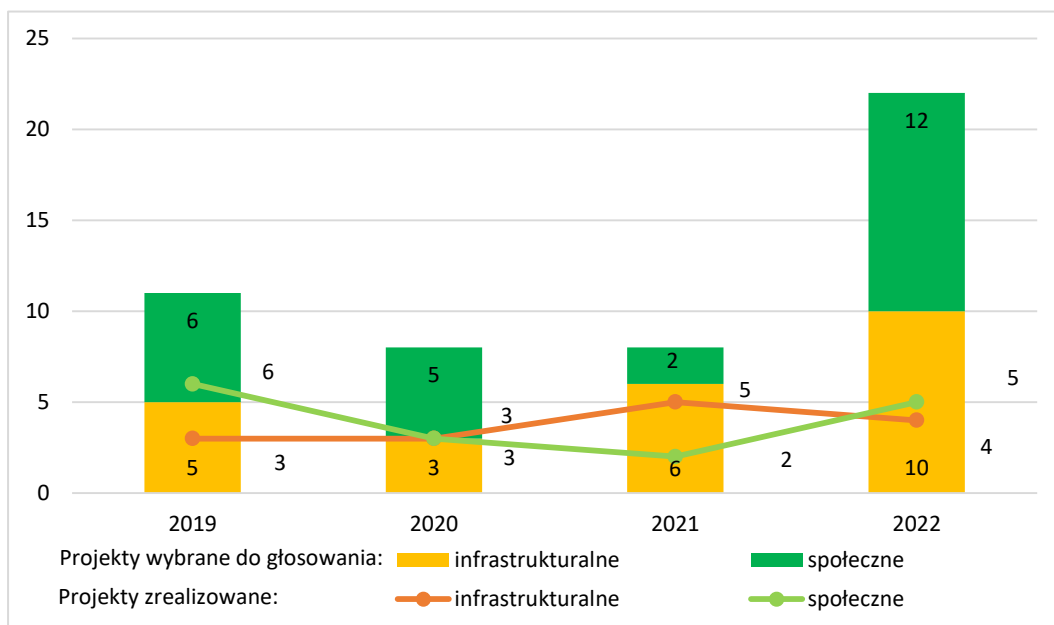
- Od 2017 roku działa **Młodzieżowa Rada Miasta Ząbki**, która reprezentuje zbiorowe interesy oraz podejmuje działania na rzecz zaspakajania potrzeb i oczekiwań młodych mieszkańców. Świadczy to o aktywności społecznej oraz otwartości władz na dialog z najmłodszymi mieszkańcami.
- **Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców** w latach 2017-2022 w Mieście **utrzymywała się na stałym poziomie**. W porównaniu z powiatem wartości dla Ząbek były niższe, natomiast na tle województwa mazowieckiego średnia dla miasta wypada niekorzystnie (różnica o prawie 70%).
- Na przełomie ostatnich 10 lat **liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych** w Ząbkach z roku na rok **wykazuje tendencję wzrostową**. Obecnie na terenie miasta działa **około 71 zarejestrowanych organizacji pozarządowych** o różnorodnych profilach działalności, gdzie w głównej mierze dominuje działalność w obszarze sportowym i rekreacyjnym, czy też działania skierowane do konkretnych grup społecznych. Lokalne NGO (*non-governmental organisation*, organizacje pozarządowe) prowadzą projekty wspierające i pomocowe oraz współtworzą ofertę czasu wolnego w mieście, a wśród nich można wymienić m.in.:
 - Stowarzyszenie PRO – Pracownia Rozwoju Osobowości,
 - Stowarzyszenie Rozwoju Przedsiębiorczości i Inicjatyw Lokalnych,
 - Drewnickie Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „EMPATIA”,
 - Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Ząbkach „TANGO”,
 - Stowarzyszenie EkoZłot.pl – Rozwój Elektro-Mobilności,
 - Towarzystwo Przyjaciół Ząbek,
 - Uniwersytet Leśny – Fundacja „Dzieci Ulicy”,
 - Fundacja Dzieci to Nasza Przyszłość,
 - Fundacja Praktyków Biznesu,
 - Miejski Klub Sportowy „Ząbkovia” Ząbki,
 - Międzyszkolny Klub Sportowy „Ząbki”,
 - Uczniowski Klub Sportowy "Jedynka Ząbki",
 - Klub Sportowy „Siatkarz” Ząbki,
 - Towarzystwo Przyjaciół Ząbek,
 - Polskie Stowarzyszenie Pielęgniarek i Pielęgniarzy Psychiatrycznych.
- Organizacje pozarządowe realizują także zadania publiczne zlecone przez Miasto w ramach **„Programu Współpracy Miasta Ząbki z organizacjami pozarządowymi”**. Co roku około **20 organizacji pozarządowych angażuje się w realizację kilkudziesięciu projektów** w zakresie działań dotyczących kultury fizycznej i sportu, pomocy społecznej, edukacji, wsparcia rodziny, prowadzenia pozaszkolnej świetlicy edukacyjno-terapeutycznej oraz wsparcia działań z zakresu szkolenia sportowego i współzawodnictwa w sportowych grach zespołowych.

Wykres 21. Zestawienie frekwencji wyborczej – wybory samorządowe w analizowanych jednostkach w 2010, 2014 i 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Wykres 22. Budżet Obywatelski – liczba projektów wybranych do głosowania oraz zrealizowanych w podziale na kategorie w latach 2019-2022

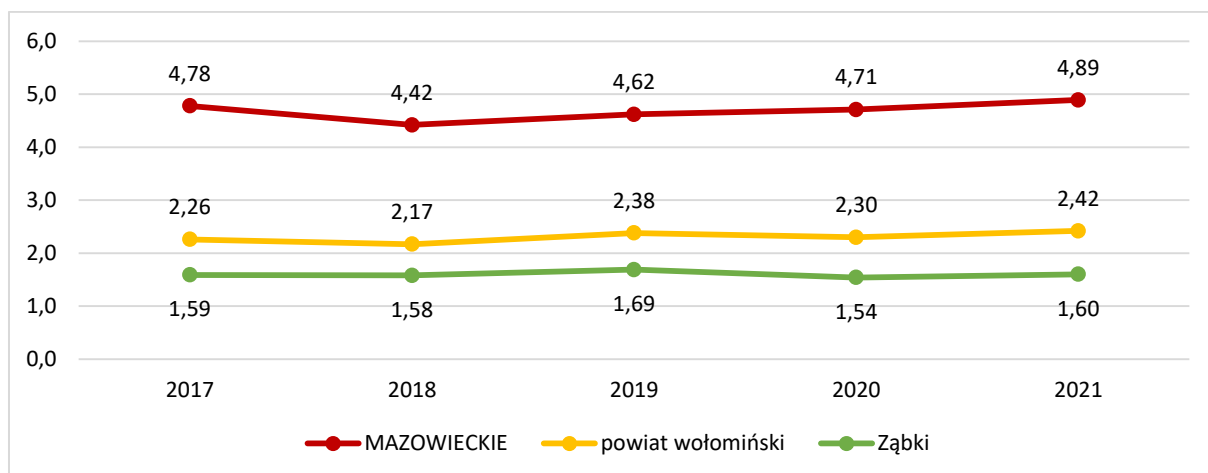
Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.zabki.budzet-obywatelski.org.

Tabela 5. Budżet Obywatelski – edycje 2019-2022

Edycja BO	2019	2020	2021	2022
Liczba głosujących	2535	465	684	1364
Liczba głosów ważnych	2523	465	661	1358
Kobiety	1467	295	417	886
Mężczyźni	1056	170	244	472
Liczba zrealizowanych projektów	9	6	7	9

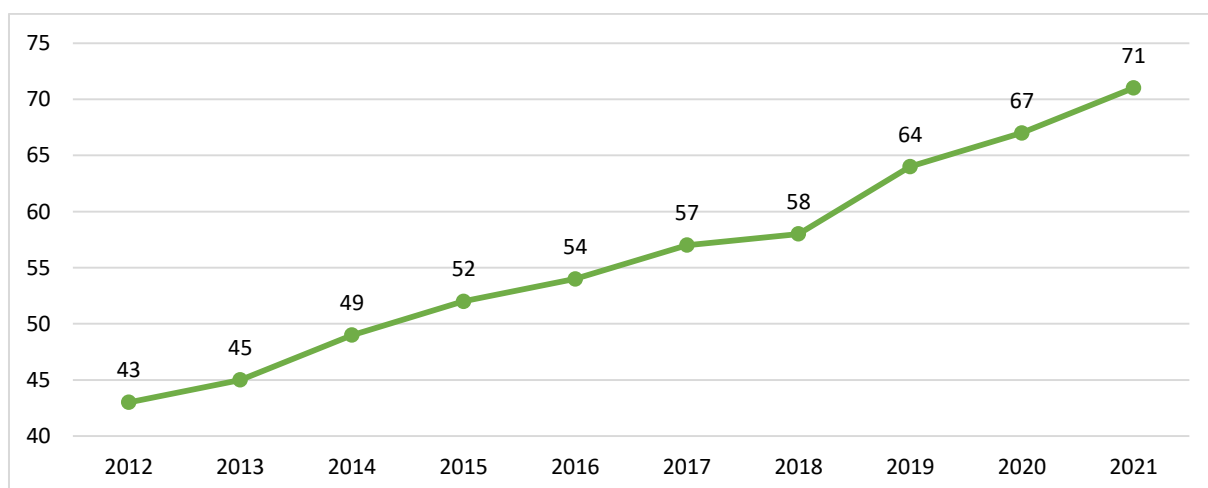
Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.zabki.budzet-obywatelski.org.

Wykres 23. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 24. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w mieście Ząbki w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRL.

**Tabela 6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w mieście Ząbki
w latach 2017-2021**

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne	23	25	27	20	22
Liczba zrealizowanych zadań publicznych	49	48	45	30	28
Środki przeznaczone na realizację „Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi” (zł)	454 895,48	454 528,74	452 000,00	369 738,00	339 778,64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji programu współpracy Miasta Ząbki z organizacjami pozarządowymi za rok 2017, 2018, 2019, 2020, 2021.

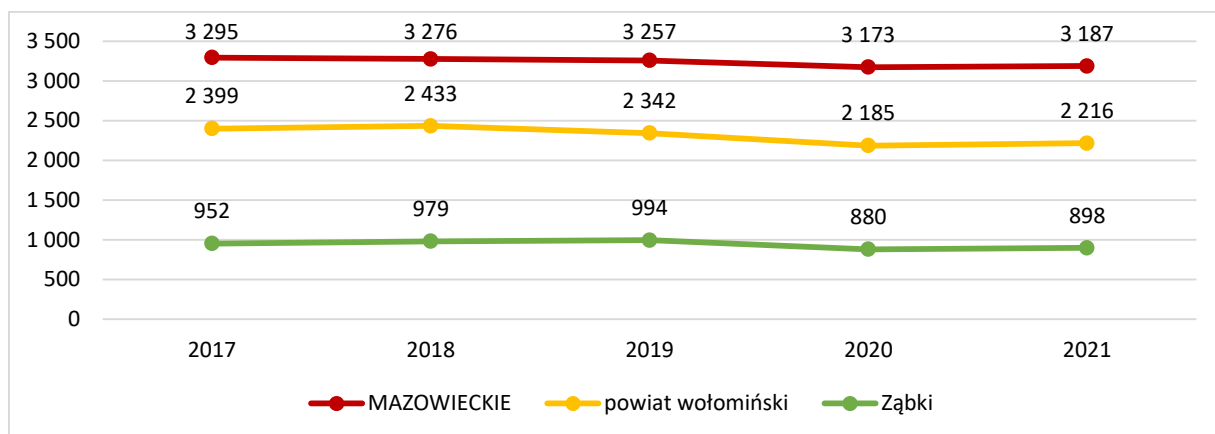
Oferta czasu wolnego i kultura

- Do głównych organizatorów oferty sportowej w Ząbkach należy **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji**. Zajmuje się on popularyzacją rekreacji, organizacją zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych. Głównym zadaniem MOSiR-u jest prowadzenie działalności w ramach upowszechniania kultury fizycznej, sportu, turystyki i rekreacji. **MOSiR z roku na rok organizuje coraz więcej imprez, a liczba osób korzystających z nich również wzrasta**. MOSiR oferuje szeroką gamę aktywności dla mieszkańców, przede wszystkim organizuje różnorodne zajęcia: fitness, joga, gimnastyka dla seniorów, gimnastyka korekcyjna dla dzieci, capoeira, samoobrona, karate, boks chiński, aikido, sztuki walki, akrobatyka czy tenis stołowy. Realizuje również liczne imprezy sportowo-rekreacyjne, turnieje sportowe, biegi, gale sportowe oraz festyny szkolne, np. Bieg Niepodległości, Finał Polskiej Ligi o Mistrzostwo Polski w Futbolu Amerykańskim. Wśród obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Ząbek należy wymienić: 4 boiska Orlik, 2 boiska treningowe, Stadion Miejski – Dozbud Arena i sztuczne lodowisko sezonowe.
- Dodatkowo w Ząbkach funkcjonuje **Miejskie Centrum Sportu**, na które składa się budynek Trybuny Stadionu Miejskiego, kryta pływalnia, kręgielnia, korty do gry w squash oraz sauny. Oferta placówki obejmuje prowadzenie zajęć z gimnastyki korekcyjnej dla dzieci, zajęć gimnastyczno-rehabilitacyjnych dla dorosłych, zajęcia aqua fitnessu oraz lekcje pływania dla niemowląt, dzieci i dorosłych. Oprócz tego MCS zajmuje się organizacją wydarzeń sportowo-rekreacyjnych, np. wieczorki taneczne, zawody pływania.
- **Miejski Klub Sportowy „Ząbkovia” Ząbki** to kolejny ośrodek, który skupia się na krzewieniu kultury fizycznej i sportu mieszkańców. Oprócz tego w mieście działają **liczne kluby sportowe** oferujące szeroką ofertę zajęć z różnych dyscyplin.
- Głównym twórcą oferty kulturalnej w mieście jest **Miejski Ośrodek Kultury**. Oferta zajęć składa się z warsztatów oraz poszczególnych sekcji i kół zainteresowań. Ośrodek posiada pracownię rysunku i malarstwa, studio teatralne, szkołę szachową oraz prowadzi warsztaty: ceramiczne, fotograficzne, wokalne, rękodzieła. Oprócz tego działa tu Chór „Cantores Misericordiae”, D-DANCE Szkoła Tańca Daria Sadowska oraz Kreatywna Akademia. **Liczba uczestników zajęć w okresie od 2017 do 2021 roku utrzymywała się na podobnym poziomie – 550-650 osób**. Wśród zajęć wymienić można także: balet, indywidualne lekcje gry na instrumentach, zajęcia z robotyki Lego „KONSTRUKTOR”, makrama, zajęcia „Moda na szycie”, zajęcia „Ortografia na wesoło”, plastykę dla dzieci młodszych oraz rysunek architektoniczny. Oferta skierowana jest do dzieci, młodzieży, jak również dorosłych, z kolei dla osób starszych utworzono Klub Seniora oraz Chór seniora "Złota Jesień". Co więcej MOK jest organizatorem wydarzeń kulturalnych – wernisaży, konkursów, spotkań autorskich, koncertów, spektakli teatralnych i kiermaszów.
- W mieście działa także **Klub Senior+** prowadzony przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkach. Oferta skierowana jest dla osób nieaktywnych zawodowo

powyżej 60 roku życia i obejmuje zajęcia edukacyjne i kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej i kinezyterapii, sportowo-rekreacyjne oraz usługi socjalne, aktywizacji społecznej i terapii zajęciowej. Dla młodszych mieszkańców wymagających wsparcia prowadzone są **dwie świetlice środowiskowe: „Harcówka” i „Schówek”**.

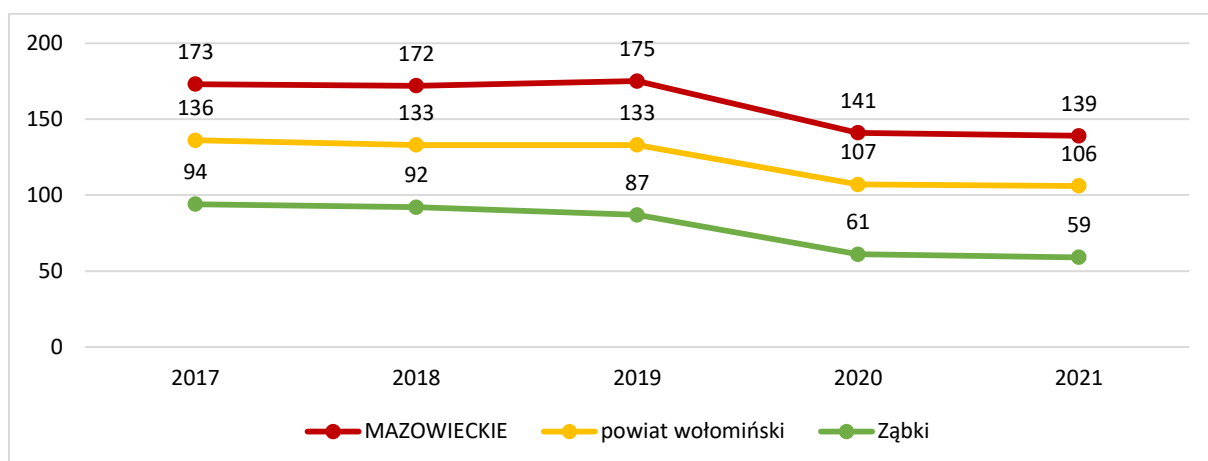
- Za działalność kulturalną na obszarze Miasta Ząbki odpowiada również **Miejska Biblioteka Publiczna**, która proponuje bogatą ofertę książkową, audiobooki oraz gry planszowe i codzienną prasę. Aktywność biblioteczna mieszkańców w ostatnich latach zaczęła powoli spadać. Można to zaobserwować poprzez malejącą liczbę czytelników biblioteki na 1000 ludności czy też malejące wartości wskaźnika księgozbiorów na 1000 ludności. Wartości tych wskaźników są zdecydowanie mniejsze w porównaniu z powiatem i województwem. Analizując wypożyczenia na 1 czytelnika widoczny jest znaczny spadek w 2020 roku wynikający z ograniczeń pandemicznych. **Przed 2020 rokiem Ząbki przewyższały powiat i województwo pod względem wypożyczeń na mieszkańca, natomiast po pandemii liczba ta była już mniejsza.** Poza swoją główną działalnością Miejska Biblioteka Publiczna organizuje spotkania autorskie z pisarzami oraz konkursy i zajęcia w Klubie Malucha dla dzieci 5-8 lat. **Zauważalny jest spadek osób korzystających z Biblioteki Miejskiej w Ząbkach** – do 2019 roku było to co roku ponad 30 tys. osób, a od 2020 roku jest to mniej więcej 20 tys. osób. Spadek ten jest prawdopodobnie związany z wystąpieniem pandemii COVID-19 i zwiększeniem się popularności książek dostępnych online oraz e-booków. Również coraz mniej jest organizowanych wydarzeń przez Bibliotekę Miejską, jednak liczba ich uczestników jest stale wysoka (po około 400-800 osób). Wśród atrakcji organizowanych przez instytucję można wymienić: spotkania autorskie, ferie i wakacje z biblioteką, spotkania Klubu Malucha w bibliotece, lekcje biblioteczne dla dzieci, imprezy z okazji Tygodnia Bibliotek w maju i Dzień Dziecka w czerwcu.
- **Oferta czasu wolnego w Ząbkach jest zróżnicowana**, na terenie miasta zajęcia, turnieje, konkursy oraz imprezy kulturalne i sportowo-rekreacyjne organizowane są przez różne jednostki: Biuro Promocji, Kultury, Sportu i Zdrowia, MOSIR, MOK, MCS, Miejską Bibliotekę Publiczną, szkoły i przedszkola oraz inne podmioty (np. NGO). W latach 2019-2021 odbyły się m.in.: Konferencja Elektromobilności, Zlot Samochodów Elektrycznych i Hybrydowych, kina letnie, wieczorki taneczne, pikniki, mecze futbolu amerykańskiego, Grand Prix Ząbek w tenisie stołowym i badmintonie, biegi. Co roku w mieście odbywa się impreza „Pożegnanie lata”, na czas której muzykę zapewniają znani artyści. Dla jej uczestników przygotowane są 4 strefy: food track, gastronomii, piwna, dla dzieci, a posiadacze karty „Jestem z Ząbek” mają w jej dniu dodatkową korzyść – w 2022 roku był to bezpłatny wstęp na teren imprezy.

Wykres 25. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

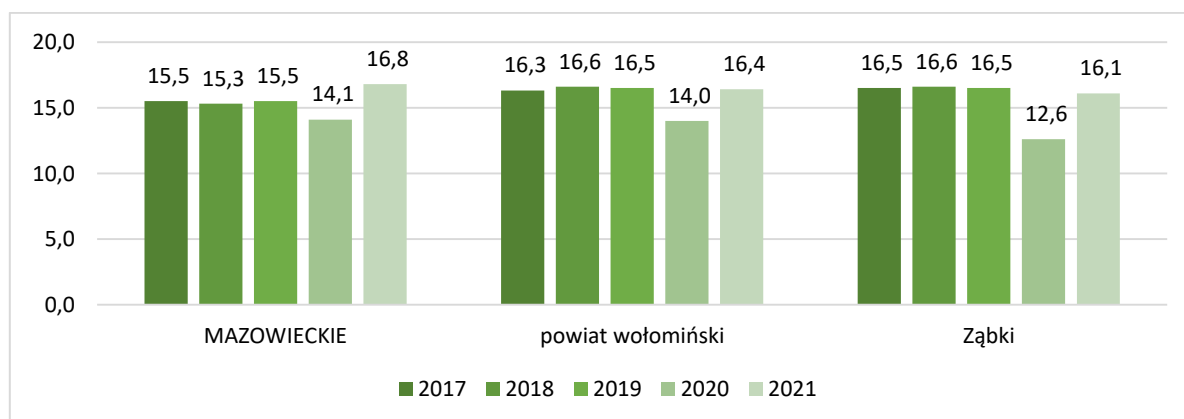
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 26. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 27. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

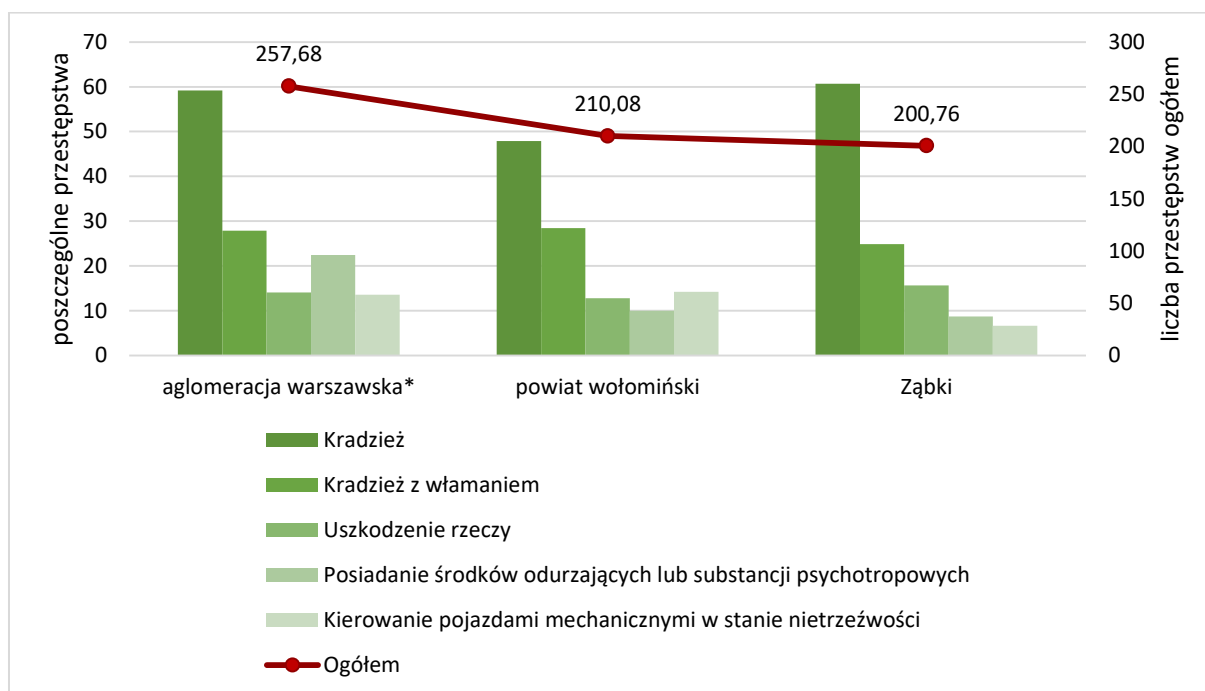

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Bezpieczeństwo publiczne

- W mieście Ząbki bezpieczeństwo i porządek zapewniają **policjanci z Komisariatu Policji** w Ząbkach oraz **funkcjonariusze Straży Miejskiej**. Z kolei o ochronę przeciwpożarową w Mieście dba **Ochotnicza Straż Pożarna**.
- **Liczba przestępstw kryminalnych na 10 tys. osób** w 2022 roku z Ząbkach była **na niskim poziomie**, poniżej średniej dla powiatu i aglomeracji warszawskiej. Najczęściej popełnianymi przestępstwami w Mieście były **kradzieże i kradzieże z włamaniem**, które wpisują się ogólnopolskie trendy.
- W oparciu o przekazane dane można dostrzec, że **po 2020 roku doszło do drastycznego wzrostu liczby interwencji Straży Miejskiej (wzrost o 94%)**. Jest to duża zmiana, ponieważ dotychczas interwencji z roku na rok było coraz mniej.
- Według danych KMZB w Ząbkach występuje **1 miejsce szczególnie niebezpieczne dla pieszych**, gdzie w ostatnich latach doszło do co najmniej 3 zdarzeń drogowych. Odcinek niebezpieczny zlokalizowany jest na **ulicy Szwoleżerów przy skrzyżowaniu z ulicą Kopernika**.
- **Liczba zdarzeń drogowych** w Mieście w ostatnich 5 latach utrzymywała się **na podobnym poziomie** (powyżej 300). W 2020 roku doszło do mniejszej liczby wypadków i kolizji (ograniczenia związane z pandemią), natomiast w 2021 roku liczba zdarzeń ponownie wzrosła. W latach 2017-2021 **liczba rannych i ciężko rannych każdego roku spada** – łącznie 42 osoby ranne, a **liczba ofiar śmiertelnych była niewielka** – 5 osób.

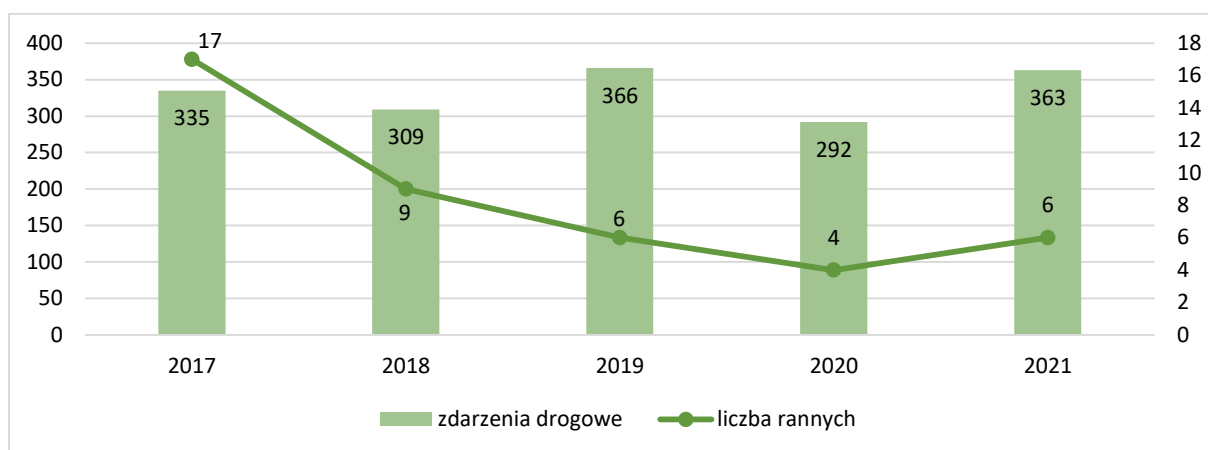
Wykres 28. Przestępstwa kryminalne na 10 tys. mieszkańców w analizowanych jednostkach w 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KMZB.

*Poziom udostępniania danych według regionów NUTS 2, brak danych łącznych dla województwa mazowieckiego.

Wykres 29. Zdarzenia drogowe w mieście Ząbki w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SEWIK.

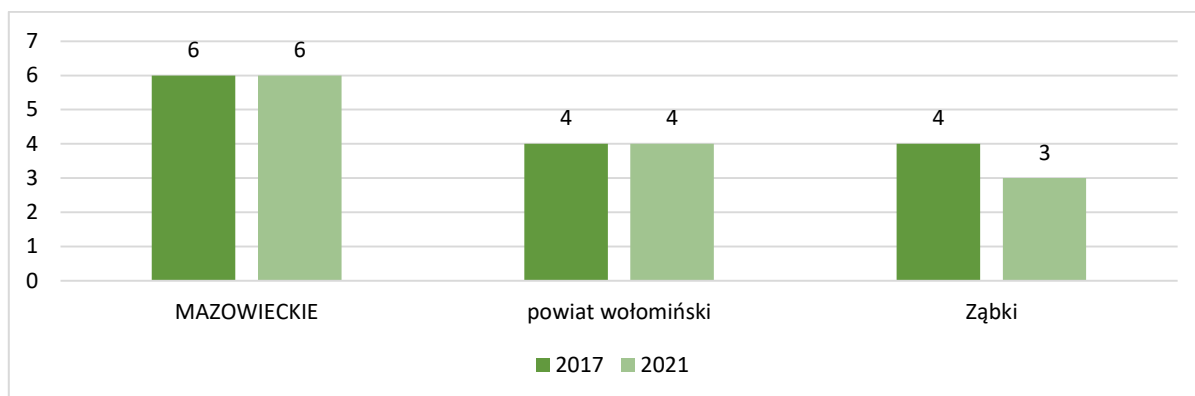
Opieka zdrowotna

- Analizując liczbę przychodni na 10 tys. mieszkańców należy zauważyć, że **dostępność placówek w Ząbkach jest na niższym poziomie niż w województwie**, lecz taka sama jak w powiecie.
- W Mieście działalność prowadzi łącznie **10 przychodni**: 1 publiczna – Miejska Przychodnia Zdrowia w Ząbkach oraz 9 zakładów niepublicznych: Centrum Medyczne „LeczyMed”, Przychodnia Lekarska „VITAL”, „Beta-Med” Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Ośrodek Medycyny dla Dzieci i Młodzieży Oświata Zdrowotna, Prywatny Zakład Opieki Zdrowotnej Multi-Lab, Przychodnia Stomatologiczna w Ząbkach, „LEKSTOM” Małgorzata i Krzysztof Słomka, Centrum Medyczne Fundamenti sp. z o.o., Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Dodatkowo funkcjonuje tu Oddział Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego „Meditrans” SPZOZ w Warszawie oraz Mazowiecki Szpital Wojewódzki Drewnica Sp. z o.o.
- Programy polityki zdrowotnej realizowane w ząbkowskich przychodniach to m.in.: Program aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych, w ramach którego w przychodniach realizowane są: programy profilaktyki kobiet w ciąży, programy opieki nad noworodkiem, prowadzenie edukacji kobiet w ciąży w trakcie wizyt lekarskich oraz wizyt domowych przez położną, szczepienia przeciwko grypie oraz SARS-COV-2 czy profilaktyka 40+.
- **Liczba mieszkańców na 1 aptekę** w Ząbkach w ciągu 5 lat znacząco **wzrosła**, niemniej jednak wartość jest niższa niż dla województwa mazowieckiego. Obecnie w mieście działa **16 aptek**.⁴
- Według portalu GOV **stopień zaszczepienia mieszkańców pełną dawką** przeciwko COVID-19 w 2022 roku **wynosił 65,6%**.⁵
Miasto Ząbki zajęło drugie miejsce w powiecie wołomińskim w konkursie „Rosnąca odporność”, tym samym zyskując 500 000,00 zł do swojego budżetu. Ząbki znalazły się wśród gmin, które osiągnęły najwyższy poziom zaszczepienia swoich mieszkańców pomiędzy 1 sierpnia a 31 października 2021 r.
- **Wydatki na ochronę zdrowia** w Ząbkach w ciągu ostatnich 5 lat **malowały**. W 2021 roku osiągnęły wartość wynoszącą 1 434 952 zł, a w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – 32 373,43 zł. Największy spadek nastąpił w 2020 roku, natomiast po tym roku odnotowano wzrost wydatków.

⁴ <https://www.zabki.pl/informator/ochrona-zdrowia>

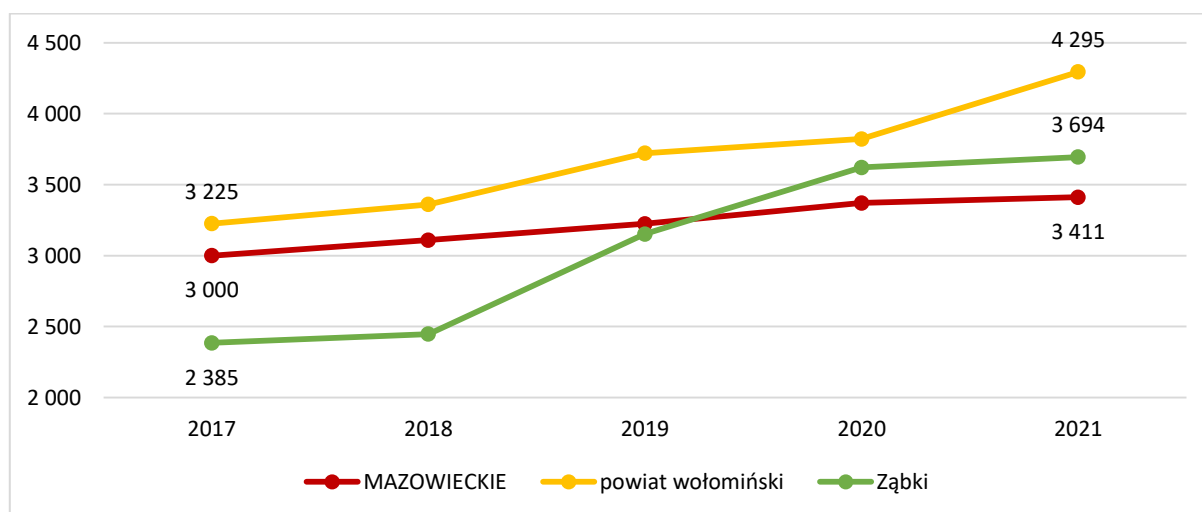
⁵ <https://www.gov.pl/web/szczepienia-gmin/sprawdz-poziom-wyszczepienia-mieszkancow-gmin>

Wykres 30. Liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców w analizowanych jednostkach – porównanie 2017 i 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 31. Ludność na jedną aptekę ogólnodostępną w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 7. Wydatki z budżetu Miasta Ząbki na ochronę zdrowia ogółem i na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 (zł)

Wydatki z budżetu Miasta na ochronę zdrowia	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	1 543 679	1 550 866	1 534 773	1 321 112	1 434 952
Na 1000 mieszkańców	43 155,70	42 251,01	40 583,13	30 401,84	32 373,43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRL.

WYMIAR GOSPODARCZY

Drugi z wymiarów diagnozy strategicznej dotyczy kwestii związanych z sytuacją gospodarczą Ząbek. Analiza została opracowana w odniesieniu do czterech obszarów: przedsiębiorczości, finansów samorządowych, rynku pracy oraz sektora turystyki.

Wymiar gospodarczy został opracowany na podstawie ogólnie dostępnych informacji, których źródła zostały określone we Wprowadzeniu, ale także na podstawie: raportu „Dojazdy do pracy w województwie mazowieckim w 2016 r.” sporządzonego przez Urząd Statystyczny w Warszawie, raportu „Stratyfikacja dochodowa mieszkańców miast” sporządzonego przez Urząd Statystyczny w Warszawie oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ząbki z 2011 roku.

Część gospodarcza diagnozy składa się z 4 części, które zostały zwieńczone zestawieniem tabel oraz wykresów.

Przedsiębiorczość

- **Ząbki znajdują się wśród 39 gmin oraz miasta stołecznego Warszawa należących do obszaru Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) metropolii warszawskiej**, który odznacza się m.in.: wysokim poziomem koncentracji potencjału gospodarczego, wysokim poziomem kapitału ludzkiego, wysokim poziomem mobilności wśród mieszkańców, bardzo dobrze rozwiniętą komunikacją miejską, dużym odsetkiem firm działających w branży profesjonalnej i kreatywnej oraz jest jednocześnie jednym z ważniejszych a zarazem największym ośrodkiem uniwersyteckim i naukowym.⁶
- W latach 2017-2021 **liczba podmiotów gospodarki narodowej (wg rejestru REGON) wzrosła o 24,8% na terenie miasta Ząbki** (łącznie 1385). Do największego wzrostu ich liczby doszło w 2019 roku (+6,3%), był to jednocześnie największy wzrost w porównaniu z województwem mazowieckim (+4,7%) oraz z powiatem wołomińskim (+5,8%). Jednakże w kolejnych latach jest zauważalna tendencja spadkowa, która powoduje, że w 2021 roku Ząbki jako jedyne wśród jednostek porównawczych osiągnęły spadek w porównaniu z rokiem poprzednim. Na terenie Ząbek funkcjonuje 4241 przedsiębiorstw według rejestru CEIDG (stan na 03.03.2023).
- **Największe znaczenie dla miasta Ząbki posiada działalność gospodarcza z sekcji G, czyli dotycząca handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych oraz motocykli, kolejno sektor budowlany (sekcja F) oraz innowacyjny sektor naukowo-techniczny (sekcja M).** Przez ostatnie 5 lat w Ząbkach nie doszło do znaczących zmian w poziomie innowacyjności, pomimo wzrostu w województwie mazowieckim oraz w powiecie wołomińskim. Według

⁶ <https://omw.um.warszawa.pl/wp-content/uploads/2014/05/Broszura.pdf>

danych agregowanych przez Polski Fundusz Rozwoju w Ząbkach nie funkcjonuje żaden start-up.

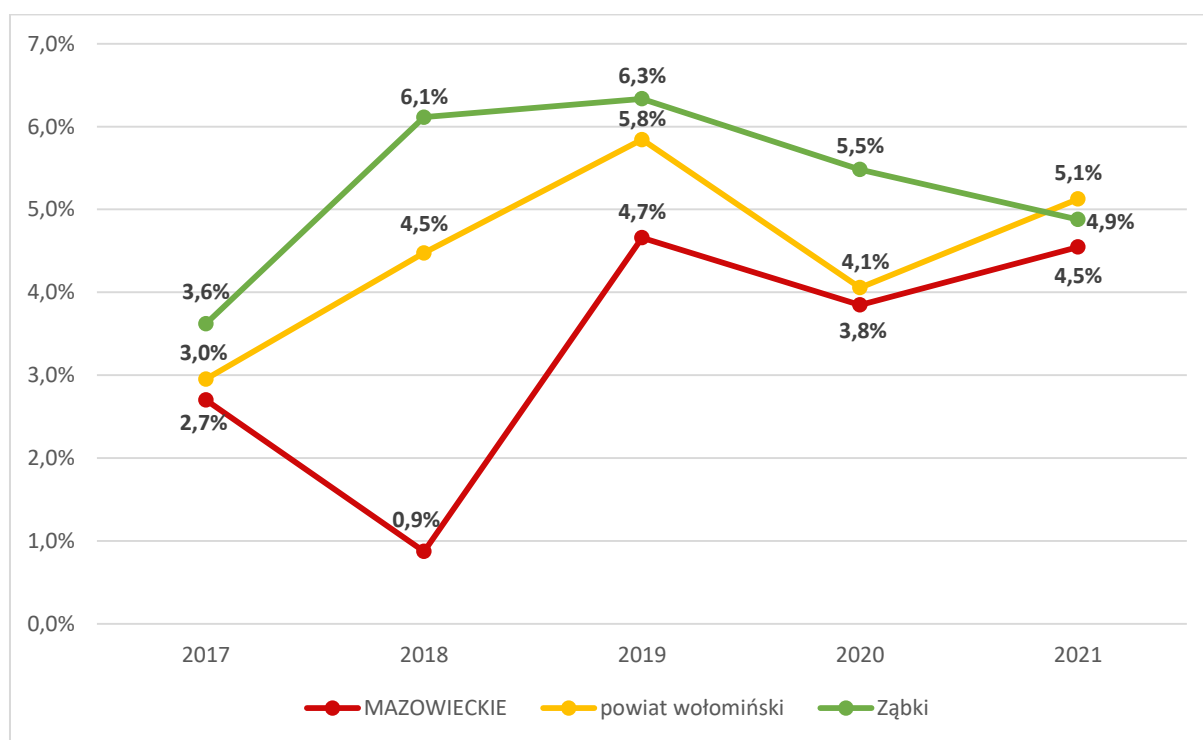
- W 2021 roku oddano 7311 m² powierzchni, która była przeznaczona na prowadzenie działalności gospodarczej, z czego ponad połowa tej powierzchni została przeznaczona na działalność handlowo-usługową. Stosunek nowo oddanej powierzchni komercyjnej do liczby nowych podmiotów gospodarczych przyjął w 2021 roku wartość 7,81 i stale rośnie, co wskazuje na to, że **na terenie Ząbek istnieją możliwości i potencjał rozwoju nowych działalności gospodarczych.**
- **Wpływy do budżetu gminy z CIT na 1 mieszkańca w Ząbkach w 2021 roku wyniosły 29,76 zł.** Przez cały okres lat 2017-2021, Ząbki przyjmowały najniższe wartości w zestawieniu z jednostkami porównawczymi. Można dostrzec tendencję wzrostową w przypadku każdej z jednostek.
- Wśród najważniejszych podmiotów gospodarczych (głównych pracodawców) działających na terenie miasta Ząbki można wyróżnić tych posiadających siedzibę w Ząbkach:
 - Praska Giełda Spożywcza S.A. Oddział PGS,
 - Jakość BIS Sp. z o.o.,
 - MTM Plus M. Nasiłowski S.C.,
 - GÓR-PIS Sp. J,
 - VATAX Biuro Rachunkowe, Doradztwa Podatkowe,
 - PWiK Sp. z o.o.,
 - Miejskie Centrum Sportu,
 - DOZBUD Development,
 - ENERGO-BET II,
 - J.W. CONSTRUCTION HOLDING SA,
 - Mazowiecki Szpital Wojewódzki DREWNICA

oraz tych posiadających siedziby poza Ząbkami, ale funkcjonujących na terenie miasta:

- Makro Cash & Carry,
 - Market Budowlany OBI,
 - LIDL,
 - Biedronka,
 - Deweloper WIŚNIEWSCY,
 - API Market,
 - ŹRÓDEŁKO Sławomir Wagstyl,
 - Kaufland,
 - STOKROTKA,
 - Development STOLMAR.
- **Gmina miejska Ząbki została wyróżniona Złotą Gwiazdą – najwyższą oceną potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin w raporcie „Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017” autorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Ponadto zajęła 3 miejsce (na równi z gminą Piastów) wśród gmin miejskich pod względem potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI1 GN dla gospodarki narodowej. Ząbki są stosunkowo korzystne pod kątem prowadzenia na ich terenie działalności przemysłowej, handlowej, motoryzacyjnej, hotelowo-gastronomicznej oraz naukowo-technicznej.**

- Na podstawie rankingu „**Diamentów Forbesa 2023**” można stwierdzić, że kluczowym przedsiębiorstwem dla Ząbek, którego przychody wyniosły powyżej 250 milionów złotych jest MATEUS sp. z o.o., które zajęło 456 miejsce na liście ogólnopolskiej oraz 133 na liście regionalnej.⁷
- Instytut Europejskiego Biznesu nadał tytuł „**Gepardów Biznesu 2021 Województwa Mazowieckiego**” 43 firmom z siedzibą w Ząbkach, a wśród nich na najwyższej pozycji uplasowała się firma ATL Sp. z o.o., której średnia z dynamik zysku i przychodów z lat 2019-20 wyniosła 3211%, a jej wartość rynkowa – 7600 zł.⁸
- Wśród „**Brylantów Polskiej Gospodarki 2021 Województwa Mazowieckiego**” Instytutu Europejskiego Biznesu znalazły się 23 firmy pochodzące z Ząbek, w tym m.in. Praska Giełda Spożywcza S.A. z wartością rynkową wynoszącą 167 mln zł.⁹
- Na „**Liście 2000**” sporządzonej przez Rzeczpospolitą za 2021 rok znalazła się jedna firma z siedzibą w Ząbkach – J.W. Construction Holding SA GK, z przychodami wynoszącymi ponad 340 tys. zł.¹⁰

Wykres 32. Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarki narodowej (wg REGON) w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

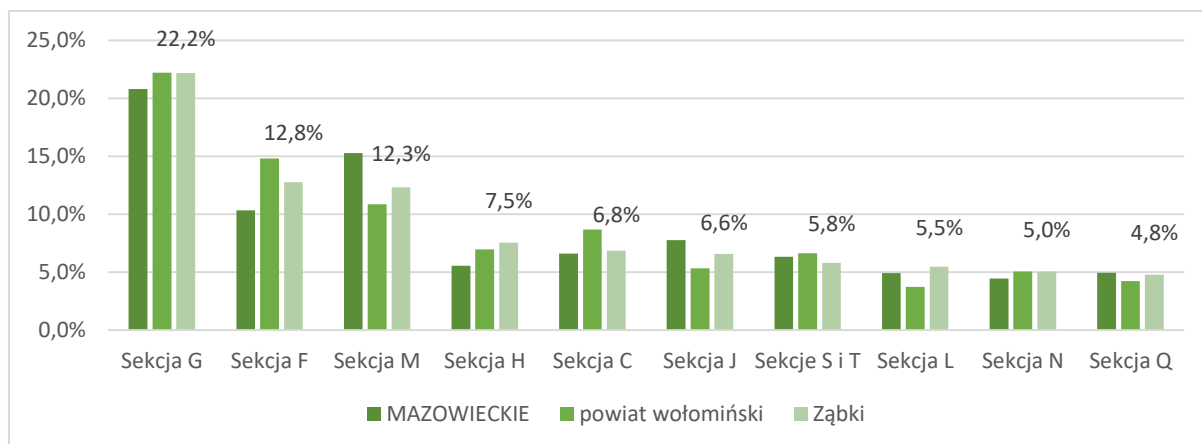
⁷ <https://www.forbes.pl/diamenty/2023/artykuly/diamenty-forbesa-2023-mazowieckie-potega-gospodarcza/ve81gnc>

⁸ <https://gepardybiznesu.pl/gepardy-biznesu-2021-wojewodztwa-mazowieckiego>

⁹ <https://europejskafirma.pl/brylanty-polskiej-gospodarki-2021-wojewodztwa-mazowieckiego>

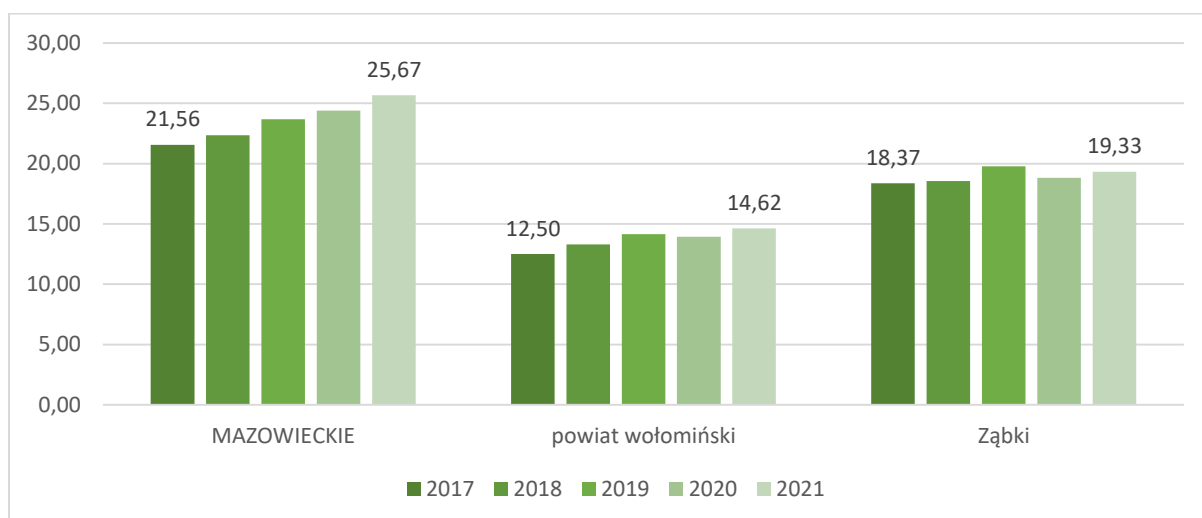
¹⁰ https://rankingi.rp.pl/lista2000/2022/lista_2000

Wykres 33. Udział dziesięciu kluczowych obszarów działalności podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007¹¹ w mieście Ząbki na tle porównywanych jednostek w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

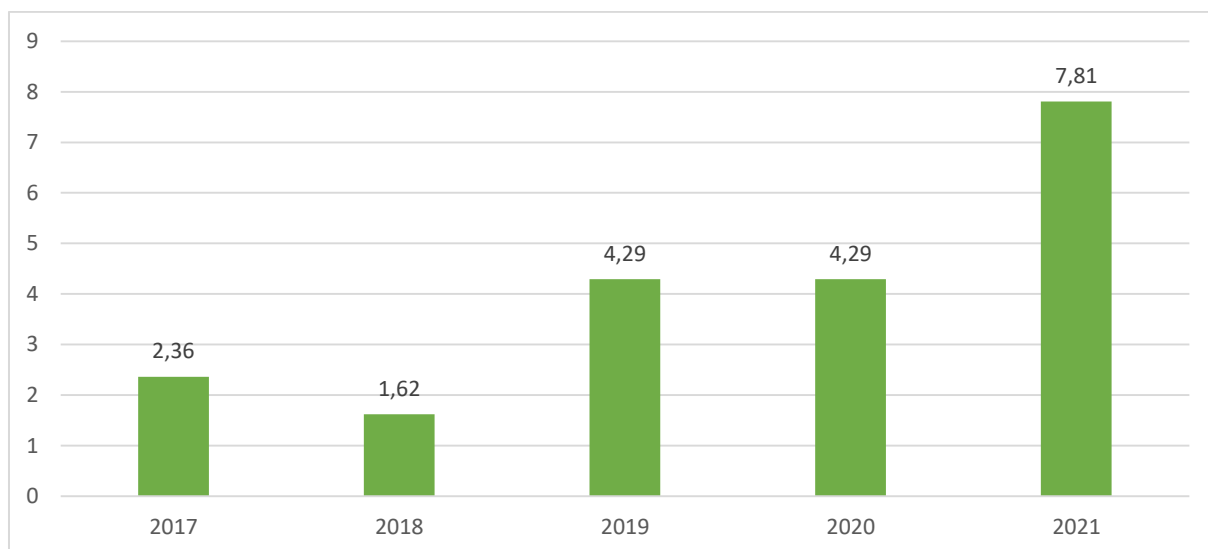
Wykres 34. Innowacyjność – liczba firm z sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

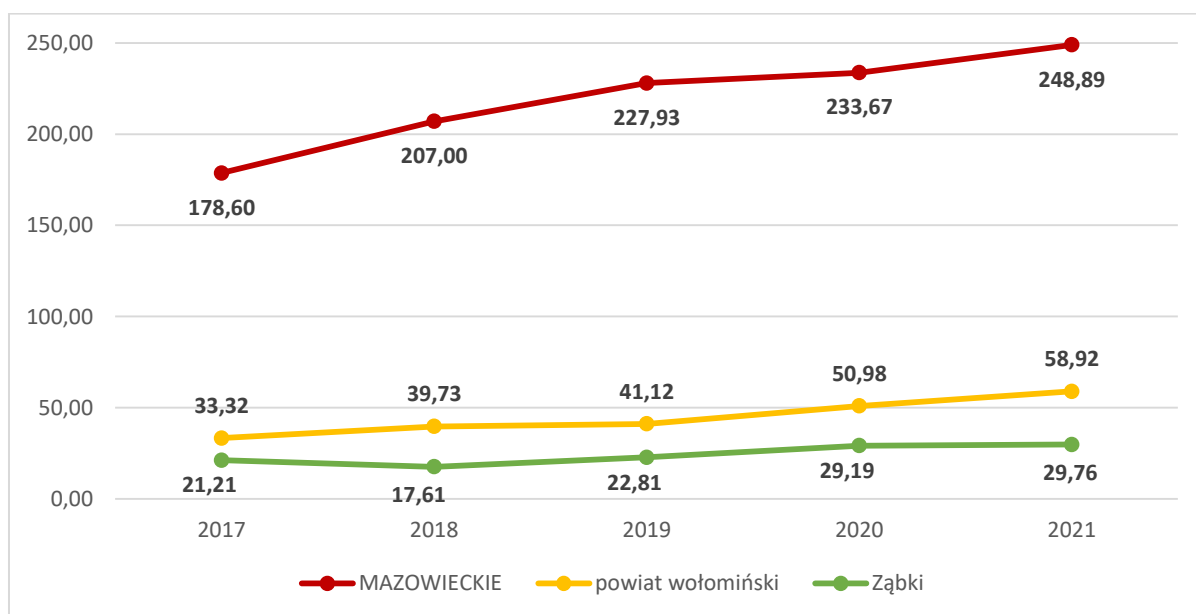
¹¹ **A** – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo / **B** – Górnictwo i wydobywanie / **C** – Przetwórstwo przemysłowe / **D** – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych / **E** – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją / **F** – Budownictwo / **G** – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle / **H** – Transport i gospodarka magazynowa / **I** – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi / **J** – Informacja i komunikacja / **K** – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa / **L** – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości / **M** – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna / **N** – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca / **O** – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne / **P** – Edukacja / **Q** – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna / **R** – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją / **S** – Pozostała działalność usługowa / **T** – Gospodarstwa domowe; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby / **U** – Organizacje i zespoły eksterytorialne.

Wykres 35. Nowo oddana powierzchnia komercyjna do liczby nowych podmiotów gospodarczych na terenie Miasta Ząbki - średnia trzyletnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Monitora Rozwoju Lokalnego (MRL).

Wykres 36. Wpływy do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) na 1 mieszkańca (w zł) w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 8. Dziesięć pierwszych firm wyróżnionych Gepardami Biznesu 2021 Województwa Mazowieckiego z siedzibą w Ząbkach

Lp.	Nazwa firmy	Pozycja w rankingu	Średnia z dynamik zysku i przychodów od 2019 r. do 2020 r.	Wartość rynkowa firmy w marcu 2021 r. w tys. zł
1	ATL Sp. z o.o.	159	3 211	7 610
2	Pjj Sp. z o.o.	191	2 828	206
3	Inno Box Sp. z o.o.	270	2 042	407
4	Tesla Poland Sp. z o.o.	505	1 150	5 786
5	Sm Time Sp. z o.o.	510	1 138	672
6	Ymir Sp. z o.o.	593	1 012	2 880
7	S & S – Media Sp. z o.o.	899	681	2 011
8	Amarol Sp. z o.o.	1032	594	1 933
9	Centrala Handlu Maszynami Sp. z o.o.	1581	367	9 537
10	G24 Grupa Machowicz Sp. z o.o.	2303	240	12 590

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://gepardybiznesu.pl/gepardy-biznesu-2021-wojewodztwa-mazowieckiego>.

Tabela 9. Laureaci „Diamentów Forbesa 2023” z siedzibą w Ząbkach

Lp.	Firma	Miejsce w regionie	Miejsce w Polsce	Branża	Sprzedaż 2021 (mln zł)	Zysk netto 2021 (mln zł)	Średnia ważona
Przychody powyżej 250 mln zł							
1	MATEUS SP. Z O.O.	133	456	Artykuły nietrwałe, niesklasyfik.	270,9	5,2	23,6
Przychody od 50 do 250 mln zł							
2	PAK STEEL SP. Z O.O.	42	171	Wyroby i artykuły metalowe	61,4	1,3	97,13
Przychody od 5 do 50 mln zł							
3	COOL PRO SP. Z O.O.	47	159	Instalacje wodo.- kanalizacyjne, grzewcze i klimatyzacyjne	5,8	1,0	146,91
4	BEA SP. Z O.O.	603	2786	Artykuły trwałe, niesklasyfik.	11,6	0,5	36,92
5	GONCIARZ OPAKOWANIA SP.J.	721	3576	Artykuły nietrwałe, niesklasyfik.	15,9	1,6	30,71
6	HADES SP.J.	870	4470	Sprzęt oraz artykuły grzewcze i wodno- kanalizacyjne	6,5	0,3	25,23
7	KADIMEX SP. Z O.O. SP.K.	1262	6575	Artykuły nietrwałe, niesklasyfik.	13,8	2,1	15,8
8	OLADOR SP. Z O.O.	1271	6630	Apteki	7,6	0,3	15,6
9	GRUPPO BITUMI POLAND SP. Z O.O.	1400	7331	Budowa dróg i autostrad	23,2	0,3	12,94
10	PRASKA GIEŁDA SPOŻYWCZA SA	1480	7744	Sklepy spożywcze, niesklasyfikowane	11,5	9,7	11,47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.forbes.pl/diamenty/2023/artykuly/diamenty-forbesa-2023-mazowieckie-potega-gospodarcza/ve81gnc>.

Finanse samorządowe

Występują rozbieżności pomiędzy danymi Urzędu Miasta w Ząbkach a danymi BDL GUS, ale w analizie posłużono się danymi publicznie dostępnymi ze względu na potrzebę porównania ich na tle powiatu i województwa.

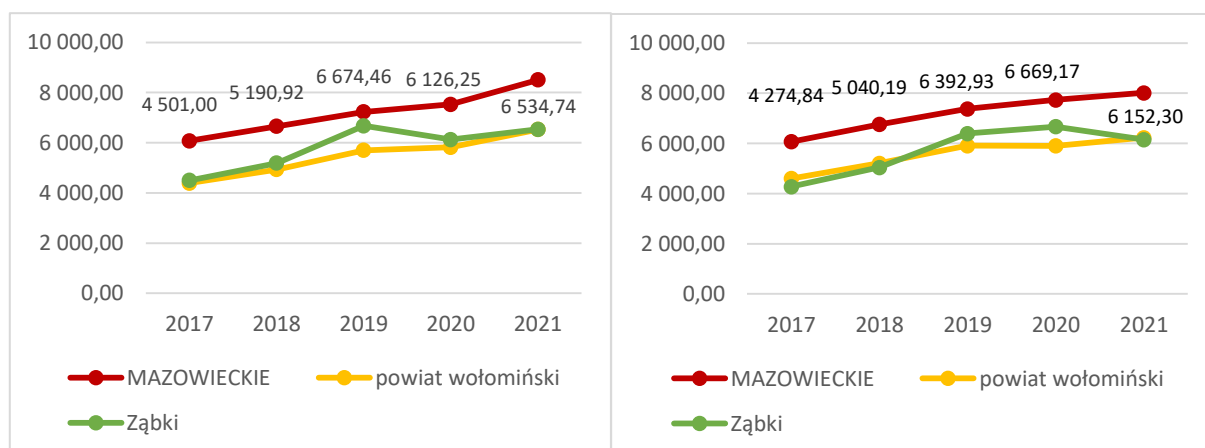
- **Na przestrzeni lat 2017-2021 dochody oraz wydatki budżetowe osiągnęły wyraźny wzrost w przypadku Ząbek oraz jednostek porównawczych. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrost dochodów dla Miasta Ząbki wyniósł ok. 2 tysiące złotych, z kolei wydatki osiągnęły wzrost wynoszący ok. 1,9 tysiąca złotych.** Niezmiennie najważniejszym źródłem dochodów pozostają dochody własne (46% dochodów ogółem), jednak zauważalny jest 10-procentowy spadek ich znaczenia na rzecz dotacji. Spadek ten wyróżnia się w porównaniu do struktur dochodów powiatu oraz województwa, których dotknęły niewielkie zmiany. Dochody budżetowe w 2021 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca Ząbek wyniosły 5 534,74 zł, a wydatki budżetowe – 6 152,30 zł.
- **Redystrybuowane środki finansowe Miasta Ząbki wyniosły blisko 270,5 mln zł w 2021 roku. Głównymi obszarami wydatków środków miasta Ząbki są m.in. Oświata i wychowanie, Rodzina, Transport i łączność oraz Gospodarka komunalna,** z czego na pierwszy z nich poświęcono nieco ponad ⅓ głównej kwoty, czyli ponad 97 mln zł. W latach 2017-2021 do największych wzrostów wydatków doszło w obszarze Różnych rozliczeń (wzrost o 1650%), Transportu i łączności (wzrost o 164%), Gospodarki komunalnej (wzrost o 150%) oraz Rodziny (wzrost o 117%). Wzrost występujący przy innych obszarach nie przekroczył 50%.
- **Począwszy od 2019 roku, w porównaniu do województwa mazowieckiego oraz powiatu wołomińskiego, Miasto Ząbki przeznacza największą część swoich środków finansowych na inwestycje.** Jednak w 2021 roku doszło do dużego spadku udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem i wyniósł on 9%. Spadek ten widać również przy wskaźniku dotyczącym wydatków majątkowych (do których zalicza się wydatki inwestycyjne) w przeliczeniu na 1 mieszkańca – w 2021 jego wartość wyniosła 857 zł, czyli doszło do spadku wynoszącego 43%. Aczkolwiek kwota ta jest wyższa od wyliczonej kwoty dla całego powiatu.
- **Od 2017 roku do 2021 roku Miasto zawarło 43 umowy o dofinansowanie według programów operacyjnych, funduszy celowych oraz z budżetu państwa, których łączna wartość wyniosła ponad 111 mln zł. W Ząbkach w okresie od końca 2016 roku do 2021 roku podjęto się 20 kluczowych projektów** (ich wartość przekroczyła 1 mln zł). 15 z nich zostało objętych dofinansowaniem krajowym (ich łączna wartość wyniosła ponad 97 mln złotych), natomiast dla 5 z nich źródłem finansowania były fundusze europejskie (ich łączna wartość przekroczyła 65 mln złotych).

— Wyróżnienia i nagrody, którymi zostały zdobyły Ząbki¹²:

- **Od 2009 roku Miasto Ząbki jest objęte certyfikatem ISO 9001:2015 oraz od 2014 roku certyfikatem ISO/IEC 27001:2013 w zakresie realizacji zadań gminnej administracji samorządowej na terenie Miasta Ząbki.** Zostały one wydane przez LL-C (Certification) Czech Republic a.s.
- **Miasto Ząbki zostało uhonorowane 1 miejscem wśród Liderów Powiatowych oraz 3 miejscem wśród Liderów Miejskich podczas Gali Rankingu Gmin Województwa Mazowieckiego 2022 roku.** Ranking jest ustalany przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego we współpracy z Urzędem Statystycznym w Warszawie. Wyłania on gminy, które pozytywnie wyróżniają się na tle innych gmin oraz prosperują pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego. **Także w Rankingu Gmin Województwa Mazowieckiego 2021, Miasto Ząbki zdobyło statuetkę i dyplom za 2. miejsce dla Miasta Ząbki spośród gmin miejskich.**
- **Urzędowi Miejskiemu w Ząbkach przyznano certyfikat oraz tytuł Laureata VII edycji Konkursu „Przyjazny Urząd 2022“** organizowanego Kapitułą Ogólnopolskiego Konkursu o Certyfikat i Znak Jakości „Przyjazny Urząd”. Oznacza to, że Urząd Miasta w Ząbkach wykonuje swoją pracę na wysokim profesjonalnym poziomie i jego pracownicy podchodzą do swoich obowiązków rzetelnie oraz uczciwie.
- **Ząbki zajęły 106 miejsce wśród 610 miast oraz 1 miejsce w powiecie w Rankingu wydatków inwestycyjnych samorządów 2018-2020** opublikowanym autorstwa Pisma Samorządu Terytorialnego „Wspólnota”.
- **Miasto Ząbki otrzymało tytuł „Wzorowa Gmina”** – Lider Rozwoju w ogólnopolskim konkursie. Nagrodę tę mogą otrzymać samorządy, które w ostatnich latach przeprowadziły szereg inwestycji i zrealizowały programy podnoszące jakość życia mieszkańców. Gmina otrzymuje tytuł na co najmniej 3 lata. Publikacja na temat konkursu znajduje się w kwartalniku samorządu i biznesu „Życie Regionów” nr 8 z 2019 r.
- Wyróżnienie w rankingu **Perły Samorządu 2019 r.**, przyznawane co roku przez Dziennik Gazetę Prawną, otrzymała Skarbnik Ząbek Pani Elżbieta Żmijewska. Wyróżnienie zostało przyznane w kategorii gmina miejska powyżej 20 000 mieszkańców.
- **Ząbki znalazły się w pierwszej dziesiątce Rankingu Finansowego Samorządu Terytorialnego w Polsce za rok 2018.**

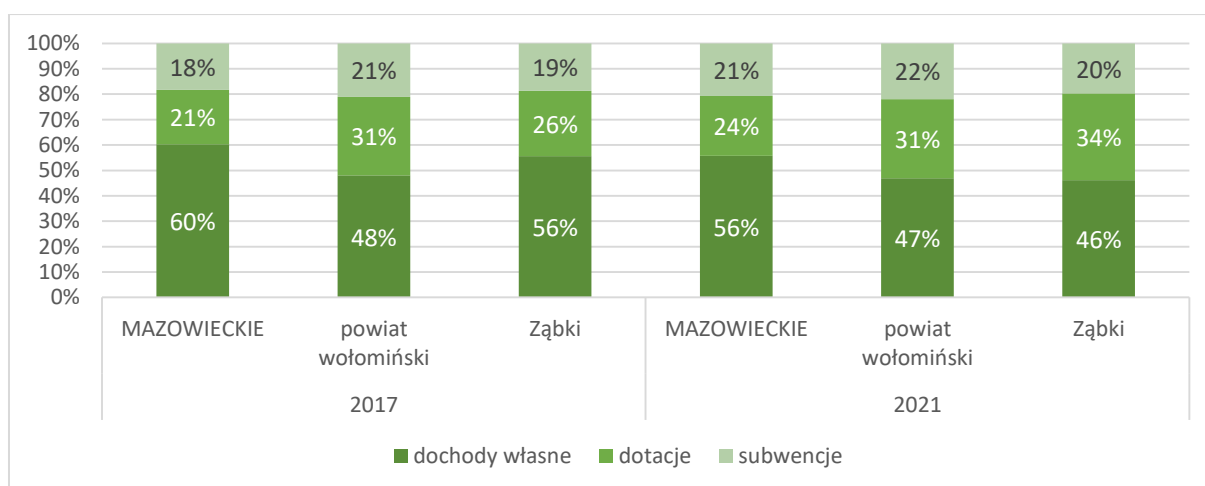
¹² Raporty o stanie miasta za 2018, 2019, 2020, 2020, 2021 oraz 2022.

Wykres 37. Dochody (L) i wydatki (P) budżetowe na 1 mieszkańca w latach 2017-2021 (w zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 38. Główne źródła dochodów jednostek oraz ich udział w 2017 i 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

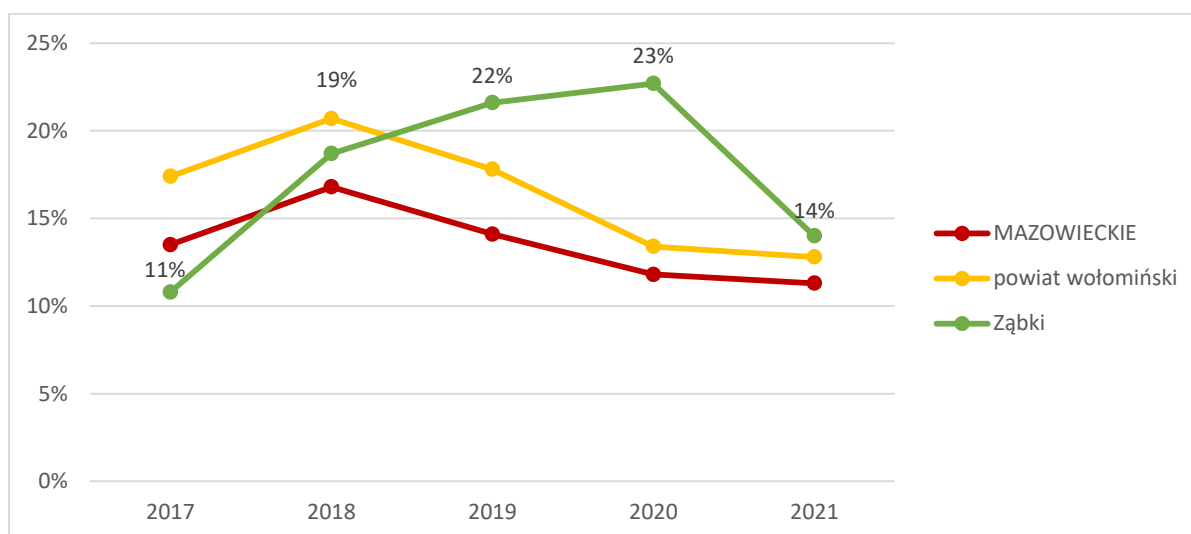
Tabela 10. Główne obszary wydatków wg klasyfikacji budżetowej w 2021 r.* - udział w %

	MAZOWIECKIE	powiat wołomiński	Ząbki
Oświata i wychowanie	28%	34%	36%
Rodzina	19%	27%	28%
Transport i łączność	15%	11%	14%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8%	11%	7%
Administracja publiczna	7%	7%	5%
Różne rozliczenia	3%	0%	2%
Gospodarka mieszkaniowa	4%	2%	2%
Pomoc społeczna	3%	3%	2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

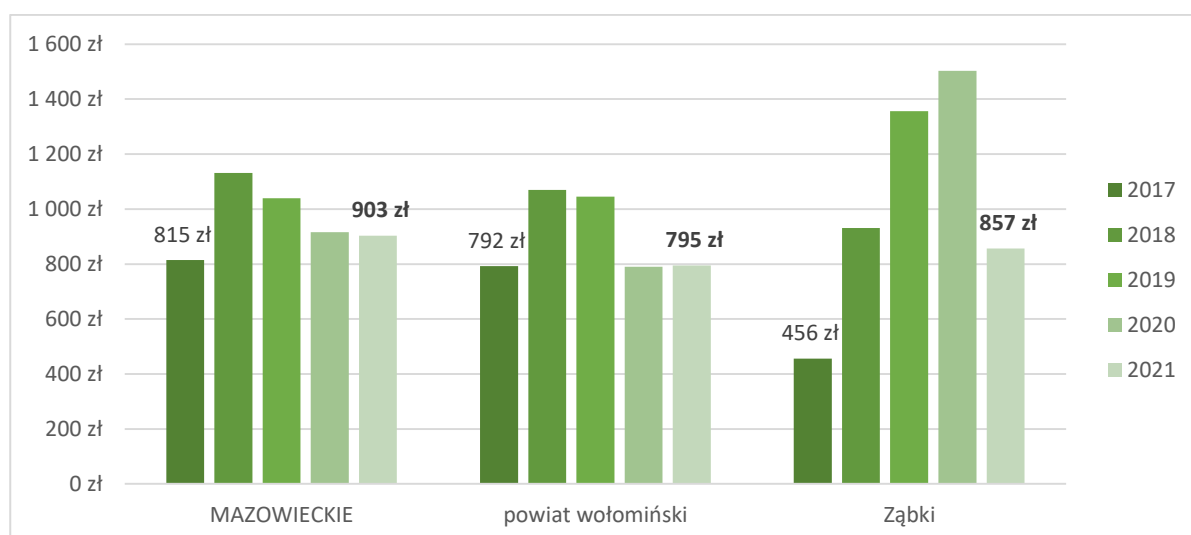
*Uwzględniono kategorie, których udział w wydatkach budżetowych Miasta Ząbki przekroczył 1%.

Wykres 39. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 40. Aktywność inwestycyjna – wydatki majątkowe na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Tabela 11. Zestawienie kluczowych projektów (o wartości pow. 1 mln zł), na które Miasto Ząbki pozyskało fundusze krajowe w okresie od 2017 do 2021

Rok	Nazwa projektu	Wartość projektu (zł)	Realizacja
2018	Rozbudowa ul. Powstańców w Ząbkach na odcinku od skrzyżowania z ul. Dziką do drogi wojewódzkiej DW 631 – etap I	9 012 917,86	zrealizowany
2018	Miasteczko Ruchu Drogowego wraz z placem manewrowym do nauki jazdy i funkcją parkingu publicznego w Ząbkach	1 880 670,00	zrealizowany
2019	Budowa szkoły Podstawowej nr 6 w Ząbkach	14 087 283,42	zrealizowany
2019	Budowa hali sportowej przy Szkole Podstawowej Nr 6 w Ząbkach	14 183 803,00	zrealizowany
2019	„Remont gminnych dróg na terenie Miasta Ząbki” w ramach Funduszu Dróg Samorządowych (Górnośląska, Traugutta, Słowackiego, Narutowicza)	4 715 628,62	zrealizowany
2019	„Przebudowa i budowa gminnych dróg na terenie Miasta Ząbki” w ramach Funduszu Dróg Samorządowych. (Bociania, Olszewskiego, Projektowana, Herberta, Nowoprojektowana, Andersena, Kaszubska, Gdyńska, Lipowa, Serwisowa)	11 495 834,88	zrealizowany
2020	Zadania inwestycyjne realizowane ze środków otrzymanych z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych	5 751 499,06	zrealizowany
2020	„Przebudowa gminnych dróg na terenie Miasta Ząbki w 2020 r.” w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg (Sikorskiego)	4 350 256,07	zrealizowany
2020	„Budowa i rozbudowa gminnych dróg na terenie Miasta Ząbki w 2020 r.” w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.(Różana, Andersena, Reymonta)	2 812 093,53	zrealizowany
2021	Laboratoria przyszłości	1 294 200,00	zrealizowany
2021	Budowa i rozbudowa dróg - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	4 263 425,43	w trakcie realizacji
2021	Budowa hali sportowej przy SP 2 - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	8 187 434,56	w trakcie realizacji
2021	Budowa hali sportowej przy SP 1 - Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	8 349 879,30	w trakcie realizacji
2021	Budowa budynku komunalnego przy ul. Kaszubskiej - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	4 894 148,72	zrealizowany
2021	„Rozbudowa drogi gminnej ul. Szwoleżerów w Ząbkach na odcinku od Kościuszki do ul. Wroniej” w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg	2 384 066,21	zrealizowany

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Ząbki.

Tabela 12. Zestawienie kluczowych projektów (o wartości pow. 1 mln zł), na które Miasto Ząbki pozyskało fundusze europejskie w okresie od końca 2016 do 2021

Rok	Nazwa projektu	Wartość projektu (zł)	Realizacja
koniec 2016	Zintegrowana sieć ścieżek rowerowych na terenie gmin Marki, Ząbki, Zielonka, Kobyłka w ramach ZIT WOF	1 376 129,48	zrealizowany
2017	Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej na terenie Miasta Ząbki	43 035 329,63	w trakcie realizacji
2018	Zielona przestrzeń - Rozwój i modernizacja terenów zieleni w Mieście Ząbki	10 053 811,28	w trakcie realizacji
2018	Rozwój zintegrowanej sieci dróg rowerowych na terenie gmin Marki, Ząbki, Zielonka, Kobyłka, Wołomin, Radzymin, Nieporęt w ramach ZIT WOF	8 459 986,38	w trakcie realizacji
2021	Szkoła online – wsparcie działań edukacyjnych w formie zdalnej	2 696 001,17	w trakcie realizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Ząbki.

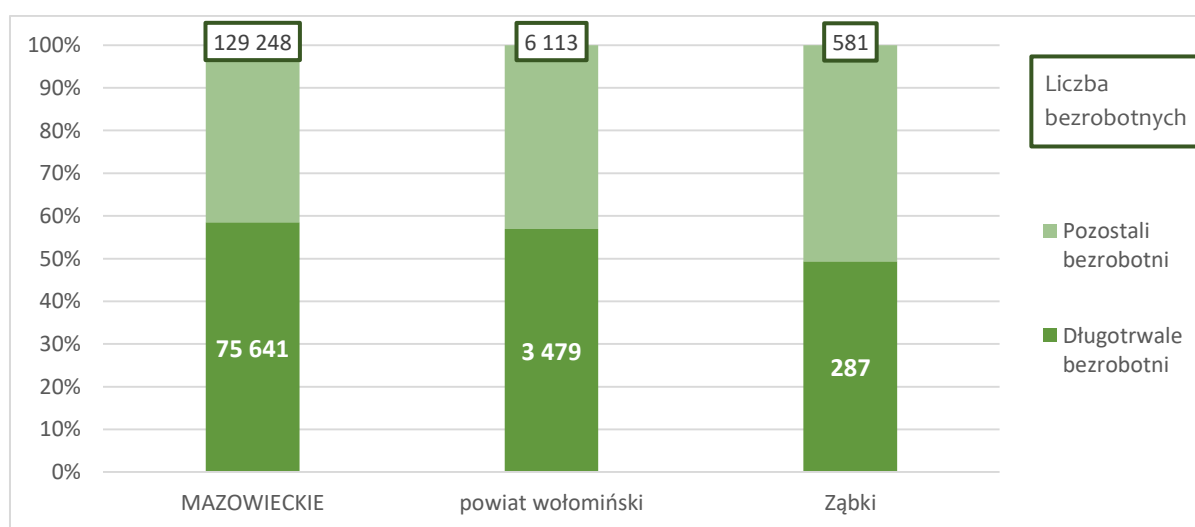
Rynek pracy

- Do 2019 roku występowała tendencja spadkowa w przypadku liczby osób bezrobotnych, który został zaburzony pandemią COVID-19. Pandemia spowodowała, że wiele przedsiębiorstw zostało zawieszonych, co w 2020 roku doprowadziło do wzrostu osób bezrobotnych o 42%. Jednak **w 2021 roku doszło do ponownego spadku liczby osób bezrobotnych wynoszącego 7% i na koniec tego roku w mieście Ząbki było 581 zarejestrowanych osób bezrobotnych.** Ponadto udział osób pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok wśród ogólnej liczby bezrobotnych jest najniższy w mieście Ząbki w zestawieniu z województwem mazowieckim i powiatem wołomińskim (wyniósł on 49%) i jest to niezmiennie od 2019 roku. Podobna sytuacja występuje **w przypadku udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten przyjął wartość 2,1% w Ząbkach w 2021 roku.**
- **Stopa bezrobocia wyniosła 7,5% w powiecie wołomiński w 2021 roku.** Na przełomie roku 2020 oraz 2021 doszło do kulminacyjnego wzrostu stopy bezrobocia w przypadku wszystkich jednostek porównawczych, po którym nastąpił spadek, a następnie ponowny wzrost w listopadzie 2021 roku.
- **W Ząbkach w 2021 roku wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych dominują kobiety,** co wyróżnia miasto od powiatu wołomińskiego oraz województwa mazowieckiego, u których udziały kobiet i mężczyzn wśród bezrobotnych są mniej więcej do siebie podobne.
- **Najmniejszy udział osób bezrobotnych w 2021 roku występował wśród osób w grupie wiekowej 18-24 (6%),** a także w ich przypadku wystąpił spadek o 1%. **Największy udział bezrobotnych w 2021 roku występował kolejno w takich grupach wiekowych jak: 35-44 (34%), 25-34 (28%) oraz 45-54 (22%).** Dwie pierwsze z nich jako jedyne osiągnęły wzrost, który wyniósł 3% w obu przypadkach. Udział osób bezrobotnych mających 60 lat i więcej utrzymuje się na stabilnym poziomie.
- **W 2021 roku najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych było wśród osób posiadających wykształcenie gimnazjalne/podstawowe i niższe (29%) oraz wykształcenie wyższe (28%).** Po porównaniu 2017 oraz 2021 roku zauważyć można wzrost osób bezrobotnych wśród osób posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące (4%) oraz wyższe (2%). Z kolei przy innych rodzajach wykształcenia odnotowano spadek wynoszący: 3% w przypadku wykształcenia policealne, średniego zawodowego/branżowego; 1% w przypadku zasadniczego zawodowego/branżowego oraz 1% w przypadku gimnazjalnego/podstawowego i poniżej.
- Z roku na rok **coraz więcej cudzoziemców podejmuje pracę na terenie Miasta Ząbki.** Tylko w 2021 roku w mieście pracowało 2136 cudzoziemców.
- Nietrudno zauważyć **ciągły wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto we wszystkich jednostkach porównawczych.** W latach 2017-2021 w powiecie

wołomińskim doszło do wzrostu o ponad 1,3 tys. zł. Z kolei w województwie oraz w całym kraju wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto wyniósł ok. 1,5 tys. zł.

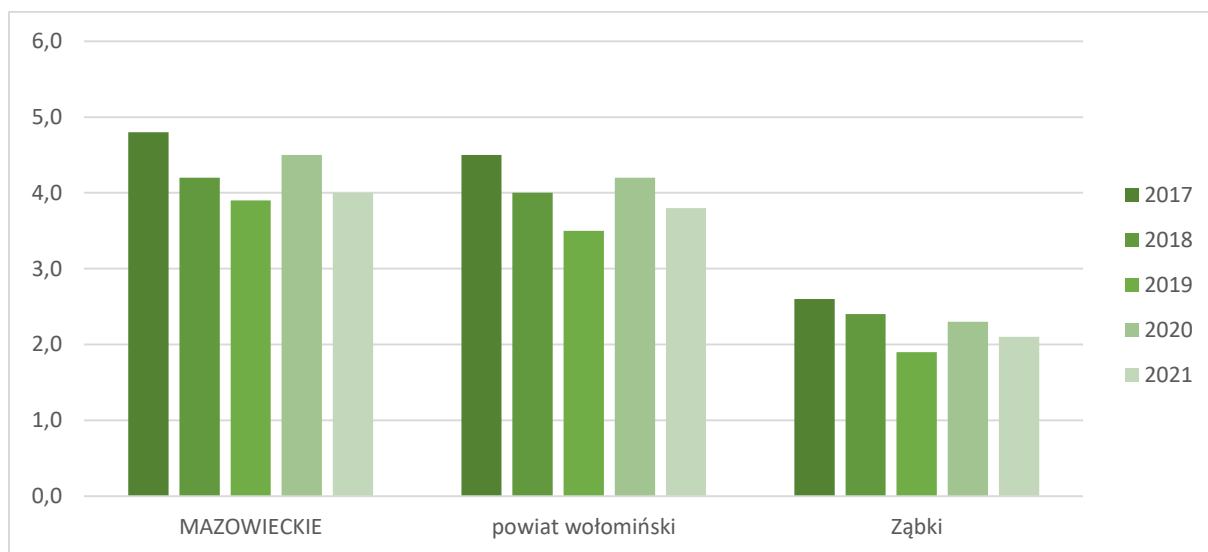
- Według raportu dotyczącego stratyfikacji dochodowej mieszkańców miast przygotowanego przez Główny Urząd Statystyczny w 2020 roku, **Ząbki uplasowały się na 5 miejscu w skali kraju wśród miast posiadających najbogatszych mieszkańców**. Mediana ich przychodów wyniosła 45 001,97 zł, czyli 3750,16 zł miesięcznie. Źródłem tych danych były informacje zawarte w rejestrach podatkowych Ministerstwa Finansów za rok 2018.
- **W Ząbkach można dostrzec zjawisko migracji wahadłowej**, czyli codziennej migracji spowodowanej miejscem pracy znajdującym się poza granicami miasta. Miasto Ząbki jest miastem satelickim Warszawy, co wpływa na to, że znaczna część jego mieszkańców pracuje w Warszawie. Według raportu udostępnianego przez Warszawski Urząd Statystyczny, **Ząbki uplasowały się na 8 miejscu w województwie w 2016 roku pod względem liczby osób wyjeżdżających do pracy ze swojej gminy i było to prawie 5 tys. osób**, czyli co stanowiło ponad 14% mieszkańców.

Wykres 41. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotni (bez pracy dłużej niż rok) w 2021 r.

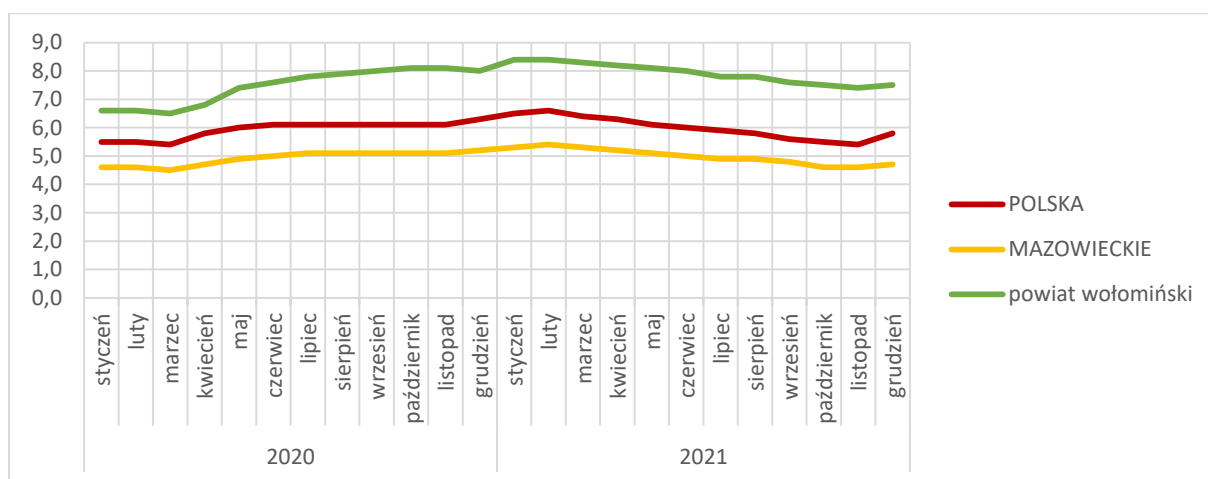
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 42. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2021

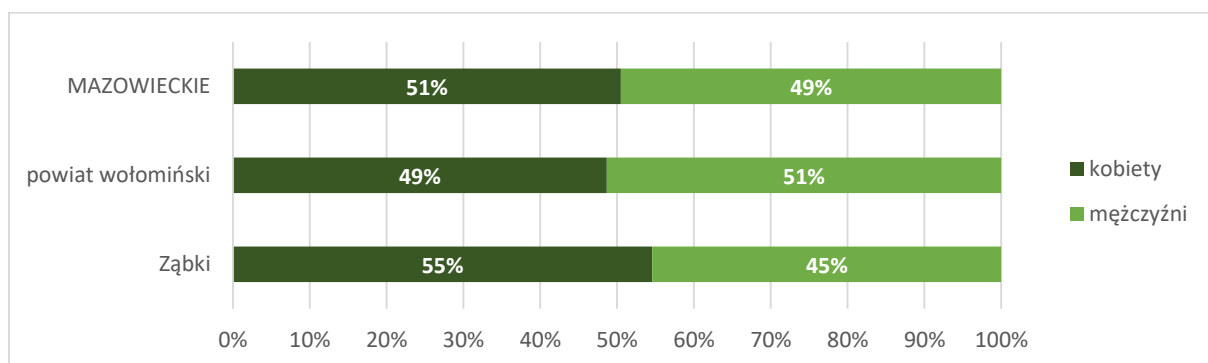
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 43. Stopa bezrobocia w okresie styczeń 2020 – grudzień 2021

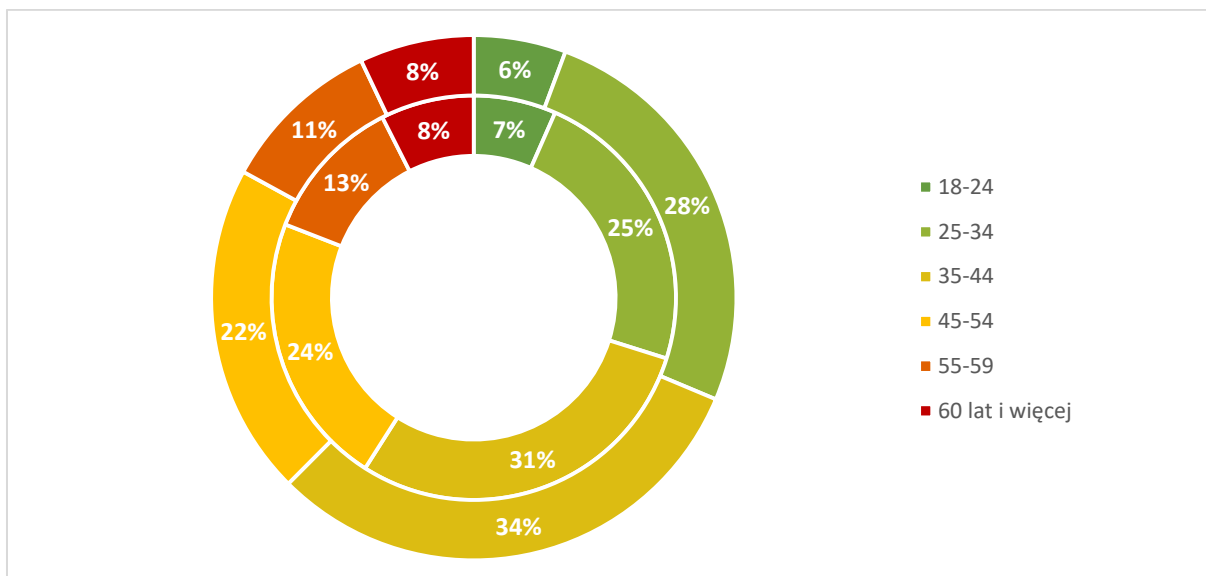
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 44. Struktura bezrobotnych wg płci w 2021 r.

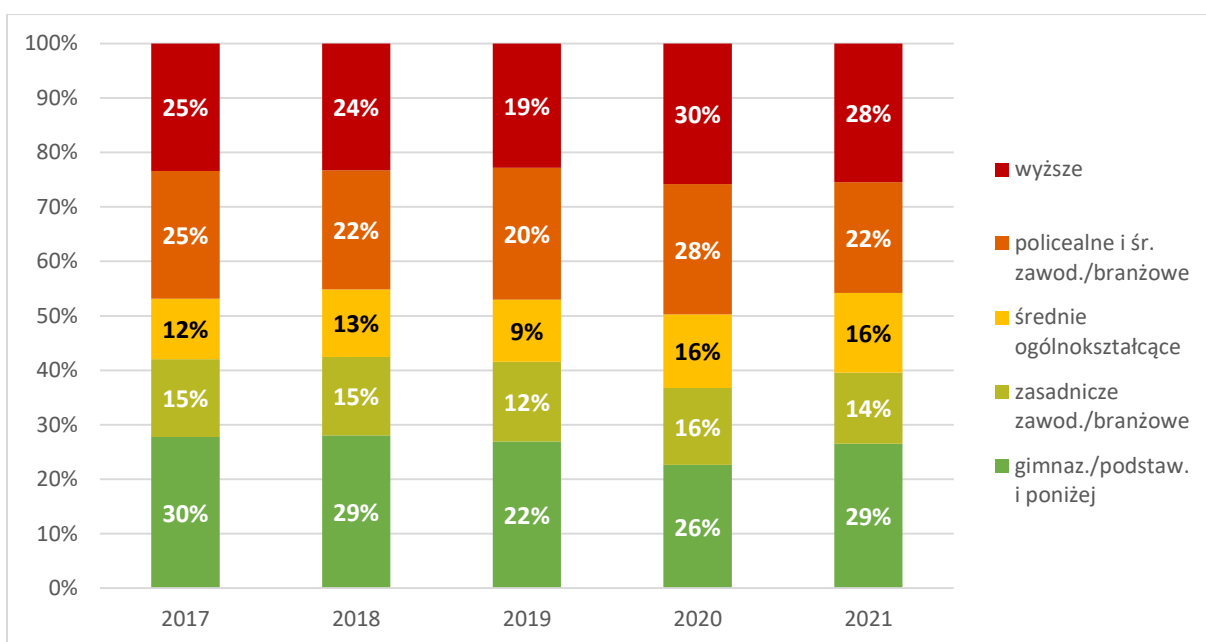
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 45. Struktura bezrobotnych wg wieku w Ząbkach w 2017 (okręg wewnętrzny) oraz 2021 (okręg zewnętrzny) roku

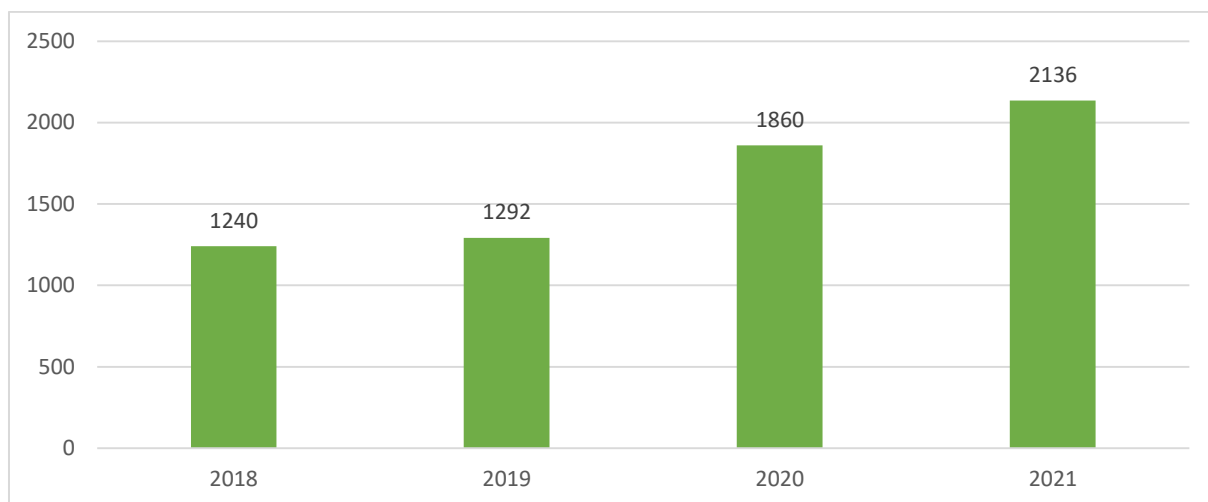
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie.

Wykres 46. Struktura bezrobotnych wg rodzajów wykształcenia w Ząbkach w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie.

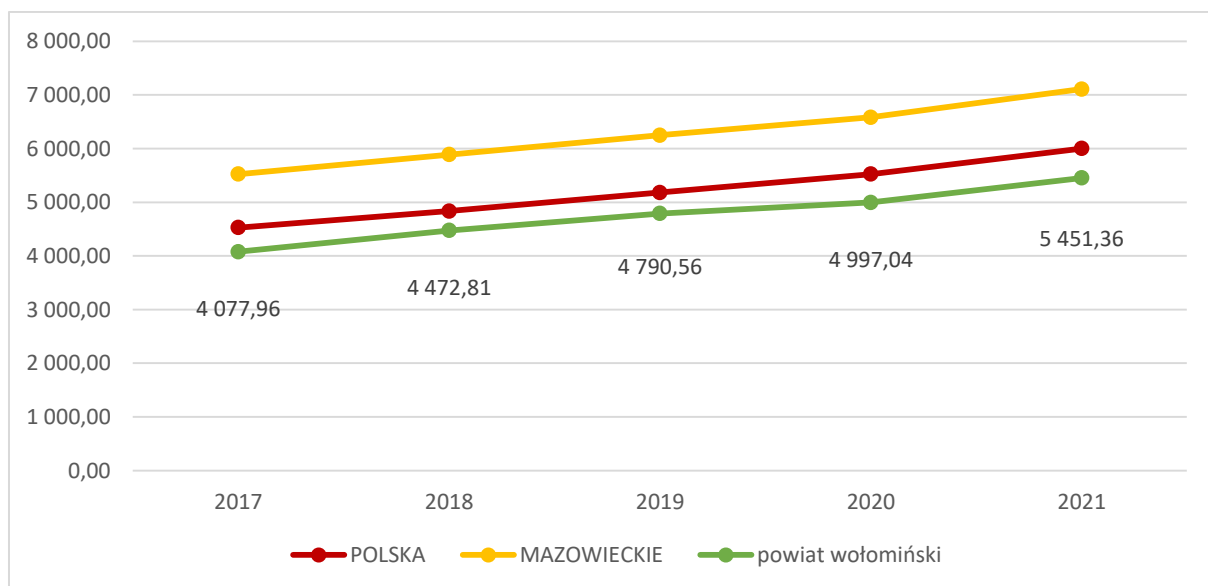
Wykres 47. Liczba złożonych oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi w latach 2018-2021*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie.

*Dla 2017 roku występuje brak danych spowodowany obowiązywaniem innej procedury wydawania oświadczeń, która uniemożliwia posiadanie danych adresowych podmiotów składających oświadczenia przez PUP.

Wykres 48. Przeciętne wynagrodzenie brutto w latach 2017-2021 (w zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 13. Liczba wyjeżdżających do pracy z gmin – pierwsza „10” województwa mazowieckiego w 2016 r.

Lokata	Gmina zamieszkania	Rodzaj gminy	Wyjeżdżający do pracy	
			ogółem	w % ogółu wyjeżdżających do pracy z gmin województwa mazowieckiego
1.	m.st. Warszawa	miejska	30 595	8,1
2.	Pruszków	miejska	8 147	2,2
3.	Legionowo	miejska	6 554	1,7
4.	Radom	miejska	5 441	1,4
5.	Piaseczno – miasto	miejsko-wiejska	5 408	1,4
6.	Otwock	miejska	5 347	1,4
7.	Żyrardów	miejska	5 021	1,3
8.	Ząbki	miejska	4 986	1,3
9.	Mińsk Mazowiecki	miejska	4 589	1,2
10.	Wołomin – miasto	miejsko-wiejska	4 433	1,2

Źródło: Dojazdy do pracy w województwie mazowieckim w 2016 r., US w Warszawie, 2019.

Turystyka

- W Gminnej Ewidencji Zabytów z 2010 roku znajduje się 38 obiektów zabytkowych. W aktualnych bazach danych (Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie oraz Narodowego Instytutu Dziedzictwa) znajdują się łącznie 22 zabytki. W przeważającej części są to wille oraz obiekty zlokalizowane na terenie Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych „Drewnica”. Na terenie miasta znajduje się 5 pomników¹³.
 - W 2021 roku w Ząbkach znajdowało się 167 miejsc noclegowych, co po przeliczeniu przez powierzchnię (w km²) oraz porównanie z innymi jednostkami pokazuje, że miasto posiada korzystne warunki do przyjmowania turystów (wartość wskaźnika dla Ząbek – 15,18). Jest to prawdopodobnie związane z bliskością względem Warszawy, gdzie noclegi są droższe niż te w pobliskich miejscowościach. Podobnie jest z obiektami gastronomicznymi, w których również przodują Ząbki – wartość wskaźnika dotyczącego liczby obiektów gastronomicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła 4,13. Jest to o 0,93 więcej od wartości odpowiadającej powiatowi oraz o 0,34 więcej odpowiadającej województwu.
 - Według danych Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w granicach miasta Ząbki przebiegają dwa szlaki turystyczne¹⁴:
 - zielony szlak rowerowy o długości 1,2 km z początkowym punktem w Lesie Drewnica oraz końcowym punktem przy PKP Ząbki,
 - zielony szlak rowerowy o długości 4,1 km z początkowym i końcowym punktem w południowo-zachodniej części Lasu Drewnica.
- W ramach projektu „Zielona przestrzeń - rozwój i modernizacja terenów zieleni” zrealizowana została ścieżka dydaktyczno-ekologiczna z elementami gry terenowej o nazwie „Kto wychodzi z lasu”.
- Dodatkowo przez teren Ząbek przebiega Podlaska droga św. Jakuba, której ząbkowski odcinek posiada długość 3,6 km, począwszy od ul. Księdza Ignacego Jana Skorupki do ul. Skrajnej.¹⁵
- Zabytki oraz wybudowana w 2014 roku trasa dla rolkarzy są głównymi atrakcjami turystycznymi Ząbek. W mieście nie występują naturalne walory turystyczne (np. zróżnicowane ukształtowanie terenu, unikalny krajobraz naturalny), które mogłyby pomóc we wzroście potencjału turystycznego miasta Ząbki.
 - Warszawa, Ząbki oraz inne gminy z Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego współpracują przy realizacji projektu Virtual WOF (Wirtualny Warszawski Obszar

¹³ <https://www.zabki.pl/space-po-zabkach/lady-historii>

¹⁴ <https://mazowsze.szlaki.pttk.pl/mapa>

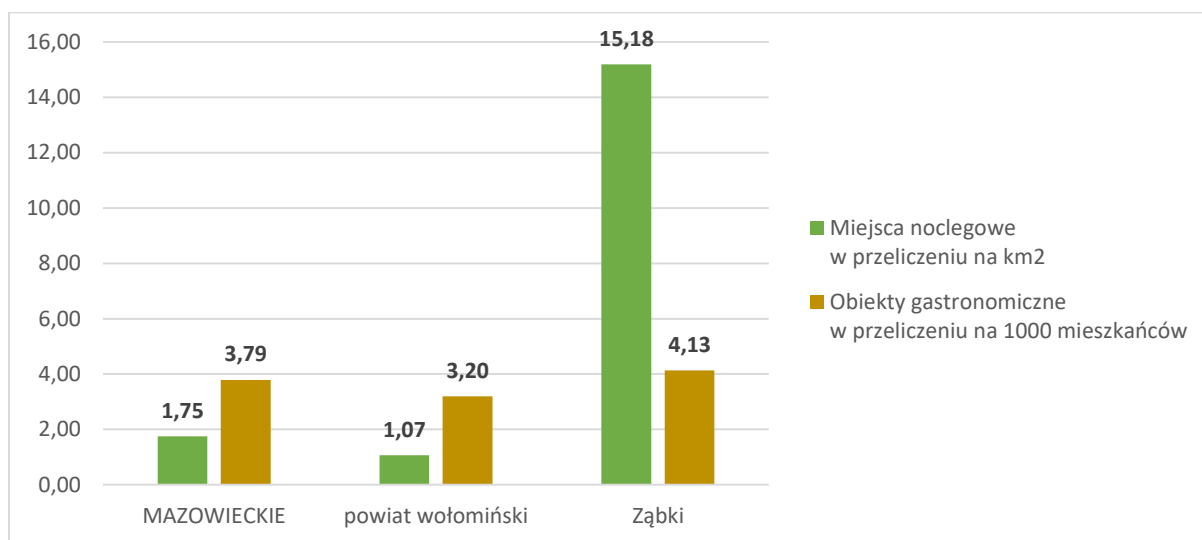
¹⁵ <https://camino.net.pl/droga-w-polsce/droga-podlaska/>

Funkcjonalny), którego działania są podzielone na 5 komponentów, z czego na terenie miasta Ząbki wdrażane są 4 z nich:¹⁶

- **e-turystyka** – wirtualny przewodnik w formie aplikacji mobilnej kierujący po interaktywnych ścieżkach zwiedzania (jedna z nich będzie zlokalizowana w Parku Miejskim im. Szuberta);
- **e-dostępność** – aplikacja mobilna ułatwiająca poruszanie się po przestrzeniach publicznych, ale także załatwianie spraw w instytucjach publicznych (dodatkowo zawierać będzie informacje o dostępności architektonicznej dla osób z niepełnosprawnościami),
- **e-transport** – narzędzie ułatwiające planowanie podróży i używanie komunikacji zbiorowej na terenie WOF;
- **e-środowisko** – strona internetowa informująca o aktualnej jakości powietrza.

Jego realizacja na obszarze WOF **może pomóc Ząbkom w zwiększeniu dostępności oraz podniesieniu atrakcyjności oferty kulturalnej i turystycznej.**

Wykres 49. Liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na km² oraz liczba obiektów gastronomicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

¹⁶ <https://www.zabki.pl/projekty-unijne/w-trakcie-realizacji-lista/wirtualny-warszawski-obszar-funkcjonalny-virtual-wof>

Tabela 14. Wykaz obiektów zabytkowych w mieście Ząbki

Lp.	Obiekt		Adres
1	willa Alina		Słowackiego 10
2	cmentarz rzymskokatolicki		przy ul. Andersena i Piłsudskiego
3	dom (willa Anula)		Wyzwolenia 16
4	dom (willa Leokadii Monszajnówny)		3 Maja 40
5	dom (willa Renata)		Langiewicza 9
6	dom (willa Ronikiera)		Wyzwolenia 21
7	dom (willa)		Klonowa 6
8	dom (willa) Niny Jankowskiej		Chopina 9
9	dom jednorodzinny		Narutowicza 27
10	wiata z poczekalnią na przystanku kolejowym Ząbki		przy ulicy Kolejowej
11	Zespół willi Arkada	willa Arkadia	Langiewicza 1
12		budynek gospodarczy	
13		dom (willa Anula)	
14	zespół budowlany Szpitala dla nerwowo i psychicznie chorych "Drewnica"	portiernia	Rychlińskiego 1
15		budynek mieszkalny tzw. Rychlinówka	
16		prosektorium (obecnie kaplica)	
17		pralnia	
18		budynek administracji	
19		pawilon I i II wraz z łącznikiem	
20		pawilon III	
21		pawilon IV	
22		wieża ciśnień	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie oraz danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

WYMIAR PRZESTRZENNY

Wymiar przestrzenny został przeanalizowany na podstawie trzech aspektów i są nimi: Środowisko przyrodnicze i tereny zielone; Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna, MPZP oraz Transport i komunikacja.

Diagnoza wymiaru przestrzennego została opracowana na podstawie danych ogólnodostępnych wymienionych na początku diagnozy oraz dokumentów strategicznych i opracowań miasta Żąbki m.in. Raportów o stanie Miasta Żąbki (2019-2021), Program ochrony środowiska dla Miasta Żąbki do roku 2022, Strategia Rozwoju Miasta Żąbki na lata 2014-2023, Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Żąbki.

Część przestrzenna diagnozy składa się z 3 części, które zostały zwieńczone zestawieniem rysunków, tabel oraz wykresów.

Środowisko przyrodnicze i tereny zielone

- Miasto Żąbki zlokalizowane w województwie mazowieckim, w powiecie wołomińskim. Od północy graniczy z miastem Marki, od strony wschodniej z miastem Zielonka, natomiast od południa i zachodu z miastem stołecznym Warszawa. Miasto wchodzi w skład aglomeracji warszawskiej.
- Zgodnie z podziałem J. Kondrackiego, leży w obrębie prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionu Nizina Środkowomazowiecka oraz mezoregionu Równina Wołomińska.
- Teren miasta jest równinny, lokalne wzniesienia mają charakter wydmy.
- Pokrywa glebowa charakteryzuje się wysokim stopniem degradacji oraz zakwaszenia. Znaczna część została usunięta i zastąpiona glebami antropogenicznymi o zmienionych właściwościach fizycznych i chemicznych. Intensywnie uprawiane są gleby w zachodniej części miasta, na terenach ogródków działkowych. Pierwotna pokrywa glebowa zachowała się na terenach rolniczych oraz leśnych. Występują tam gleby bielcowe kwaśne i bardzo kwaśne w V i VI klasie bonitacyjnej gruntów ornych, które są bardzo przepuszczalne i ubogie w składniki pokarmowe, bez praktycznych możliwości podniesienia ich wartości rolniczej. Pod kompleksami leśnymi dobrze zachowały się gleby pseudobielcowe.
- Pod względem geologicznym obszar miasta Żąbki leży w granicach Niecki Warszawskiej będącej częścią jednostki strukturalnej synklinorium Niecki Brzeźnej wypełnionej osadami paleozoicznymi, mezozoicznymi i kenozoicznymi.
- W Żąbkach nie występują złoża kopalin pospolitych w postaci kruszywa naturalnego, piasków, iłów, glin, torfu i innych surowców.¹⁷ W zachodniej części miasta są zlokalizowane niezrekultywowane doły (wyróbiska) po zakończonej eksploatacji glin i iłów, które obecnie, w większości, są wypełnione wodą.

¹⁷ Program ochrony środowiska dla Miasta Żąbki do roku 2022, Warszawa, 2020.

- Sieć hydrotechniczna w mieście Ząbki jest słabo rozwinięta, składa się głównie z małych cieków wodnych, które należą do zlewni środkowej Wisły.
- Obszar Miasta Ząbki położony jest w granicach jednolitych części wód podziemnych JCWPd nr 54 (PLGW200054). Na podstawie kart informacyjnych wiadomo, że stan ilościowy, jak i chemiczny JCWPd nr 54 ocenia się jako dobry. Na podstawie czego można wywnioskować, że nie jest zagrożona nieosiągnięciem wyznaczonych celów środowiskowych dla wód podziemnych.¹⁸
- Do Jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które występują na terenie miasta zalicza się Długa (od Dopływu z Rembertowa do ujścia) oraz Kanał Bródnowski. Cechują się złym stanem ogólnym, za co odpowiada zły ogólny stan ekologiczny.
- Do sieci hydrograficznej zaliczają się również zbiorniki wodne. Na terenie miasta Ząbki występują: trzy zbiorniki na terenie ogródków działkowych w północno-zachodniej części miasta, cztery małe zbiorniki na terenie kompleksu leśnego Nadleśnictwa Drewnica oraz mały zbiornik wodny w okolicy ul. Kolejowej.
- Miasto Ząbki nie posiada krajowej stacji monitorowania zanieczyszczenia powietrza WIOŚ. Najbliższa taka stacja znajduje się na ul. Kodratowicza w Warszawie.
- Na stronie internetowej miasta znajdują się informacje dotyczące zanieczyszczenia powietrza, m.in. mapy z czujnikami Airly, mapy projektu Luftdaten (obywatelska sieć monitorowania powietrza, która składa się z czterech prywatnych czujników zlokalizowanych w Ząbkach) oraz projekt SmogTok.
- Miasto razem z Warszawą i 16 podwarszawskimi gminami tworzy jeden z największych systemów monitorowania jakości powietrza w Europie. Projekt „Wirtualny Warszawski Obszar Funkcjonalny (Virtual WOF)”, który jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa mazowieckiego na lata 2014-2020, tworzy prawdopodobnie największy w Europie system monitorowania zanieczyszczeń powietrza jest to część projektu Virtual WOF (VWOF) tzw. komponent e-środowisko.¹⁹
- Na podstawie danych z Inspekcji Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego można wywnioskować, że średnie roczne stężenie pyłu PM₁₀ oraz stężenie pyłu PM_{2,5} dla miasta Ząbki w 2021 roku wynosiło 30,5–35,4 µg/m³ i 20,5–25,4 µg/m³ odpowiednio. Wartość wskaźnika obrazującego średni roczny zakres stężenia benzo(a)pirenu na tym terenie w 2021 roku równała się 1,50–5,00 µg/m³.
- W Ząbkach nie występują duże przemysłowe źródła emisji, które byłyby uciążliwe dla mieszkańców. Jednak tuż za granicami miasta znajduje się kilka dużych

¹⁸ Program ochrony środowiska dla Miasta Ząbki do roku 2022, Warszawa, 2020.

¹⁹ <https://www.zabki.pl/>

obiektów przemysłowych lub użyteczności publicznej, które są znacznymi źródłami zanieczyszczenia powietrza. Są to: Ciepłownia Kawęczyn oraz Zakład Unieszkodliwiania Stałych Odpadów Komunalnych przy ul. Gwarków na warszawskim Targówku.

- Jednym z największych źródeł zanieczyszczenia powietrza na terenie Ząbek są lokalne kotłownie/kominki bez instalacji filtrów opalane słabej jakości paliwami (węgiel, drewno), spalanie śmieci, odpadów, emisja komunikacyjna.
- Na terenie miasta znajduje się Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu, o powierzchni 324 ha, co stanowi 29,5% obszaru. Pełni on funkcje korytarza ekologicznego, który umożliwia migracje roślin, zwierząt i grzybów. W miejscowości Ząbki znajdują się trzy pomniki przyrody. Są to Dąb szypułkowy przy drodze prowadzącej do Ząbek, Klon srebrzysty oraz aleja Dębów szypułkowych na terenie szpitala Drewnica.
- Lasy zajmują 25,9% ogólnej powierzchni miasta. Powierzchnia gruntów leśnych wynosi 284,91 ha, z czego 263,81 ha (92,6%) stanowią lasy publiczne Skarbu Państwa i 21,10 ha (7,4%) lasy prywatne. Największy kompleks leśny, Nadleśnictwa Drewnica, występuje w północnowschodniej części Ząbek. Dwa niewielkie kompleksy leśne położone są wzdłuż przemysłowej linii kolejowej przy ulicy Skrajnej oraz pomiędzy ulicami: Gajową, Al. Piłsudskiego, Mazurską, Morki, Rychlińskiego, Wrzosową, Ks. Skorupki i Sosnową.
- Według danych BDL GUS w 2021 roku na terenie miasta Ząbki występowało 40,06 ha publicznej zieleni miejskiej typu park, zielen uliczna czy zielen osiedlowa. Największy udział zajmowała zielen uliczna (44,6%) oraz tereny zieleni osiedlowej (41,9%). Udział terenów zielonych (zieleni zagospodarowanej) w powierzchni miasta wynosi 3,7%.

Tabela 15. Dane dotyczące środowiska przyrodniczego za 2021 r.

Jednostka terytorialna	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni	Lesistość (%)
MAZOWIECKIE	29,7%	23,4%
powiat wołomiński	20,8%	29,1%
Ząbki	29,5%	25,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 16. Ocena stanu JCWPd na obszarze miasta Ząbki

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)		Ocena stanu		Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych
Europejski kod JCWPd	Nazwa JCWPd	ilościowa	chemiczna	
PLGW200054	54	dobra	dobra	niezagrożone

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Tabela 17. Zanieczyszczenie powietrza w 2016 i 2021 roku

Parametry	2016	2021
Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia PM₁₀ [µg/m³]	25,01 – 35,00	30,5 – 35,4
Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia PM_{2,5} [µg/m³]	23,01 – 25,49	20,5 – 25,4
Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia BaP [µg/m³]	3,01 – 5,00	1,50 – 5,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ocena jakości powietrza - rozkłady stężeń zanieczyszczeń - GIOŚ (gios.gov.pl).

Tabela 18. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na obszarze Miasta Ząbki

Lp.	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)				Wyznaczony cel środowiskowy/ termin osiągnięcia dobrego stanu
	Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Ocena stanu JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	
1.	PLRW200002671852	Długa od Dopływu z Rembertowa do ujścia	zły	zagrożona	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i stanu chemicznego
2.	PLRW20000267182	Kanał Bródnowski	zły	zagrożona	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i stanu chemicznego

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Rysunek 1. Zasięg występowania JCWPd i JCWP względem Miasta Ząbki

Źródło: Program ochrony środowiska dla Miasta Ząbki do roku 2022, Warszawa, 2020.

Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna, MPZP

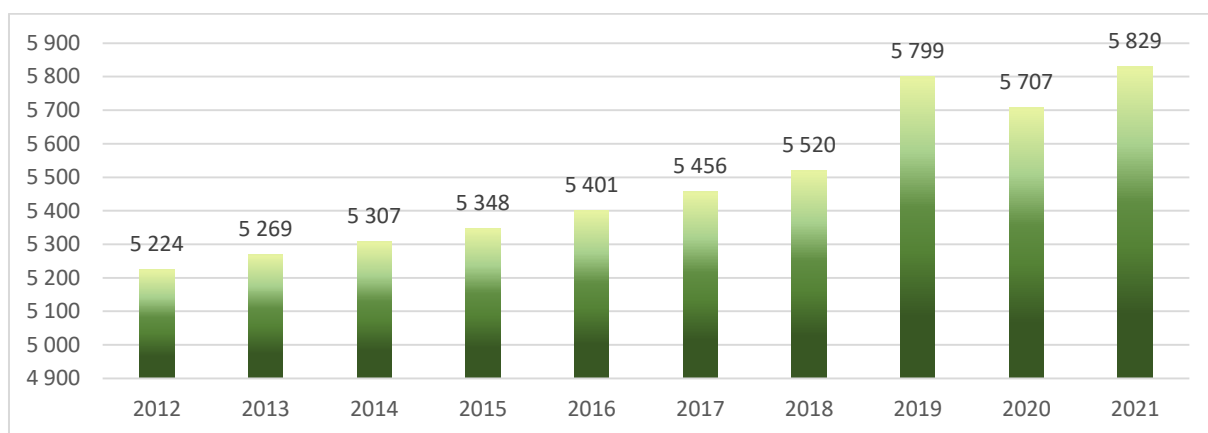
- **99,6% powierzchni miasta jest pokryte Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego**, co daje możliwość kształtowania ładu przestrzennego i racjonalnego zaplanowania wykorzystania powierzchni miasta.
- Analizując strukturę zagospodarowania przestrzennego w Ząbkach **dominuje zabudowa jednorodzinna**, uzupełniona o zabudowę wielorodzinną. Niezabudowane tereny na Południu miasta, według Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, głównie przewidziane pod budownictwo wielorodzinne oraz usługi publiczne.
- W północno-wschodniej części miasta zlokalizowany jest obszar leśny, który wchodzi w skład kompleksu leśnego Otwock-Nieporęt.
- W północno-zachodniej części miasta są zlokalizowane duże obiekty handlowe, natomiast w południowo-zachodniej występują obiekty, które pełnią funkcje usługowe, magazynowe i produkcyjne.
- Miasto charakteryzuje się gęstą zabudową, ale jej intensywność jest różna w północnej i południowej częściach Ząbek. Na dużym obszarze na północy zachował się układ urbanistyczny miasta-ogrodu, który charakteryzował się niską intensywnością zabudowy, dużą powierzchnią i udziałem terenów biologicznie czynnych. W południowej części – teren na południe od ul. Szwoleżerów – występuje intensywna i gęsta zabudowa.
- Liczba budynków mieszkalnych w mieście Ząbki stale wzrasta. W 2017 roku liczba ta wynosiła 5224 budynki, a w 2021 roku zwiększyła się do poziomu 5829.
- Analizując liczbę nowych mieszkań oddanych do użytku na 10 tys. mieszkańców na przełomie lat 2017-2021 w Ząbkach zauważyć można tendencję wzrostową. W 2017 roku wartość była równa 86, w kolejnych latach stale wzrastała i w 2019 roku wynosiła 205. Natomiast w 2021 roku liczba mieszkań oddanych do użytku spadła do poziomu 151.
- Według **rankingu warunków mieszkaniowych** stworzonego przez ekspertów portalu RynekPierwotny.pl dla miast liczących co najmniej 20 000 mieszkańców na podstawie wskaźników (liczba mieszkań (lokalii i domów) na 1000 osób i średnia powierzchnia użytkowa lokali w przeliczeniu na jedną osobę) stanem na rok 2020 **miasto Ząbki uplasowało się na 15 miejscu z 217 badanych miast**.
- Dostępność do infrastruktury technicznej w mieście Ząbki ocenia się jako dobrą. Z sieci wodociągowej korzysta 71,5% mieszkańców, co jest wynikiem mniejszym o 6,8 p.p. niż w powiecie wołomińskim. Natomiast dla województwa mazowieckiego współczynnik ten wynosi 90,9%. Większość nieruchomości w mieście jest zaopatrywana w wodę ze Stacji Uzdatniania Wody w Drewnicy. Część mieszkańców korzysta z własnych, lokalnych ujęć wody.

Możliwość korzystania z sieci kanalizacyjnej ma 94,0% mieszkańców. Dla województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego wartości te wynoszą odpowiednio 70,5% i 71,2%.

Z sieci gazociągowej korzysta 91,3% mieszkańców miasta, co jest wynikiem większym o 13,1 p.p. niż w powiecie wołomińskim. Z kolei dla województwa mazowieckiego wartość ta wynosi 55,6%.

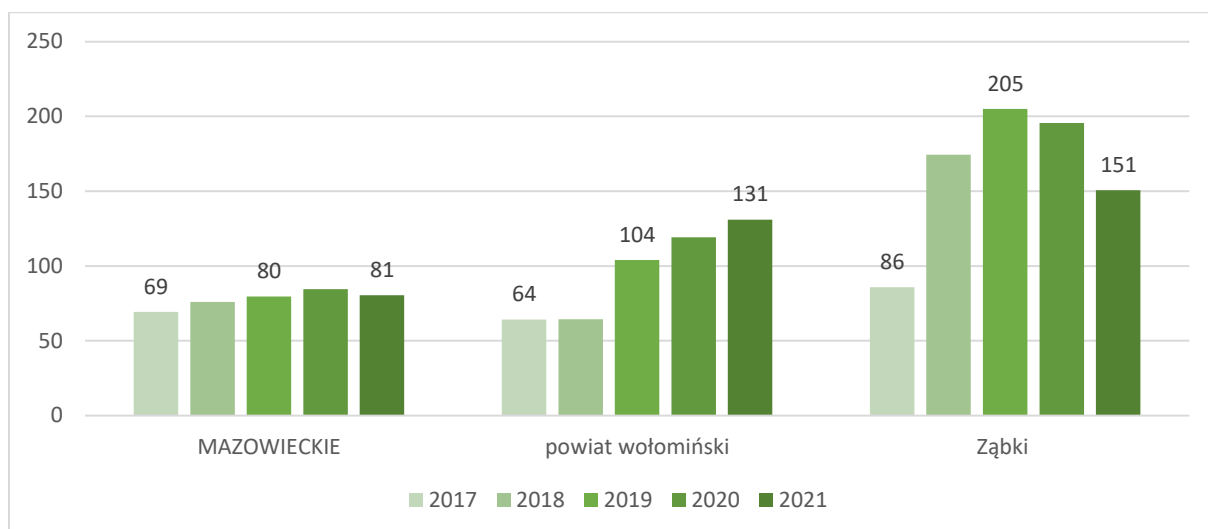
- **Korzystnie kształtuje się sytuacja w przypadku odsetka osób korzystających z oczyszczalni ścieków** (w 2021 r. wartość wynosiła 91,8%). Widoczny jest wyraźny wzrost liczby korzystających w ostatnich 10 latach. W 2012 roku 27 560 osób korzystało z oczyszczalni ścieków, natomiast w 2021 roku wartość wzrosła do 40 685 osób.
- **Pozytywnym aspektem jest stale wzrastający udział odpadów z gospodarstw domowych zbieranych selektywnie.** W 2021 roku wynosił on 42%, co stanowi dużą poprawę w stosunku do roku 2017 – wartość wzrosła o 27 p.p. Na terenie miasta działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zlokalizowany przy ul. Zycha. Odpady mogą dostarczać wyłącznie mieszkańcy miasta Ząbki.
- **Miasto Ząbki charakteryzuje się dobrą dostępnością do Internetu**, co jest ważne w czasach rozwoju i coraz większego zapotrzebowania na usługi świadczone on-line (praca zdalna, e-nauczanie). Według danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej na koniec 2021 roku (31.12.2021) udział budynków posiadających penetrację lokalową 100 Mb/s wynosił 49%.
Miasto Ząbki zajęło 1 miejsce w „Konkursie Prezesa GUS na najbardziej cyfrową gminę Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021”, spośród gmin województwa mazowieckiego zgłoszonych do konkursu.
- Miasto Ząbki w 2021 roku posiadało 207 zasobów komunalnych, z czego 190 lokali komunalnych oraz 17 lokali socjalnych. Analizując tę wartość na przestrzeni ostatnich pięciu lat można zaobserwować, tendencje spadkową w tym zakresie. W 2017 miasto dysponowało 211 zasobami komunalnymi (z czego 195 lokali komunalnych oraz 16 lokali socjalnych). W 2021 roku 230 mieszkańców oczekiwało na lokale komunalne oraz 19 na lokale socjalne. Jest to wartość najmniejsza za ostatnie pięć lat (najwięcej (303 mieszkańców) oczekiwało na mieszkania komunalne/socjalne w 2018 roku).

Wykres 50. Liczba budynków mieszkalnych w mieście Ząbki w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 51. Liczba mieszkań oddanych do użytku na 10 tys. mieszkańców w latach 2017-2021

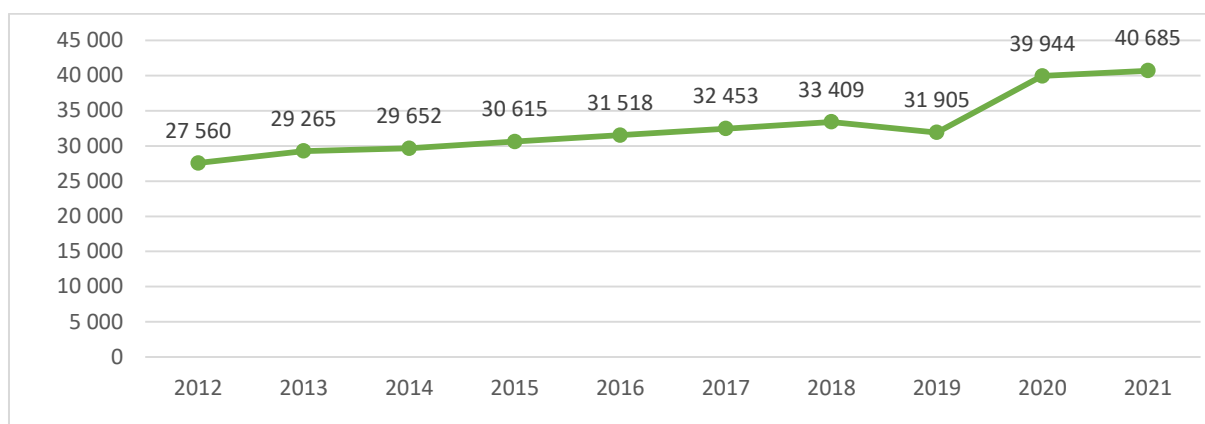
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 19. Odsetek korzystających z urządzeń sieciowych w 2021 roku

Jednostka terytorialna	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci:			
	wodociągowej	kanalizacyjnej	gazowej	oczyszczalni ścieków
MAZOWIECKIE	90,9%	70,5%	55,6%	74,7%
powiat wołomiński	78,3%	71,2%	78,2%	70,3%
Ząbki	71,5%	94,0%	91,3%	91,8%

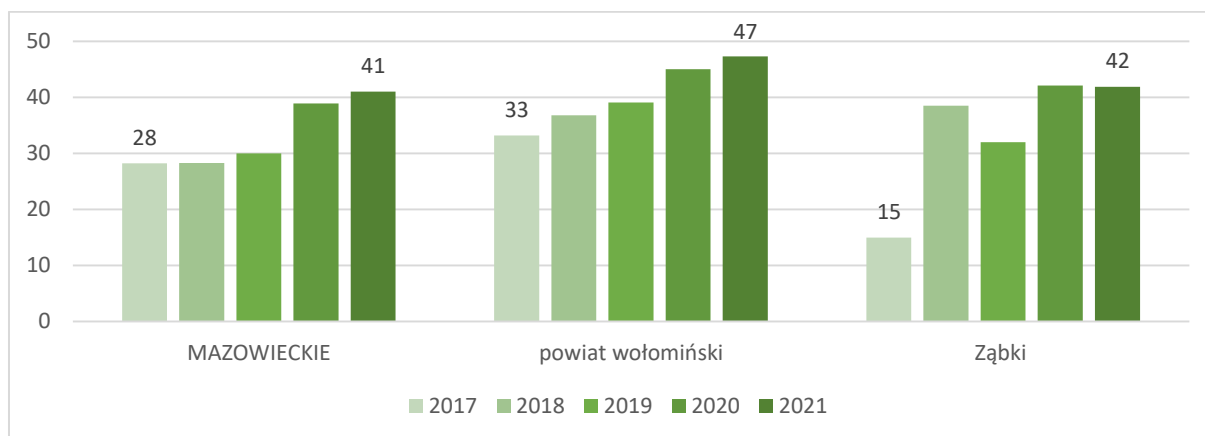
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 52. Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 53. Odsetek odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 20. Zasób komunalny miasta Ząbki w latach 2017-2021

Rok	Lokale komunalne	Lokale socjalne
2017	195	16
2018	193	18
2019	193	18
2020	194	17
2021	190	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Ząbki.

Transport i komunikacja

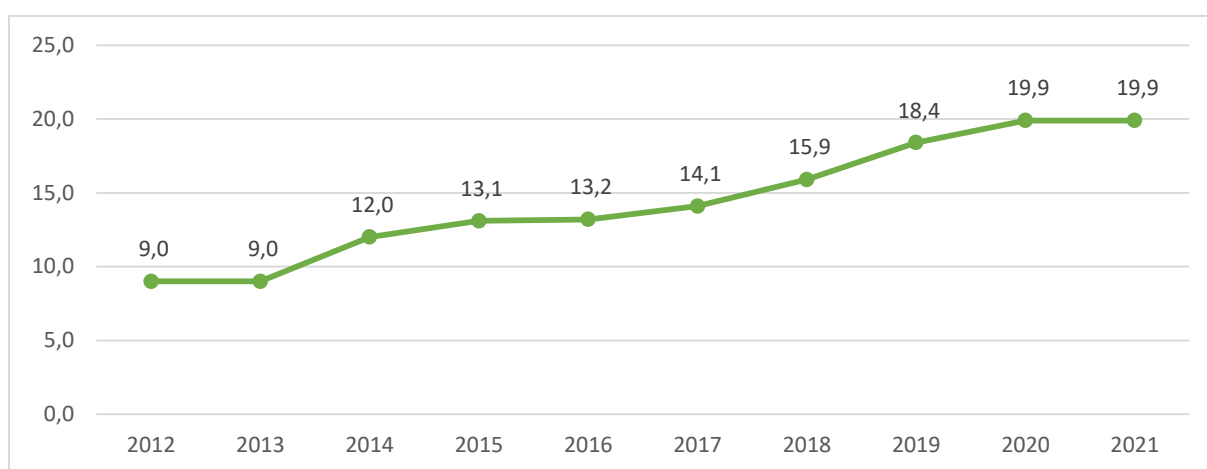
- W skład sieci drogowej miasta Żąbki wchodzi drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne.
- Sieć dróg publicznych w granicach administracyjnych miasta składa się z dróg o nawierzchni twardej i nawierzchni gruntowej. W 2021 roku ogólna długość sieci dróg publicznych w Żąbkach wynosiła 76,207 km, z czego 88% stanowiły drogi o nawierzchni twardej i 12% drogi o nawierzchni gruntowej. Wśród nawierzchni twardej w 2021 roku największy udział zajmowała nawierzchnia bitumiczna (67%) oraz kostka (20%). Porównując z rokiem 2018 można wywnioskować, że długość sieci się zwiększyła o 0,802 km.
- Przez miasto przebiega droga wojewódzka nr 634 relacji Wólka Warszawa – Wołomin – Wólka Kozłowska, która na pograniczu Żąbek i Zielonki krzyżuje się z drogą wojewódzką nr 631 (relacji Warszawa – Żąbki – Nowy Dwór Mazowiecki). Północno zachodni obszar Żąbek przecina droga wojewódzka nr 629 relacji Warszawa – Marki. Na pograniczu przebiegają również droga E67 trasa S8.
- Kluczowy element systemu transportu publicznego stanowi linia kolejowa nr 21 relacji Warszawa Wileńska - Zielonka – Małkinia (z przystankiem w Żąbkach). Linia kolejowa przecina centralnie miasto Żąbki i stanowi kręgosłup komunikacyjny powiatu wołomińskiego. Przewozy aglomeracyjne - wewnątrz-wojewódzkie zapewniają elektryczne zespoły trakcyjne Kolei Mazowieckich.
- Miasto posiada dwa parkingi typu P&R (Park and Ride), które są zlokalizowane przy stacji kolejowej oraz przy ul. Orlej. Parkingi obsługują węzeł przesiadkowy stanowiący okolicę stacji PKP w Żąbkach. Dzięki nim zwiększa się wykorzystanie przyjaznych środowisku form transportu zbiorowego oraz ograniczenie liczby samochodów w ruchu drogowym.
- Ilość przystanków autobusowych korzystnie wpływa na dostępność transportową mieszkańców oraz zapobiega powstaniu obszarów wykluczonych z transportu publicznego. Porównując dane z 2018 roku oraz z 2021 roku można zaobserwować, że liczba przystanków zwiększyła się. Według danych BDL GUS w 2021 roku na terenie Miasta Żąbki funkcjonowało 76 przystanków autobusowych (w 2018 r. – 73). Według danych z Raportu o stanie Miasta Żąbki za 2021 rok większość miasta leży w odległości 5 min dojścia do najbliższego przystanku komunikacji publicznej.
- Sieć infrastruktury rowerowej stopniowo się rozwija. Według danych BDL GUS w 2012 roku w Żąbkach występowało 9,0 km dróg rowerowych. Z każdym następnym rokiem wartość zwiększała się i w 2021 wynosiła już 19,9 km. Wzrost tego wskaźnika można obserwować również dla powiatu wołomińskiego oraz województwa mazowieckiego. Świadczy to o możliwości korzystania z alternatywnych, ekologicznych środków transportu.

- Miasto **nie posiada systemu roweru publicznego**, nie prowadzi również wypożyczalni rowerów w innych formach. W mieście istnieje prywatna wytwórnia i wypożyczalnia rowerów towarowych (rowerów cargo) - Flexicargobike - WARSZAWA (Ząbki).²⁰
- Obsługa komunikacyjna opiera się na czterech podstawowych systemach:
 - **komunikacja kolejowa:** przewoży podmiejskimi pociągami na linii kolejowej nr 21. Ważne znaczenie ma trasa kolejowa Warszawa Wileńska – Tłuszcz – Małkinia, pociągi kursują co 10 min w godzinach szczytu oraz co 30 poza szczytem. Mieszkańcy Ząbek mogą też korzystać z pociągów kursujących na linii nr 448 za pośrednictwem przystanku PKP Rembertów;
 - **komunikacja autobusowa w układzie linii podstawowych**, organizowanych przez ZTM Warszawa na podstawie porozumienia międzygminnego dotowanego przez Miasto Ząbki. Przez obszar miasta przejeżdża osiem linii dziennych (112, 140, 145, 190, 199, 340, 245, 738) i dwie linie nocne (N61, N62). Ważną rolę odgrywają linie 145, 199 i 245, które obsługują centralną i południową część Ząbek oraz są skomunikowane z II linią metra. Te kursy są realizowane co 15-20 minut w godzinach szczytu oraz 20-30 minut w weekendy.
 - **komunikacja autobusowa w układzie linii dowozowych** – Ząbki posiadają lokalne linie dowozowe organizowane i finansowane przez Miasto (linie Ząbki-1, Ząbki-2 i Ząbki-3). Zapewniają one obsługę komunikacyjną prawie dla całego obszaru. Głównym zadaniem jest dowóz do przystanku PKP Ząbki oraz odciążenie linii układu podstawowego ZTM. Autobusy kursują co 10-20 minut, poza szczytem co 30-40 minut. Linie lokalne obsługuje jeden przewoźnik PKS w Grodzisku Maz. sp. z o.o. Od 2022 roku, część kursów linii Ząbki-2M jest skomunikowane z II linią metra. **Mieszkańcy miasta** (posiadacze karty mieszkańca „Jestem z Ząbek”) **mogą korzystać z linii dowozowych bezpłatnie.**
 - **Linia komercyjna** – linia „W” biegnąca wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 634, łącząca miasto powiatu wołomińskiego z centrum miasta stołecznego Warszawa.
- Najważniejsze węzły przesiadkowe: stacja PKP Ząbki, parking kubaturowy P&R Orla oraz parking placowy P&R Piłsudskiego.
- Miasto nie posiada infrastruktury do ładowania pojazdów elektromobilnych. Na terenie Ząbek jest kilka ładowarek komercyjnych do samochodów, które są zlokalizowane przy ulicach: ul. Powstańców 25, ul. Słowackiego 21 (przy basenie), ul. Hubalczyków 1 (na terenie stacji uzdatniania wody), ul. Rychlińskiego 1a (przy mazowieckim Wojewódzkim Szpitalu Drewnica), ul. Wolności 51, ul. Radzymińska 334.

²⁰ <http://www.flexicargobike.pl/>

- Komunikacja Żąbkowska nie wykorzystuje pojazdów nisko i zero emisyjnych, tylko napęd diesla EURO 6 – tabor jest w dyspozycji przewoźnika wybranego w przetargu. Komunikacja ZTM głównie tabor diesla, ale bywają też napędzane gazem CNG, LNG, czasem kursuje hybryda.
- Analizując liczbę pasażerów ZTM w mieście Żąbki, można wywnioskować, że wartość stale wzrastała i w 2019 roku wynosiła 1 685 461 osób. W latach 2020-2021 obserwuje się spadek (w 2021 roku – 423 896 pasażerów), który jest spowodowany wprowadzonymi objazdami i związanym z tym zmniejszeniem obsługiwanego obszaru Żąbek co jest skutkiem intensywnej przebudowy podstawowego układu drogowego.

Wykres 54. Długość ścieżek rowerowych (km) w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 21. Liczba przystanków autobusowych w latach 2018-2021

Jednostka terytorialna	Liczba przystanków autobusowych			
	2018	2019	2020	2021
MAZOWIECKIE	21 412	21 735	22 205	22 848
powiat wołomiński	540	695	700	697
Żąbki	73	73	75	76

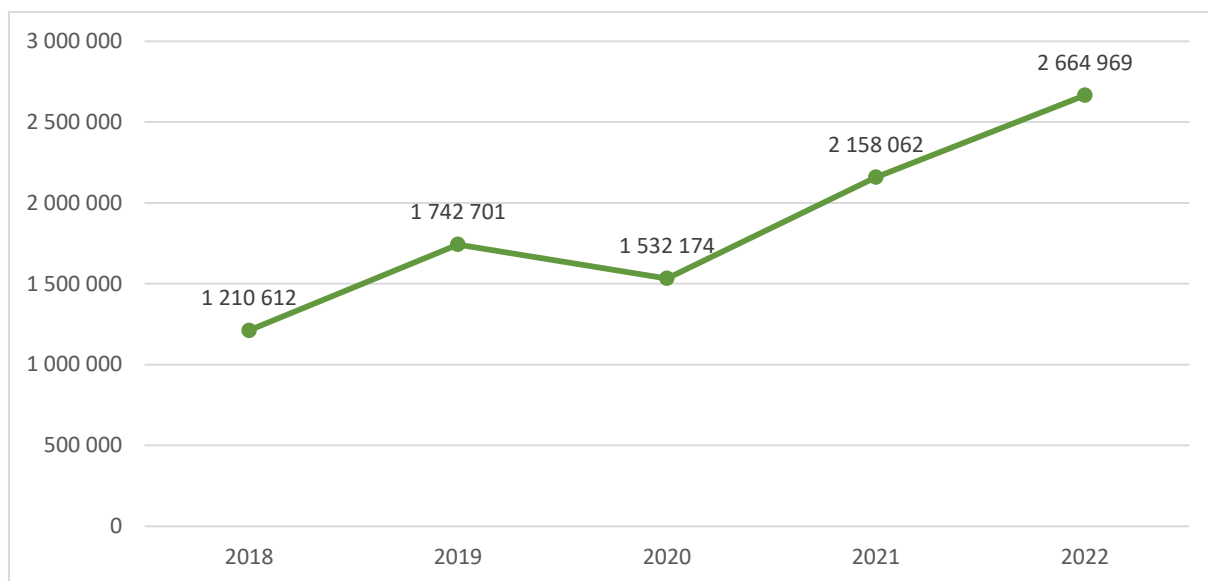
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 22. Liczba pasażerów ZTM w mieście Żąbki w latach 2018-2021

Rok	Liczba pasażerów ZTM
2018	1 634 365
2019	1 685 461
2020	525 561
2021	423 896

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Żąbki.

Wykres 55. Liczba pasażerów wsiadających* z przystanków na terenie Ząbek do autobusów linii warszawskich – ZTM w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZTM Warszawa.

*Dane uzyskane na podstawie automatycznych liczników w drzwiach autobusów.

Tabela 23. Długość i rodzaj nawierzchni dróg publicznych w granicach administracyjnych miasta Ząbki w 2018 i 2021 roku

Rok	Długość ogółem (km)	Nawierzchnia twarda (km)					Gruntowa (km)	
		Ulepszona			Nieulepszona		Wzmocniona żwirem, żuzłem itp.	Naturalna (z gruntu rodzime)
		Bitumiczna	Betonowa	Kostka	Brukowana	Tłuczniowa		
2018	75,405	46,309	0,683	14,096	0,000	0,059	4,423	9,835
2021	76,207	51,036	0,683	15,121	0,000	0,059	4,423	4,885

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Ząbki.

WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ

Mocne strony

a) Wymiar społeczny:

- **Wzrost liczby ludności** pomiędzy 2012 a 2021 rokiem o **44%**, przy ogólnym systematycznym wzroście liczby ludności wpływa pozytywnie na perspektywy demograficzne w przyszłości (więcej osób młodych, rosnąca dzietność, niewielkie obciążenie demograficzne, rosnące zapotrzebowanie na usługi edukacyjne, mieszkaniowe, itp.).
- Problem starzenia się społeczeństw, który występuje w przypadku większości miast polskich jest niwelowany w Ząbkach dzięki **wysokiemu odsetkowi młodych dorosłych przybywających do Miasta** – saldo migracji osób młodych w ostatnim 5-leciu (2017-2021) wynosiło około 24-39 osób, gdzie w tym samym czasie w województwie mazowieckim saldo było ujemne (-4,24 – -2,33).
- Na **wysoką jakość kapitału ludzkiego** w Ząbkach korzystny wpływ mają **duży odsetek młodych Ząbkowian w wieku 25-34 lat** (156,64 os. na 1000 mieszkańców w 2021 roku), co oznacza wysoki potencjał młodych mieszkańców w wieku najbardziej rozwojowym, ale **również dobry poziom edukacji wśród dzieci**, o którym świadczą ponadprzeciętne wyniki egzaminów ósmoklasisty – w każdym roku wyniki były wyższe niż średnia dla powiatu i województwa (2021 rok dla Ząbek: j. polski – 69%, matematyka – 55%, j. angielski – 76%, przy średniej dla województwa odpowiednio: 64%, 52% oraz 71%), czy otrzymanie certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji” 2020/2021 podczas X edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacji Gmin, Powiatów i Samorządowych Województw.
- Aktywna, zaangażowana społecznie młodzież Ząbek chętnie wyraża chęć współpracy z władzami poprzez działalność w **Młodzieżowej Radzie Miasta Ząbki**, która daje młodym możliwość do reprezentowania i podejmowania działań na rzecz zaspakajania potrzeb i oczekiwań zbiorowych interesów młodzieży, a wśród celów działalności tego ciała doradczego warto wymienić także promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego wśród młodzieży czy integrowanie i współpraca środowisk młodzieżowych na terenie Miasta.
- W mieście występuje **duża i różnorodna oferta spędzania czasu wolnego**. Najważniejszym aspektem dla Ząbek jest przede wszystkim promowanie **kultury sportowej** wśród mieszkańców, zwłaszcza tych najmłodszych. Pośród licznych organizacji i instytucji sportowych, które zapewniają dostęp do zróżnicowanych zajęć, można wymienić kilku głównych organizatorów oferty sportowej: **MOSiR, Miejskie Centrum Sportu, Miejski Klub Sportowy „Ząbkovia” Ząbki**, a zajęcia w jakich można uczestniczyć to np. szermierka szablowa, sztuki walki, tenis, pływanie, . Dodatkowo organizowane są liczne imprezy sportowe (Bieg Niepodległości, zawody pływania), ale także wydarzenia i zajęcia kulturalne oferowane przez **Miejski Ośrodek Kultury, czy Miejską Bibliotekę Publiczną**. W latach 2019-2021 w Mieście odbyły się m.in.: kina letnie, wieczorki taneczne, pikniki, mecze futbolu amerykańskiego, Grand

Prix Ząbek w tenisie stołowym i badmintonie, biegi, czy coroczna impreza „Pożegnanie lata”.

- System zniżek uwzględniony w korzyściach Karty „Jestem z Ząbek” oferuje **mieszkańcom tańszy dostęp do oferty spędzania czasu wolnego, tańsze przewozy ZTM oraz darmową komunikację miejską w Ząbkach.**
- Pomimo niewielkiego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w Ząbkach (12% w 2021 roku) seniorzy mają dostęp do usług rekreacyjnych, kulturalnych oraz edukacyjnych zapewnianych przez **aktywnie działający Klub Senior+.** Oferowane są zajęcia edukacyjne i kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowe, sportowe i rekreacyjne, aktywizacja społeczna (w tym wolontariat międzypokoleniowy) oraz terapia zajęciowej.

b) Wymiar gospodarczy:

- **Atrakcyjne położenie w sąsiedztwie miasta stołecznego Warszawy** wpływa na to, że Ząbki są stosunkowo atrakcyjne pod kątem prowadzenia na ich terenie działalności przemysłowej, handlowej, motoryzacyjnej oraz naukowo-technicznej. Do takiego wniosku doszła Szkoła Główna Handlowa w Warszawie na podstawie oceny lokalnego rynku pracy, infrastruktury technicznej, infrastruktury społecznej, sytuacji rynkowej oraz uwarunkowań przyrodniczych. Np. na infrastrukturę techniczną pozytywnie oddziałuje fakt przekazywania przez deweloperów nowych powierzchni pod działalność gospodarczą.
- Atrakcyjne korzyści z korzystania z Karty "Jestem z Ząbek" zachęcają mieszkańców do rozliczania podatku PIT w Ząbkach. **Wpływa to pozytywnie na budżet Miasta i jego możliwości inwestycyjne.**
- **Największy udział w wydatkach ogółem posiadają wydatki inwestycyjne (14% w 2021 roku),** co pozytywnie oddziałuje na wzrost poziomu życia mieszkańców poprzez np. inwestycje w infrastrukturze drogowej miasta.
- **Wysokie średnie wynagrodzenie Ząbkowian (ponad 5,4 tys. zł w 2021 roku w powiecie wołomińskim),** które ciągle wzrasta (o ponad 1,3 tys. zł w okresie 5 lat od 2017-2021) wpływa na ich wysoką jakość życia.
- **Mała liczba osób bezrobotnych ogółem (581 osób w 2021 roku) oraz mały udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym (2,1% w 2021 roku).**
- **W Ząbkach występuje dobrze rozbudowana baza noclegowa oraz gastronomiczna,** o czym świadczą wskaźniki, których wartości są wyższe niż wartości dla powiatu wołomińskiego oraz województwa mazowieckiego. Jednak **potencjał, który obrazują wskaźniki w powszechnej opinii nie jest wykorzystywany.**

c) Wymiar przestrzenny:

- **W Ząbkach nie występują duże przemysłowe źródła zanieczyszczenia powietrza, które byłyby uciążliwe dla mieszkańców.**
- **99,6% powierzchni miasta jest pokryte MPZP,** co daje możliwość na kształtowanie ładu przestrzennego.

- **Miasto charakteryzuje dobrze rozwinięta sieć infrastruktury technicznej** – w 2021 roku blisko 71,5% mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej (wartość o 6,8 p.p. mniejsza niż dla powiatu wołomińskiego oraz o 19,4 p.p. mniejsza niż dla województwie mazowieckim), niemal 94,0% z sieci kanalizacyjnej (wartości dla powiatu wołomińskiego oraz województwa mazowieckiego są mniejsze i wynoszą 71,2% i 70,5% odpowiednio) oraz 91,3% z sieci gazowej (o 13,1 p.p. więcej niż dla powiatu wołomińskiego oraz o 35,7 p.p. więcej niż dla województwa mazowieckiego).
- **Na terenie miasta występuje dobra dostępność do Internetu.** W 2021 roku udział budynków posiadających penetrację lokalową 100 Mb/s wynosił 49%.
- **Ząbki charakteryzuje stała poprawa jakości infrastruktury drogowej** – w latach 2018-2021 nastąpił przyrost długości dróg o nawierzchni twardej (długość sieci zwiększyła się o 0,802 km).
- **W Ząbkach jest dobrze rozwinięta komunikacja.** Opiera się na czterech podstawowych systemach: transport kolejowy (trasa kolejowa Warszawa Wieleńska – Tłuszcz – Małkinia, pociągi kursują co 10 min w godzinach szczytu oraz co 30 poza szczytem), transport autobusowy organizowany przez ZTM Warszawa (osiem linii dziennych i dwie nocne. Linie 145, 199 i 245 są skomunikowane z II linią metra, kursują co 15-20 minut w godzinach szczytu oraz 20-30 minut w weekendy), komunikacja autobusowa w układzie linii dowozowych (linie Ząbki-1, Ząbki-2 oraz Ząbki-3, kursujące co 10-20 minut, poza szczytem co 30-40 minut) oraz linia komercyjna. W autobusach ZTM Warszawa na terenie miasta Ząbki obowiązuje pierwsza strefa biletowa.
- **Ząbki charakteryzują się wysoką gęstością zaludnienia oraz zwartą zabudową,** co powoduje skrócenie odległości i czasu poruszania się między obszarami funkcjonalnymi miasta. W połączeniu z dobrze rozwiniętą komunikacją **zmniejsza zapotrzebowanie na prywatne środki transportu.**
- **Lokalna komunikacja publiczna (liniami Ząbki-1, Ząbki-2 i Ząbki-3) jest darmowa dla posiadaczy karty mieszkańca „Jestem z Ząbek”.**
- Miasto posiada dwa parkingi typu P&R (Park and Ride), które są zlokalizowane przy stacji kolejowej oraz przy ul. Orlej.

Słabe strony

a) Wymiar społeczny:

- Miasto zamieszkuje więcej osób niż jest ich zameldowanych. Doprowadza to do sytuacji, w której **wszyscy mieszkańcy mają możliwość doświadczania korzyści z mieszkania w Ząbkach jednocześnie nie odprowadzając podatków jak osoby zameldowane** (np. infrastruktura drogowa).
- Stale rosnąca liczba dzieci wpływa na coraz większe zapotrzebowanie i wydatki na rozwój infrastruktury społecznej, oświatowej, sportowej, rekreacyjnej, opiekuńczej.

- **Na terenie miasta działa tylko jedna z niewielką ilością uczniów szkoła ponadpodstawowa (niepubliczne LO), i fakt ten powoduje, że młodzież z Ząbek musi dojeżdżać do szkół znajdujących się poza miastem.**
- **Powierzchnia miasta jest niewielka – wpływa to negatywnie na atrakcyjność miasta pod względem zakupu gruntów inwestycyjnych, ale również pod względem zapewnienia gruntów przeznaczonych pod nowe mieszkalnictwo.**
- **Coraz bardziej uwidaczniający się problem ubóstwa spowodowany wzrostem liczby osób pobierających świadczenia OPS w latach 2017-2020 – 525 do 559 osób (spadek w 2021 – 511 rodzin).**
- **Coraz większe zapotrzebowanie na całodobową opiekę z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności.**
- **Głosowania związane z Budżetem Obywatelskim nie cieszą się popularnością, co ukazuje problem związany uczestnictwem mieszkańców w podejmowaniu kluczowych decyzji dotyczących całego miasta.**
- **Zdarzenia drogowe utrzymują się na wysokim poziomie.** Wpływa to na brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców poruszających się pojazdami, jak i osób pieszych.
- **Mała dostępność placówek opieki zdrowotnej w Ząbkach** (3 przychodnie na 10 tys. mieszkańców w 2021 roku), w porównaniu do województwa mazowieckiego (6), mogąca powodować problem z szybkim udzieleniem pomocy medycznej przez lekarzy pierwszego kontaktu.
- **Malejące w ostatnim pięcioleciu wydatki Miasta przeznaczane na ochronę zdrowia mieszkańców** (z 1 543 679 zł w 2017 roku do 1 434 952 zł w 2021) **mogą w przyszłości stanowić zagrożenie dla stanu zdrowia Ząbkowian.**

b) Wymiar gospodarczy:

- **Coraz niższa liczba przedsiębiorstw (4,9% w 2021 roku)** negatywnie oddziałująca na wysokość wpływów do budżetu Miasta z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).
- **Tereny inwestycyjne są w głównej mierze przeznaczane pod działalności gospodarcze związane z mieszkalnictwem** (sprzedaż lub wynajem), a nie na inne działalności, przez co i tak mała dostępność gruntów, na których miasto mogłoby zarabiać zmniejsza się jeszcze bardziej.
- **Deficyt atrakcji turystycznych i walorów turystycznych.**
- **Mała różnorodność i/lub brak usług rekreacyjno-miejskich.**

c) Wymiar przestrzenny:

- **Główną przyczyną zanieczyszczeń powietrza jest niska emisja. Jest to powiązane z ubóstwem energetycznym,** na co wpływa m.in. emisja ze spalania w indywidualnych systemach grzewczych paliw stałych takich jak węgiel, drewno i biomasa, niewystarczające wykorzystanie OZE.
- **Miasto posiada mało terenów publicznej zieleni miejskiej, typu park, zieleni uliczna czy zieleni osiedlowa. Udział urządzonych terenów zielonych w powierzchni miasta wynosi 3,7%.**

- **Miasto nie posiada systemu roweru publicznego**, co powoduje brak możliwości korzystania z alternatywnych i ekologicznych środków transportu.
- **Ząbki nie posiadają infrastruktury do ładowania pojazdów elektromobilnych.**
- **Komunikacja Ząbkowska nie wykorzystuje pojazdów nisko i zero emisyjnych.**

Szanse

- **Obszar ZIT metropolii warszawskiej pozytywnie wpływający na wzrost potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej.**
- **Proces suburbanizacji spowodowany bliskością względem Warszawy** będzie wpływać pozytywnie na sytuację demograficzną w przyszłości, a zarazem będzie spowalniać proces starzenia się społeczeństwa w Ząbkach.
- **Trwająca imigracja zza granicy Polski. Na jej skutek będzie następował stały wzrost potencjalnej liczby osób zdolnych do pracy.**
- **Projekt Virtual WOF** w przyszłości pomoże miastu Ząbki w rozwoju komunikacyjnym, dostępnościowym oraz turystycznym.
- **Utrzymujący się trend osiedlania się mieszkańców wielkich miast (np. Warszawa) na terenach zlokalizowanych w odległości 1 godziny dojazdu do centrum tego miasta, który powoduje znaczny napływ nowych mieszkańców (najczęściej w wieku produkcyjnym) na tereny otaczające miasto centralne.**
- **Wzrost zewnętrznej dostępności transportowej.**
- **Trend w kierunku dalszego rozwoju spójnych systemów komunikacyjnych z miejscowościami sąsiednimi.**

Zagrożenia

- **Postępujący proces suburbanizacji** będzie powodować konflikty społeczne, wzrost natężenia ruchu pojazdów, zwiększone zużycie energii, wydłużony czas dojazdów do pracy oraz rosnące ceny nieruchomości. Ponadto będzie zwiększać się różnica pomiędzy liczbą osób zameldowanych a liczbą mieszkańców, która będzie rzutować na **powiększającą się różnicę między liczbą osób, które odprowadzają podatki w Ząbkach a liczbą osób, które będą korzystać z działalności, na które są przeznaczane te podatki.**
- **Postępująca degradacja stanu jakości środowiska naturalnego** (w tym powietrza).
- **Napływ cudzoziemców oraz uchodźców wojennych może skutkować narastającymi konfliktami społecznymi.**
- **Negatywny pośredni i bezpośredni wpływ epidemii COVID-19 na zdrowie**, też w kontekście pogorszenia stanu psychicznego (nasilone stany lękowe, depresyjne).
- **Zmiana podziału regionów statystycznych NUTS-2 według rozporządzenia Komisji Europejskiej, która weszła w życie w 2018 roku wpłynie na ograniczenie dofinansowania powiatów okołowarszawskich.**
- **Zmiany klimatyczne.**

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Rysunek 1. Zasięg występowania JCWPd i JCWP względem Miasta Ząbki.....	58
Tabela 1. Liczba ludności w analizowanych jednostkach w latach 2012-2021	7
Tabela 2. Liczba żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów oraz ilość miejsc i zapisanych dzieci w mieście Ząbki w latach 2019-2021	13
Tabela 3. Liczba szkół podstawowych, ich oddziałów oraz liczba uczniów w mieście Ząbki w latach 2017-2021	15
Tabela 4. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w mieście Ząbki w 2017 i 2021 roku	19
Tabela 5. Budżet Obywatelski – edycje 2019-2022.....	22
Tabela 6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w mieście Ząbki w latach 2017-2021	24
Tabela 7. Wydatki z budżetu Miasta Ząbki na ochronę zdrowia ogółem i na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 (zł).....	31
Tabela 8. Dziesięć pierwszych firm wyróżnionych Gepardami Biznesu 2021 Województwa Mazowieckiego z siedzibą w Ząbkach	37
Tabela 9. Laureaci „Diamentów Forbesa 2023” z siedzibą w Ząbkach.....	38
Tabela 10. Główne obszary wydatków wg klasyfikacji budżetowej w 2021 r.* - udział w %.....	41
Tabela 11. Zestawienie kluczowych projektów (o wartości pow. 1 mln zł), na które Miasto Ząbki pozyskało fundusze krajowe w okresie od 2017 do 2021	43
Tabela 12. Zestawienie kluczowych projektów (o wartości pow. 1 mln zł), na które Miasto Ząbki pozyskało fundusze europejskie w okresie od końca 2016 do 2021.....	44
Tabela 13. Liczba wyjeżdżających do pracy z gmin – pierwsza „10” województwa mazowieckiego w 2016 r.....	50
Tabela 14. Wykaz obiektów zabytkowych w mieście Ząbki.....	53
Tabela 15. Dane dotyczące środowiska przyrodniczego za 2021 r.	56
Tabela 16. Ocena stanu JCWPd na obszarze miasta Ząbki.....	57
Tabela 17. Zanieczyszczenie powietrza w 2016 i 2021 roku	57
Tabela 18. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na obszarze Miasta Ząbki.....	57
Tabela 19. Odsetek korzystających z urządzeń sieciowych w 2021 roku	61
Tabela 20. Zasób komunalny miasta Ząbki w latach 2017-2021.....	62
Tabela 21. Liczba przystanków autobusowych w latach 2018-2021.....	65
Tabela 22. Liczba pasażerów ZTM w mieście Ząbki w latach 2018-2021.....	65
Tabela 23. Długość i rodzaj nawierzchni dróg publicznych w granicach administracyjnych miasta Ząbki w 2018 i 2021 roku	66

Wykres 1. Zmiana liczby mieszkańców w mieście Ząbki w latach 2012-2021	7
Wykres 2. Liczba zameldowań oraz wymeldowań ogółem w mieście Ząbki w latach 2017-2021.....	8
Wykres 3. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	8
Wykres 4. Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	8
Wykres 5. Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców w mieście Ząbki w latach 2012-2021.....	9
Wykres 6. Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców w analizowanych jednostkach w roku 2012 i 2021	9
Wykres 7. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w jednostkach w 2012 (L) oraz 2021 (P) roku	9
Wykres 8. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	10
Wykres 9. Liczba ludności w wieku 25-34 lat na 1000 mieszkańców w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	10
Wykres 10. Liczba ludności w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 mieszkańców w wieku 15-64 lata w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	11
Wykres 11. Gęstość zaludnienia w Ząbkach na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021.....	11
Wykres 12. Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach [%] w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	14
Wykres 13. Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w analizowanych jednostkach w 2017 i 2021 roku	14
Wykres 14. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%] w mieście Ząbki w latach 2017-2021	14
Wykres 15. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkole podstawowej w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	15
Wykres 16. Średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w analizowanych jednostkach w latach 2019-2021.....	15
Wykres 17. Liczba osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021.....	17
Wykres 18. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w mieście Ząbki w latach 2017-2021.....	18
Wykres 19. Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w mieście Ząbki w latach 2017-2021	18
Wykres 20. Główne powody przyznania świadczeń w 2021 roku	19
Wykres 21. Zestawienie frekwencji wyborczej – wybory samorządowe w analizowanych jednostkach w 2010, 2014 i 2018 roku.....	22

Wykres 22. Budżet Obywatelski – liczba projektów wybranych do głosowania oraz zrealizowanych w podziale na kategorie w latach 2019-2022	22
Wykres 23. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	23
Wykres 24. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w mieście Żąbki w latach 2012-2021	23
Wykres 25. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	27
Wykres 26. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	27
Wykres 27. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	27
Wykres 28. Przestępstwa kryminalne na 10 tys. mieszkańców w analizowanych jednostkach w 2022 roku	28
Wykres 29. Zdarzenia drogowe w mieście Żąbki w latach 2017-2021	29
Wykres 30. Liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców w analizowanych jednostkach – porównanie 2017 i 2021 roku	31
Wykres 31. Ludność na jedną aptekę ogólnodostępną w analizowanych jednostkach w latach 2017-2021	31
Wykres 32. Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarki narodowej (wg REGON) w latach 2017-2021	34
Wykres 33. Udział dziesięciu kluczowych obszarów działalności podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 w mieście Żąbki na tle porównywanych jednostek w 2021 roku	35
Wykres 34. Innowacyjność – liczba firm z sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021	35
Wykres 35. Nowo oddana powierzchnia komercyjna do liczby nowych podmiotów gospodarczych na terenie Miasta Żąbki - średnia trzyletnia	36
Wykres 36. Wpływy do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) na 1 mieszkańca (w zł) w latach 2017-2021	36
Wykres 37. Dochody (L) i wydatki (P) budżetowe na 1 mieszkańca w latach 2017-2021 (w zł)	41
Wykres 38. Główne źródła dochodów jednostek oraz ich udział w 2017 i 2021 r.	41
Wykres 39. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 2017-2021 ..	42
Wykres 40. Aktywność inwestycyjna – wydatki majątkowe na 1 mieszkańca	42
Wykres 41. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotni (bez pracy dłużej niż rok) w 2021 r.	46
Wykres 42. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2021	47
Wykres 43. Stopa bezrobocia w okresie styczeń 2020 – grudzień 2021	47
Wykres 44. Struktura bezrobotnych wg płci w 2021 r.	47

Wykres 45. Struktura bezrobotnych wg wieku w Ząbkach w 2017 (okręg wewnętrzny) oraz 2021 (okręg zewnętrzny) roku	48
Wykres 46. Struktura bezrobotnych wg rodzajów wykształcenia w Ząbkach w latach 2017-2021.....	48
Wykres 47. Liczba złożonych oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi w latach 2018-2021*	49
Wykres 48. Przeciętne wynagrodzenie brutto w latach 2017-2021 (w zł).....	49
Wykres 49. Liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na km ² oraz liczba obiektów gastronomicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2021 roku.....	52
Wykres 50. Liczba budynków mieszkalnych w mieście Ząbki w latach 2012-2021.....	61
Wykres 51. Liczba mieszkań oddanych do użytku na 10 tys. mieszkańców w latach 2017-2021	61
Wykres 52. Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków w latach 2012-2021	62
Wykres 53. Odsetek odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w latach 2017-2021	62
Wykres 54. Długość ścieżek rowerowych (km) w latach 2012-2021	65
Wykres 55. Liczba pasażerów wsiadających* z przystanków na terenie Ząbek do autobusów linii warszawskich – ZTM w latach 2018-2022	66